

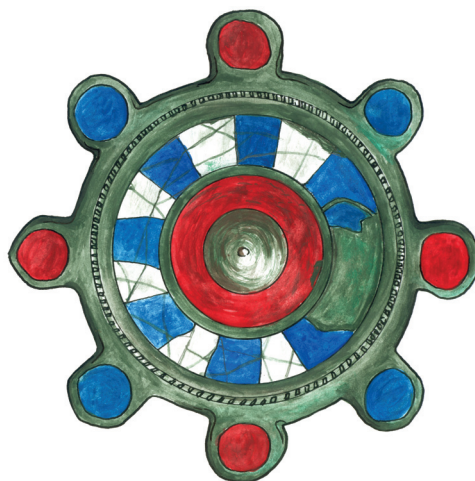
PAŃSTWOWE MUZEUM ARCHEOLOGICZNE
w Warszawie

WIADOMOŚCI ARCHEOLOGICZNE

BULLETIN ARCHÉOLOGIQUE POLONAIS

TOM (VOL.) LVIII
2006

WARSZAWA 2006 VARSOVIE

**WIADOMOŚCI
ARCHEOLOGICZNE**

TOM LVIII

Redaguje zespół / Editorial staff:

mgr Jacek Andrzejowski (sekretarz redakcji / managing editor), dr Wojciech Brzeziński (redaktor naczelny / editor in chief),
prof. dr hab. Teresa Dąbrowska (zastępczyni redaktora naczelnego / subeditor), mgr Grażyna Orlińska,
mgr Radosław Prochowicz, mgr Andrzej Jacek Tomaszewski, doc. dr hab. Teresa Węgrzynowicz

Tłumaczenia / Translations:

Anna Kinecka, Marta Stasiak-Cyran, Andrzej Jacek Tomaszewski
Jacek Andrzejowski

Skład i łamanie / Layout:

JRJ

Rycina na okładce: emaliowana zapinka brązowa
z Babiego Dołu-Borcz, pow. Kartuzy (rys. L. Kobylińska)

Cover picture: enamelled bronze disc brooch
from Babi Dół-Borcz, distr. Kartuzy (drawn by L. Kobylińska)

© Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie, 2006

© Autorzy, 2006

Państwowe Muzeum Archeologiczne jest instytucją kultury
finansowaną przez
Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Sprzedaż detaliczna publikacji Państwowego Muzeum Archeologicznego, w tym egzemplarzy archiwalnych, prowadzona jest w salach wystawowych muzeum, ul. Długa 52 (Arsenał), 00-241 Warszawa. Płatność gotówką; wystawiamy rachunki i faktury. Ponadto nasze książki i czasopisma można zamawiać w PMA, tel. +48 (22) 831 32 21–25/110 lub pod adresem internetowym wydawnictwapma@pma.pl

Cennik wydawnictw, wykaz publikacji i pełen spis zawartości czasopism PMA: <http://www.pma@pma.pl/wydawnictwa>

Adres redakcji / Editorial office:

Państwowe Muzeum Archeologiczne
ul. Długa 52 (Arsenał), 00-241 Warszawa
tel.: +48 (22) 831 32 21–25/141,152; fax: +48 (22) 831 51 95; e-mail: j.andrzejowski@pma.pl

SPIS TREŚCI

Contents

ROZPRAWY

- Elżbieta Ciepielewska, Schyłkowopaleolityczne i mezolityczne materiały krzemienne z badań powierzchniowych w międzyrzeczu Pilicy i Wisły 3
Final Paleolithic and Mesolithic flint materials from surface surveys between the Pilica and Vistula rivers
- Barbara Bargieł, Kultura strzyżowska w świetle znalezisk grobowych 65
The Strzyżów Culture in the light of burial finds
- Jan Schuster, O późnych zapinkach kapturkowych (A II 41) 101
Late spring-cover brooches (A II 41)

MISCELLANEA

- Anna Drzewicz, Niezdobiony naszyjnik brązowy z haczykowatym zapięciem ze zbiorów Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie 121
Bronze plain neck ring with hooked terminals from the collection of the State Archaeological Museum in Warsaw
- Anna Strobina, Pęsetka brązowa z cmentarzyska kultury oksywskiej w Wyczechowie, pow. kartuski 127
Bronze tweezers from Oksywie Culture cemetery at Wyczechowo, distr. Kartuzy
- Magdalena Mączyńska, Agnieszka Urbaniaś, Prowincjonalnorzymska zapinka tarczowata z cmentarzyska kultury wielbarskiej w Babim Dole-Borczu, pow. kartuski 145
Provincial Roman disc brooch from Wielbark Culture cemetery at Babi Dół-Borcz, distr. Kartuzy
- Magdalena Mączyńska, Uwagi o niektórych typach zapinek II grupy serii wschodniej Oscara Almgrena 159
On selected variants of Oscar Almgren group II, eastern series, brooches
- Jacek Andrzejowski, Łukasz Maurycy Staniszek, Hanna Mańkowska-Pliszka, Modła, grób 169 – pierwsza trepanacja czaszki z okresu wpływów rzymskich z ziem polskich 185
Modła, grave 169 – first skull trepanation from the Roman Period at the territory of Poland
- Aleksandra Żórawska, Grób kultury wielbarskiej z cmentarzyska z wczesnej epoki żelaza w Tynwałdzie na Pojezierzu Iławskim 201
A Wielbark Culture grave from an Early Iron Age cemetery at Tynwałd in Iława Lake District

MATERIAŁY

- Andrzej Jacek Tomaszewski, Schyłkowopaleolityczne i mezolityczne materiały krzemienne z cmentarzyska kultury grobów klozowych w Wieliszewie 209
Final Paleolithic and Mesolithic flint materials from a Cloche Grave Culture cemetery at Wieliszew
- Teresa Węgrzynowicz, Cmentarzysko kultury grobów klozowych w Wieliszewie, pow. legionowski 215
Cemetery of Cloche Grave Culture at Wieliszew, distr. Legionowo
- Radosław Prochowicz, Osada z młodszego okresu przedrzymskiego i okresu rzymskiego w Strzyżowie, pow. hrubieszowski, w świetle badań z lat 1935–1937 i 1939 265
Late Pre-Roman and Roman Period settlement from Strzyżów, distr. Hrubieszów. Insights from investigation made in 1935–1937 and 1939

Andrzej Maciałowicz, Cmentarzysko kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego w Suchodole, pow. sochaczewski Przeworsk Culture cemetery from Late Pre-Roman Period at Suchodół, distr. Sochaczew	283
ODKRYCIA	
Marek Zalewski, Rogowy harpun z rzeki Wilgi An antler harpoon from the Wilga river	371
Jerzy Libera, Niecodzienny zabytek z Polesia Lubelskiego An unusual artefact from Polesie Lubelskie	372
Jerzy Libera, Barbara Matraszek, Znaleźiska grobowe (?) kultury mierzanowickiej na Mazowszu Burial finds (?) from the Mierzanowice Culture in Mazowsze	374
Tadeusz Wiśniewski, Unikatowy zabytek spod Starachowic A unique find near Starachowice	375
Marek Florek, Siekierka brązowa z miejscowości Senisławice, pow. kazimierski Bronze axe from Senisławice, distr. Kazimierza Wielka	377
Mirosława Andrzejowska, Łukasz Maurycy Staniszek, Groby klozowe na warszawskiej Sadybie Cloche graves from Sadyba in Warsaw	378
Radosław Prochowicz, Szpila holenderska ze stanowiska 4 w Tomaszach, pow. ostrołęcki Holstein pin from Tomasz, distr. Ostrołęka, site 4	384
Zbigniew Nowakowski, Nowe znaleziska z Kamieńczyka, pow. wyszkowski New finds from Kamieńczyk, distr. Wyszaków	388
Piotr Łuczkiewicz, Perespa – kolejne cmentarzysko z okresu rzymskiego ze wschodniej Lubelszczyzny? Perespa – a previously unknown Roman Period cemetery from the eastern Lublin Region?	390
Renata Madyda-Legutko, Judyta Rodzińska-Nowak, Joanna Zagórska-Telega, Prusiek, pow. sanocki, stan. 25. Pierwsze cmentarzysko ludności kultury przeworskiej w polskich Karpatach Prusiek, distr. Sanok, site 25. The first Przeworsk Culture cemetery recorded in the Polish Carpathians	394
Jacek Andrzejowski, Łukasz Maurycy Staniszek, Andrzej Grzymkowski, Nieznane cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich w Żmijewie Kościelnym i Żmijewie Gajach, w pow. mławskim New cemeteries from the Roman Period at Żmijewo Kościelne and Żmijewo Gaje, distr. Mława	401
Aleksandra Rzeszotarska-Nowakiewicz, Cezary Sobczak, Ażurowa zapinka ze wsi Szczeberka, pow. augustowski – import czy naśladownictwo? Openwork brooch from Szczeberka, distr. Augustów: import or imitation?	407
Marek Florek, Wczesnośredniowieczny pochówek szkieletowy z Sandomierza Early Medieval inhumation burial from Sandomierz	410
WYKAZ SKRÓTÓW	413

ELŻBIETA CIEPIELEWSKA

SCHYŁKOWOPALEOLITYCZNE I MEZOLITYCZNE MATERIAŁY KRZEMIENNE
Z BADAŃ POWIERZCHNIOWYCH W MIĘDZYRZECZU PILICY I WISŁYFINAL PALEOLITHIC AND MESOLITHIC FLINT MATERIALS FROM SURFACE SURVEYS
BETWEEN THE PILICA AND VISTULA RIVERS

Na obszarze północnego przedgórza Gór Świętokrzyskich od początku ubiegłego wieku koncentrowały się liczne badania archeologiczne stanowisk z okresu schyłkowego paleolitu i mezolitu. Wiązały się one przede wszystkim z rozpoznawaniem wychodni i prehistorycznych punktów eksploatacji krzemienia czekoladowego i krzemieni turońskich oraz z rozpoznawaniem kompleksu kopalniano-osadniczego wokół wychodni hematytu zwanego Rydnem. Niniejszy artykuł¹ uzupełnia źródła z tego terenu o materiały pochodzące z dawnych badań powierzchniowych.

Granice obszaru, z którego pochodzą zebrane w pracy materiały archeologiczne, zostały wyznaczone w sposób arbitralny. Rozciąga się on w widłach Pilicy i Wisły, na północnym przedpolu Gór Świętokrzyskich, przy czym orientacyjnymi punktami ograniczającymi obszar od południa są miasta Przedbórz nad Pilicą i Zawichost nad Wisłą. Południową granicę stanowi w części wschodniej północny zasięg zwartej pokrywy lessowej, a w części zachodniej wododział pomiędzy dwoma dopływami Pilicy, rzekami o nazwie Czarna.

Chronologicznie analizowane materiały mieszczą się w okresie późnego glaciału i holocenu (schyłkowy paleolit) oraz w okresach preborealnym, borealnym i atlantyckim holocenu (mezolit).

Materiały pochodzą głównie z przedwojennych i, w mniejszym stopniu, późniejszych badań powierzchniowych i są przechowywane w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie oraz w Muzeum Archeologicznym i Etnograficznym w Łodzi. Ich wyboru dokonano, kierując się obecnością zabytków charakterystycznych dla stanowisk podomowych, włączono więc

także stanowiska pracowniane zawierające elementy podomowe. Analizie zostały poddane rdzenie, narzędzia i niektóre charakterystyczne odpadki z produkcji narzędzi (rylcowce), czyli zabytki niosące najwięcej informacji o chronologii i przynależności kulturowej inwentarzy. W zestawieniu stanowisk (zob. Katalog) zgromadzono także informacje o kolekcjach pozyskanych w drodze badań powierzchniowych i wykopaliskowych, znanych z publikacji. Ponadto w katalogu zasygnalizowano szereg stanowisk z badań AZP w dorzeczu Radomki, dane których pochodzą z kart katalogu dawnego Biura Badań i Dokumentacji Zabytków w Radomiu (dalej: BBiDZ)².

Celem analizy była próba odpowiedzi na pytania, z jakim okresem bądź z jaką kulturą związane są przedstawione materiały krzemienne, w jaki sposób wykorzystywano na tym terenie w schyłkowym paleolicie i mezolicie poszczególne surowce krzemienne oraz gdzie rozmieszczone są obozowiska społeczności tych okresów.

¹ Artykuł powstał na podstawie pracy magisterskiej pod tym samym tytułem, napisanej w 1987 r. pod kierunkiem prof. dr. hab. Stefana Karola Kozłowskiego w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego (dalej: IA UW). Obecna publikacja, po latach, ma na celu udostępnienie materiałów źródłowych ze zbiorów Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie (dalej: PMA) oraz Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi (dalej: MAiE). Artykuł prezentuje stan badań na rok 1987. Dziękuję pani mgr Ewie Niesiołowskiej-Śreniowskiej z MAiE za równo za udostępnienie zbiorów przed laty, jak i za zgodę na ich publikację obecnie. Dziękuję również pani mgr Elżbiecie Skubisz z Muzeum im. Jacka Malczewskiego (dalej: MJM) w Radomiu za udostępnienie kart katalogowych stanowisk z AZP z jej badań w dorzeczu Radomki, które opracowała w pracy magisterskiej (E. Skubicha 1987).

² Obecnie Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, delegatura w Radomiu. Artykuł uwzględnia stan badań AZP dorzecza Radomki do roku 1987. Materiały z większości tych stanowisk znajdują się w MJM.

Najwcześniejsze informacje o badaniach archeologicznych na omawianym obszarze wiążą się z osobą Mariana Wawrzenieckiego, kierownika Działu Przedhistorycznego w Muzeum Rolnictwa i Przemysłu w Warszawie, któremu już przed I wojną światową były znane stanowiska w Orońsku i w Gulinie (S. Krukowski 1922). Ze zbiorów wspomnianego muzeum pochodzi kilka innych kolekcji z tego terenu³.

W 1920 roku powołano Państwowe Grono Konserwatorów Zabytków Przedhistorycznych, a urząd konserwatora okręgu kieleckiego powierzono Stefanowi Krukowskiemu. W latach 20-tych i 30-tych badacz ten, początkowo z Janem Samsonowiczem, prowadził badania na północnym i wschodnim obrzeżu Gór Świętokrzyskich, w wyniku których odkrył złoża „krzemienia woskowo-czekoladowego” i zlokalizował wiele punktów jego eksploatacji oraz pracowni przetwórczych⁴ (S. Krukowski 1921; 1922; 1923; 1939–1948, s. 88, 98–99; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1985, s. 7–8). Z tego obszaru, z początku lat 20-tych, pochodzi również szereg kolekcji podomowych zebranych przez Krukowskiego⁵. Specyficznym dokumentem wieloletnich badań tego archeologa w rejonie dolnego biegu Kamiennej są materiały zbierane przez jego pomocników wywodzących się z miejscowej ludności. Należeli do nich między innymi Czesław Czerwiński, Jerzy Gromek oraz Julian Pachniak (informacja J. Budziszewskiego).

Zainteresowanie badaczy wzbudził też kompleks stanowisk na gruntach wsi Grzybowej Góry i Nowego Młyna koło Skarżyska Kamiennej, nazwany przez S. Krukowskiego Rydnem. Pierwsze badania na większą skalę prowadzili tu Irena i Ludwik Sawiccy w latach 1923–1925 (L. Sawicki 1929, s. 286, 287; 1935, s. 18; 1958, s. 60). W latach 1934, 1937, 1942 (zbiory PMA), 1945–1947, 1949, 1950 i 1953 (zbiory Instytutu Archeologii i Etnologii PAN [dalej: IAiE]) materiały na Rydni zbierał Krukowski, który prawdopodobnie jako pierwszy powiązał nasycenie tego obszaru pozostałościami osadnictwa ze schyłkowego paleolitu i mezolitu z pradziejową eksploatacją złóż hematytu występujących w pobliżu (R. Schild, H. Królik 1981, s. 53–54).

Obaj archeolodzy prowadzili również poszukiwania w zachodniej części omawianego regionu: L. Sawicki w latach 1923–1928 penetrował dolinę górnego biegu Drzewiczki i jej lewego dopływu Młynkówki⁶ (L. Sawicki 1929, s. 286–287; 1935, s. 18; 1958, s. 58, 63–68), a na częściowo pokrywającym się terenie – w dolinie

Drzewiczki, w widłach Drzewiczki i Węglanki, w okolicy miasta Końskie i nad środkowym biegiem Czarnej – prowadził poszukiwania w roku 1925 S. Krukowski⁷. Nielicznymi kolekcjami udokumentowana jest działalność na omawianym obszarze innych badaczy – Romana Jakimowicza⁸ (R. Jakimowicz 1929, s. 276–277), Karola Przemyskiego⁹ i geologa Władysława Karaszewskiego¹⁰. W ostatnich latach przed wojną do badań włączyło się Miejskie Muzeum Etnograficzne w Łodzi¹¹. Już po wojnie, w latach 50-tych, łódzkie Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne przeprowadziło serię badań powierzchniowych, którymi kierowali Konrad Jażdżewski oraz Maria i Waldemar Chmielewscy (M. Cyrek 1979, s. 9)¹².

Podjęto również w tym czasie na nowo badania na terenie Rydna. Serię regularnych prac wykopaliskowych przeprowadzono z inicjatywy S. Krukowskiego w sezonach 1955–1957 oraz 1959–1960 (zob. liczne publikacje cytowane w katalogu). Następnie, w latach 1976–1981, zespół Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN (dalej: IHKM) realizował na Rydni program kierowany przez Romualda Schilda zakładający prace zarówno na stanowiskach otaczających kopalnię hematytu, jak i na terenie samej kopalni (R. Schild, H. Królik 1981). Ponadto, w sezonach 1977–1979, w badaniach Rydna uczestniczył Stefan Karol Kozłowski z ekspedycją IA UW (E. Gieysztor-Szymczak 1981).

Po wojnie powrócono także do problemów związanych z pradziejową eksploatacją krzemienia czekoladowego. Cykl badań przeprowadzonych w latach 1968–1975 przez zespół IHKM PAN z R. Schildem na czele doprowadził do rejestracji punktów wydobywania krzemienia,

³ Brzózka, Brudnów, Krogulka, Kuźnia, Piaski Paradyż. Informacje o stanowiskach, przy których brak odnośników do literatury, pochodzą z metryczek inwentarzy.

⁴ Hża Krzemieniec, Polany, Orońsk, Gulin, Guzów, Wola Guzowska, Chrońnów, Wierzbica, Tomaszów.

⁵ Ponikwa, Pakosław, Goworzyn, Osiny, Huta Książek, Mirówek, Kozia Wola.

⁶ Materiały z tych badań uległy zniszczeniu we wrześniu 1939 r. (L. Sawicki 1958, s. 58).

⁷ Bawaria, Brody, Dyszów, Gowarczów, Kazanów, Młyn Rzeka, Młynek Nieświński, Mościska, Odrzywół, Przedbórz, Przemoszna, Pyszna Górka, Sielpia Wielka.

⁸ Końskie, Sierosławice.

⁹ Proćwin, Bobki, Trupień.

¹⁰ Dębiny, Myślakowice, Sitowa, Marcinków, Kamienna Wola.

¹¹ Barycz 2, Wąchock.

¹² Brzustowiec, Drzewica, Gapinin, Gielzów, Kraszków, Rudka Bałtowska, Studzianna Piaski.

Ryc. 1. Szkic geomorfologiczny terenu międzyrzecza Pilicy i Wisły (wg: L. Starkel 1980). Rys. M. Stefanowski.

1 – równiny zalewowe i nadzalewowe holoceni, 2 – równiny terasowe plejstoceńskie, 3 – wysokie krawędzie dolin, 4 – zdenudowane wysoczyzny morenowe, 5 – moreny akumulacyjne zlodowacenia środkowopolskiego, 6 – zdenudowane równiny sandrowe i rozległe tereny kemowe, 7 – płaskowyże i garby o rzeźbie uwarunkowanej starszym podłożem z resztkami osadów zlodowacenia środkowopolskiego, 8 – wysoczyzny na zdegradowanych utworach starszych pokryte osadami okresu zlodowacenia środkowopolskiego, 9 – wyżyny z resztkami starszych zrównań (niższe), 10 – wyżyny z resztkami starszych zrównań (wyższe), 11 – wysokie płaty wyżynne z resztkami starszych zrównań, 12 – progi denudacyjne, 13 – starsza rzeźba okryta grubą pokrywą lessową, 14 – pola piasków przewianych, 15 – zespoły wydym i pojedyncze wydmy paraboliczne, wałowe i inne

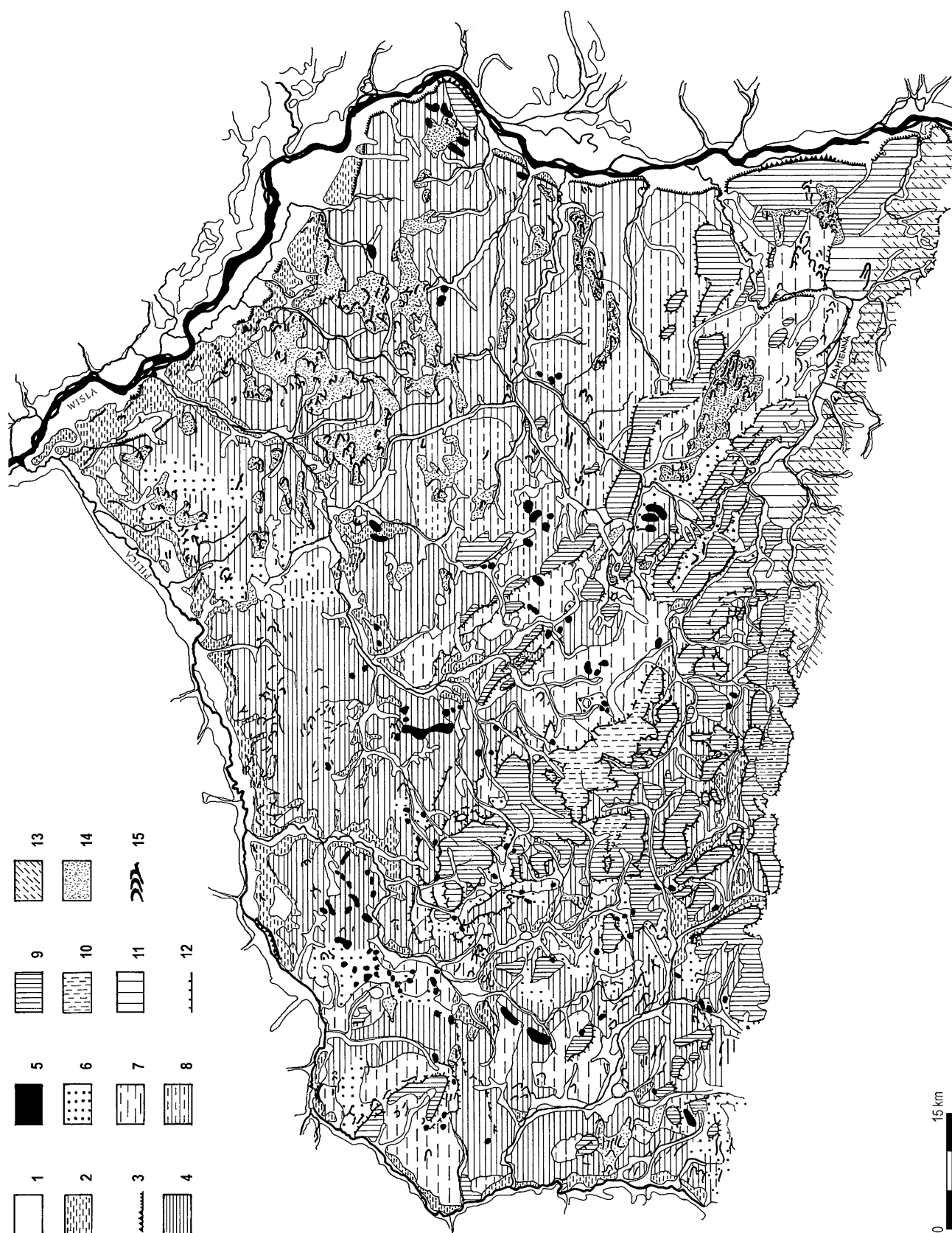

Fig. 1. Geomorphological sketch of the region between the Pilica and the Vistula rivers (after: L. Starkel 1980). Drawn by M. Stefanowski.
 1 – Holocene flood- and over flood plains, 2 – Pleistocene terraces, 3 – high valley edges, 4 – denuded morainic uplands, 5 – end morainic of the Middle Polish Glaciation, 6 – denuded outwash plains and large kame areas, 7 – plateaus and ridges of relief related to bedrock, with remnants of the Middle Polish Glaciation deposits, 8 – morainic uplands on degraded bedrock, covered with the Middle Polish Glaciation deposits, 9 – uplands with remnants of older denudational surfaces (lower), 10 – uplands with remnants of older denudational surfaces (higher), 11 – high-relief uplands with remnants of denudational surfaces, 12 – denudational scarps, 13 – loess-covered older relief, 14 – aeolian sand areas, 15 – dunes complexes and separate dunes forms: parabolic, linear etc. (*thum. terminów geologicznych U. Jarosińska*)

badan wykopaliskowych niektórych kopalń oraz otaczających je pracowni nakopalnianych i przykopalnianych (R. Schild 1971; R. Schild, H. Królik, J. Mościbrodzka 1977; R. Schild, H. Królik, M. Marczak 1985).

Obok tych dwóch wybijających się na plan pierwszy przedsięwzięć należy odnotować szereg innych ekspedycji. W 1972 roku ekipa Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego (dalej: IA UJ) pod kierunkiem Bolesława Gintera pracowała na stanowisku w Jacentowie (B. Ginter 1973), a w roku 1974 na stanowiskach

Radoszyce i Zychy (Inf.Arch. 1974 [1975], s. 15, 19). W tym samym roku W. Chmielewski z ekipą IA UW eksplorował stanowisko Iłża-Podmalenie (M. Pietras 1979). Również w latach 70-tych Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadziło badania powierzchniowe na terenie powstającego Zalewu Sulejowskiego, a MAiE w Łodzi rozpoczęło kolejną serię badań w dolinie Pilicy (M. Cyrek 1979). W latach 80-tych szczegółowe badania powierzchniowe w ramach AZP w dorzeczu Radomki przeprowadziła Elżbieta Skubicha.

ELEMENTY GEOGRAFII, GEOMORFOLOGII I PALEOŚRODOWISKA

Omawiany region jest obszarem przejściowym od strefy niżu do strefy wyżynnej. Przy zbiegu Pilicy i Wisły znajduje się piaszczysta Równina Kozienicka, dalej na południu rozciąga się rozległa Równina Radomska, granicząca z kolei z wzniesieniami Wyżyny Przedborskiej i Wyżyny Kielecko-Sandomierskiej. Należą do nich: Wzgórza Opoczyńskie na wschód od łuku Pilicy pod Tomaszowem Mazowieckim, zbudowane z osadów zlodowacenia środkowopolskiego nakładających się na starsze skały jurajskie; Garb Gielniowski, sięgający po Skarżysko-Kamienną, zbudowany z piaskowców triasowych; tego samego wieku Płaskowyż Suchedniowski, graniczący już bezpośrednio z paleozoicznym masywem Gór Świętokrzyskich; Przedgórze Iłżeckie zbudowane ze skał wieku jurajskiego i kredowego, wynurzających się spod zasypiania utworami czwartorzędowymi (wg J. Kondrackiego 1980, s. 320, 322, 356–361).

Cechą charakterystyczną regionu (Ryc. 1) jest zapadanie się starszych skał północnego obrzeża Gór Świętokrzyskich pod coraz grubszy płaszcz osadów zlodowacenia środkowopolskiego. W swej maksymalnej fazie transgresji lodowiec oparł się o najdalej na północ wysunięte wyniesienia Garbu Gielniowskiego, a jego dwa jezory posunęły się daleko na południe, wykorzystując obniżenia terenu na zachodnim oraz wschodnim obrzeżu Gór Świętokrzyskich, gdzie jego zasięg wyznacza pas

żwirowych pagórków Przedgórze Iłżeckie, na północ od doliny Kamiennej (S. Z. Różycki 1972a, s. 177–178). Nasunięcie się lądolodu, a następnie procesy deglacjacji ukształtowały główne formy rzeźby terenu. Na zapleczu form akumulacji czołowej lodowca rozciąga się obszar pokryty równomiernie osadami z deglacjacji pomaksymalnych faz zlodowacenia, złożonymi głównie z glin zwałowych oraz niewielkimi formami akumulacji piaszczysto-żwirowej (S. Z. Różycki 1972b, s. 276).

Sieć rzeczna regionu w zasadniczej formie wykształciła się przed schyłkową fazą ostatniego glaciału. Późnoglacialna i wczesnoholocenska ewolucja dolin rzecznych polegała na wzmożonej erozji wgłębnej i odsłanianiu najmłodszych tarasów (S. Z. Różycki 1972a, s. 262). Wisła na tym odcinku wcina się dość głęboko w podłoże i jej lewy brzeg ma charakter wysokiej krawędzi doliny. Z kolei południowy brzeg Pilicy w jej równoleżnikowym biegu wznosi się łagodnymi stopniami kilku tarasów akumulacyjnych do krawędzi wysoczyzny (S. Z. Różycki 1972b, s. 281–282). Dopływy Wisły w południowej części obszaru – Kamienna, Iłzanka i Zwolenka – mają doliny wyraźnie wcięte w wysoczyznę, natomiast doliny Radomki i Wiązownicy są bardzo płytkie, wypełnione aluwiami, nieznacznie tylko zagłębione w stosunku do wysoczyzny (S. Z. Różycki 1972b, s. 277).

Tab. 1. Zestawienie zbiorcze inwentarzy schyłkowopaleolitycznych i mezolitycznych.

Legenda: 1 – numer w katalogu; 2 – stanowisko; 3 – rdzenie wiórowe; 4 – rdzenie wiórowo-odłupkowe; 5 – rdzenie odłupkowe; 6 – rdzenie inne i nieokreślone fragm.; 7 – łuszczenie; 8 – drapacze smukłe; 9 – drapacze krępe; 10 – drapacze krótkie; 11 – drapacze inne i nieokreślone fragm.; 12 – skrobacze; 13 – rylce; 14 – przekłuwacze i wiertniki; 15 – tylczaki; 16 – półtylczaki; 17 – liściaki, jednozadziorec; 18 – tylczaki Stawinoga; 19 – tylczaki lancetowate; 20 – półtylczaki Komornica; 21 – trójkąty równoramienne; 22 – krępe trójkąty nierównoboczne; 23 – trójkąty rozwartokątne; 24 – zbrojniki janisławickie; 25 – trapezy; 26 – zbrojniki inne i nieokreślone fragm.; 27 – rylcowce; 28 – wiórowce; 29 – wióry łuskane i mikrołuskane; 30 – odłupki łuskane i mikrołuskane; 31 – wióry i odłupki z retuszem zębatym; 32 – piłki; 33 – wióry i odłupki z wnękami; 34 – grociki i fragm. siekier gładzonych; 35 – narzędzia inne i nieokreślone fragm.; 36 – łącznie; 37 – chronologia (P – paleolit, M – mezolit, N – neolit, EK – epoka kamienia, B – epoka brązu)

Table 1. Summary counts of Final Paleolithic and Mesolithic collections.

Key: 1 – catalogue number; 2 – site; 3 – cores for blades; 4 – cores for flakes & blades; 5 – cores for flakes; 6 – undetermined cores & core fragments; 7 – scaled pieces; 8 – end-scrapers, elongated; 9 – end-scrapers, short; 10 – end-scrapers, very short; 11 – other end-scrapers & undetermined fragments; 12 – micro-side-scrapers; 13 – burins; 14 – perforators & borers; 15 – backed pieces; 16 – truncated pieces; 17 – tanged points & shouldered points; 18 – Stawinoga backed pieces; 19 – lanceolate backed pieces; 20 – Komornica truncated pieces; 21 – isosceles triangles; 22 – short scalene triangles; 23 – wide-angled triangles; 24 – Janisławice points; 25 – trapezes; 26 – other microliths & undetermined fragments; 27 – microburins; 28 – blades with continuous retouch; 29 – blades with fragmentary retouch or microretouch; 30 – flakes with fragmentary retouch or microretouch; 31 – denticulated pieces; 32 – saws; 33 – notched pieces; 34 – bifacial arrow-heads & fragments of polished axes; 35 – undetermined tools & tool fragments; 36 – total; 37 – chronology (P – Paleolithic, M – Mesolithic, N – Neolithic, EK – Stone Age, B – Bronze Age)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
74	Końskie							4	1	1	7	1	1		1												1	5	2				1	7	32	M.N/B
75	Końskie			1	1					1	2	1			1														2	6	1			16	M	
79	Kozia Wola	1					4	1				5											1					1						12	P.M	
80	Kraszków		1																															2	EK	
81	Krogulki							1	1																				1				3	P?		
82	Kunów																												1				1	EK		
83	Kunów	2	2	1	1						1	4			1									4	1			2	9			1	2	31	M.N/B	
84	Kuźnia	6	3	1						1	6				4	1												6			1	1	2	32	P.N/B	
87	Lemierz			2				3	1	4		1											1					1						13	M	
89	Lisów															1												4						5	P	
90	Marcinków																											1						1	EK	
91	Marcinków	6	3				1	1	1			2	1		1									1			1	5	12	1	4	1	41	P.M.N/B		
92	Marcinków																1									1		2	3					7	M	
93	Marcinków	1						1			3		1											1										7	M	
94	Marcinków		1																															1	P/M	
95	Michałów			1				1	1																									3	P/M	
102	Mirówek	1																																1	EK	
104	Młyn Rzeka			1	1						2														1									5	M	
105	Młynek Nieświń.	3		3	7		1	1				2																4						21	P.M	
110	Mysłakowice		1		2	1		1				1			1									1				2	1		1	1		12	P.M.N/B	
111	Nowe			1							2																	1						4	M	
112	Nowe			1				1			3																		1			1		8	M	
113	Nowe								2	1	1																							4	M	
114	Nowe												1																1					2	M	
115	Odrzywół												1																					1	M?	
116	Odrzywół	1						1		1																		2	1				1	7	P/M	
117	Odrzywół	1						1	1																			1	2			1		7	P/M	
118	Odrzywół										1																							1	P/M	
121	Osiny																											1						2	P/M	
122	Osiny				1																													1	EK	
126	Pakosław	3	2	2	4	15		2			1	1	1	1								1		4	3	3		7	11	1	1	2	5	70	P?.M.N/B	
127	Piaski Kunowskie	1	1			1		2																1										6	M	
128	Piaski Kunowskie							1																										5	P/M	
129	Piaski Paradyż			1					1	1	1				1										1									5	M	
133	Ponikwa						2	1	3	2		7	2	2																				11	56	M
134	Ponikwa	1	1		2			1		1		1	3		3		3	2	1	4	1	1	2		4	9		8	2	1	2		53	M		
135	Proćwin		4	1	1			1																										11	M	
136	Przedbórz	3		1	2		1	1	1	1	5	4				1						1	1	1					6				2	30	P.M	
137	Przenoszna										1																			1				2		M?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37
	138	Przepaść	3																							1			1	3	4				1	13	M.N/B
	139	Przepaść															2								1										3	P.M	
	140	Przepaść			1																															1	EK
	141	Przepaść	7	3	4	3	1		4	1			3													1	2	6	1					3	39	P.M.N/B	
	142	Pyszna Górką	10	5	3	8	1		4	3	1	19	2												5	3	2	1							67	M	
	143	Pyszna Górką	7	3		2	1		6	3	7	3	5				1											8	6	1		1	9	63	P.M.N/B		
	144	Pyszna Górką	1																											4					5	M?	
	145	Pyszna Górką					1					2																		6			2	11	M.N/B		
	146	Pyszna Górką										3																	3	4				10	M		
	147	Pyszna Górką										18	2	2	2									1					15	18	1	3	6	20	86	M.N/B	
	148	Radom	4		1			1					1				1																		8	P	
	151	Rudka Bałtowska	4																																4	P	
	152	Rudka Bałtowska										1																		2			1		4	M?	
	153	Rudka Bałtowska																												6		4		10	EK		
	155	Ryczywół						1					1				5												2	1					10	P	
	199	Sielec						2		1															1					2				5	11	M	
	200	Sielpia Wielka						10	2	1		1																4					2	3	22	P/M	
	201	Sielpia Wielka	1	1				1			1	1																	4	2				1	12	M	
	202	Sielpia Wielka	3																											2					5	P	
	203	Sielpia Wielka											1	1		1																1			4	P	
	204	Sierosławice	2					1			1									1									1					2	8	M	
	205	Sitowa										1																							1	M?	
	207	Sokołówka	4	1		5	1		2	1	4		1	1		1									4		1			7		1	5	38	P.M		
	208	Sokołówka									1		1	1		1									1										4	M	
	209	Stanisławów						1	6	1	5	2	2												3		1	5	6	1				2	35	M.N/B	
	211	Studzianna Piaski	1																																1	EK	
	212	Suchodółka	2																																2	P	
	215	Teofilów															1																		1	P	
	221	Trupień			6	5	1	3			17	1	1			1									8	2	2	12	13				2	3	74	M.N/B	
	223	Waliska						1			1	1	1							1							4				3			1	12	M	
	224	Wąchock																																	1	1	M
	225	Wąchock								1																				1					2	M	
	226	Wierzbnik															1								1					2				4	M		
	227	Wojciechówka						2	2	1	4														2		1	18	5				2	1	38	M.N/B	
	228	Wola Bierwiecka			1																														1	P/M	
	231	Wólka Magierowa		1																															1	P/M	
	232	Wólka Pętkowska								1															1				4	6					12	M	
	234	Zakrzew	1																																1	P/M	

Ważnym elementem krajobrazu regionu są pola wydymowe i piaszczyste pokrywy zwydmionych tarasów rzek, będące efektem nasilonej działalności eolicznej w zimnych okresach późnego glaciału (A. Dylikowa 1968). Kompleksy wydymowe znajdują się w obniżeniu Kotliny Kozienickiej (między dolnym biegiem Radomki a Wisłą oraz u zbiegu Pilicy i Wisły), a także na północny zachód od południowego odcinka Kamiennej. Bardziej rozproszone formy wydymowe pokrywają również tarasy rzeczne (S. Z. Różycki 1972b, s. 282; L. Sawicki 1958).

Przybliżonych danych dotyczących paleośrodowiska regionu dostarczają wyniki analiz palinologicznych serii torfowisk z szeroko rozumianego obszaru świętokrzyskiego – z Bliżyna, Kawęczyna, Pakosławia i Suchedniowa (K. Szczepanek 1961), pozwalające odtworzyć warunki klimatyczne i szatę roślinną od okresu młodszego dryasu. Wyniki powielają obraz przemian klimatycznych w całej Polsce środkowej (K. Wasylkowa 1964).

ANALIZA TYPOLOGICZNA I TAKSONOMICZNA

Materiały pochodzące ze zbiorów powierzchniowych, nie występujące w ścisłych układach stratygraficznych i często pozbawione informacji, z jakiego obszaru i w jakim układzie zostały znalezione, mają znacznie mniejszą wartość poznawczą niż zespoły pozyskane w trakcie badań wykopaliskowych. Poza kolekcjami spełniającymi takie warunki jak planigraficzna zwartość, wewnętrzna spójność inwentarza pod względem techniki wykonania i morfologii wyrobów (po odrzuceniu ewidentnych domieszek wcześniejszych lub późniejszych), zgodność typologiczna z zespołami uznanymi z całą pewnością za homogeniczne, pozostałe inwentarze zostały potraktowane jako zbiór elementów, spośród których można wyróżnić zabytki dysfunkcyjne dla epoki lub kultury.

Dużą rolę w analizie odegrała liczebność kolekcji. Zakres pracy wyłączył z niej produkty zaprawy, półsurowiec i odpadki. Ogółem poddano analizie 116 inwentarzy (zob. tab. 1). 53 kolekcje zawierają nie więcej niż pięć zabytków, a tylko siedem kolekcji liczy ich ponad 50. Materiały często nie dają możliwości analizy porównawczej ze względu na nie dość liczną próbę zabytków, a co za tym idzie – niedostateczną liczbę cech inwentarza mogących stanowić przedmiot takiej analizy. Niewielkie znaczenie miały zatem takie cechy różnicujące jak proporcje udziału poszczególnych grup narzędziowych, ich struktura wewnętrzna czy styl wykonania narzędzi bardziej wszędobylskich, nie mających waloru dystynktywnego przez sam fakt wystąpienia w materiale.

Wyróżniono 21 kolekcji schyłkowopaleolitycznych i 43 kolekcje mezolityczne (po wyłączeniu nielicznych zabytków datowanych na neolit lub epokę brązu). Na 17 stanowiskach wystąpił mieszany materiał ze schyłkowego paleolitu i mezolitu. 26 inwentarzy zawierających zabytki niecharakterystyczne ogólnie datowano na schyłkowy paleolit i mezolit lub zasugerowano tylko ich bliż-

Istotnym elementem paleośrodowiska obszaru międzyrzecza Pilicy i Wisły jest dostępność stosunkowo licznych surowców mineralnych, intensywnie wykorzystywanych w okresie paleolitu i mezolitu. Na północnym przedpolu Gór Świętokrzyskich, pasem na południowy wschód od okolic Guzowa w stronę doliny Kamiennej, ciągną się wychodnie krzemienia czekoladowego wieku jurajskiego (R. Schild 1971; R. Michniak, J. Budziszewski 1995). W zakolu dolnej Kamiennej występują wychodnie turońskich krzemieni kredowych (S. Krukowski 1921; J. Samsonowicz 1923; R. Michniak, J. Budziszewski 1995). W łuku Pilicy na wysokości Tomaszowa Mazowieckiego znajdują się złoża krzemienia jurajskiego (K. Cyrek 1981, s. 13). Atrakcyjnym minerałem był także hematyt, występujący w triasowych piaskowcach wzgórz w Łyżwach, na wschodnim obrzeżu Skarżyska Kamiennej, oraz koło Wielkiej Wsi (R. Schild, H. Królik 1981, s. 55–58).

szą chronologię. Dziewięć kolekcji, złożonych przeważnie z pojedynczych zabytków, przypisano ogólnie epoce kamienia.

Kolekcje schyłkowopaleolityczne lub z elementami schyłkowopaleolitycznymi

W kolekcji o pokroju schyłkowopaleolitycznym z Dyszowa I, skup. 1, zwraca uwagę fragment wiórka tylcowego ze stromym dwustronnym retuszem i załuskana podstawa tworzącą z tyłcem kąt lekko rozwarty (Tabl. V:23). Najprawdopodobniej jest to zabytek związany z kulturą późnomagdaleńską. Pozostałe zabytki z tej kolekcji – seria drapaczy krępych i krótkich i kilka krępych półtylczaków (Tabl. V:9–22) – nie tworzą wyraźnego kontekstu potwierdzającego taki charakter zespołu. Inwentarz ten jest niemal w całości wykonany z krzemienia czekoladowego. W grupie półsurowca w skup. 1 wśród regularnych na ogół wiórów 37,7% stanowią wióry z zaznaczoną dwupiętowością. Podobne tylcowe formy późnomagdaleńskie można znaleźć na stanowiskach tej kultury Rydno II/59 (R. Schild 1965), Mały Antoniów (S. Krukowski 1939–1948, s. 73–74; L. Sawicki 1960) i Klementowice Kolonia (S. Jastrzębski, J. Libera 1984).

Wśród pozostałych inwentarzy schyłkowopaleolitycznych siedem uznano za inwentarze kultury świderskiej, najliczniej reprezentowanej na stanowiskach z tego okresu w Polsce środkowej i datowanej ogólnie na drugą połowę młodszego dryasu. W kolekcjach pochodzących ze stanowisk Barycz II (Tabl. I:5–8, II:1–7), Radom (Tabl. XXIV:1–5), Ryczywół (Tabl. XXV:1–8) i Kuźnia (Tabl. XII, XIII) liściaki mazowszańskie – narzędzia przewodnie kultury świderskiej – występują w szerszym, typowym kontekście wiórowych rdzeni dwupiętowych lub powszechnych dla tej kultury i podobnych stylistycznie narzędzi – drapaczy i rylców.

Trzy kolekcje – Teofilów (Tabl. XXVIII:3), Lisów (Tabl. XI:24) i Dębiny (Tabl. V:3–6) – zawierają wyłącznie lub niemal wyłącznie pojedyncze okazy liściaków. Wyjątkowo smukły, o równoległych, niezałuskanych bokach liściak z Lisowa ma mimo braku śladów łuskania spodniej strony uszkodzonego trzonka pokrój odpowiadający raczej liściakom mazowszańskim. Wśród kilku towarzyszących mu wiórów łuskanych dwa nosiły ślady dwupiętowości. W kolekcji z Dębin obok dwukątowego liściaka mazowszańskiego wystąpił duży liściak Lyngby (Tabl. V:3.4). Formy takie znane są zarówno ze stanowisk wiązanych z kulturą lyngbijską, jak np. Rydno IV/60, Nowy Młyn Ia i Ib, Jacentów 10, Całowanie, poz. IV, wyk. III, z inwentarzy łączących w sobie elementy zespołów z tylczakami i zespołów z liściakami – np. Witów 3, jak i z zespołów świderskich – np. Stańkowicze 1 (R. Schild 1975, s. 262–267, 282; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 187–192). Szereg powierzchniowych znalezisk liściaków lyngbijskich przytacza z sąsiadującego z omawianym terenem obszaru Polski środkowowschodniej J. Libera (1995, s. 33, 83–85), gdzie również współwystępują one z liściakami mazowszańskimi. Mały liściak lyngbijski w towarzystwie liściaków mazowszańskich wystąpił również na stanowisku Kochlew 1, w tzw. Zakolu Załęczańskim Warty, niedaleko na zachód od Pilicy (K. Cyrek 1983, s. 64).

Pojedyncze rylce i drapacze z trzech skupień stanowiska Barycz I (Tabl. I:1–4) i smukłe rdzenie wiórowe dwupiętowe ze stanowisk Huta Książek (Tabl. IX:16), Sielpia Wielka III (Tabl. XXVI:1–3) i Suchodółka (Tabl. XXVIII:1.2) należy przypuszczalnie – mimo braku szerszego kontekstu – również wiązać z kulturą świderską. Analogiczną technikę rdzeniowania spotyka się powszechnie i w innych kulturach schyłkowopaleolitycznych – późnomagdaleńskiej i ahrensberskiej (np. Ginter 1974, s. 21–22). Fakt łączenia standardowych wiórowych rdzeni dwupiętowych, gdy nie mają one kontekstu narzędziowego, z kulturą świderską wynika raczej z analizy kartograficznej rozprzestrzenienia zespołów schyłkowopaleolitycznych i oceny prawdopodobieństwa wystąpienia na danym obszarze elementów poszczególnych kultur.

Inwentarz o pokroju schyłkowopaleolitycznym z Koziej Woli, zawierający wiórowy rdzeń jednopiętowy (z eksploatacją korygującą od strony drugiej pięty) oraz zestaw drapaczy i rylców wykonanych z doborowych masywnych wiórów (Tabl. X:26–31, XI:1–5), trudno powiązać, mimo jego stylistycznej wyrazistości, z konkretną tradycją kulturową. Typ rdzeniowania, obecność mezolitycznego zbrojnika janisławickiego (Tabl. X:31) i jednopiętowość wiórowego półsurowca użytego do wyrobu narzędzi sugerowałyby wiązanie kolekcji z mezolityczną kulturą janisławicką, lecz rozmiary narzędzi, regularność półsurowiaków i liczba rylców, niemal obcych tej kulturze, skłaniają do łączenia inwentarza ze schyłkowym paleolitem.

Spośród kolekcji schyłkowopaleolitycznych inwentarze ze stanowisk Barycz II, Radom, Kuźnia, Sielpia Wielka I, Sielpia Wielka III i Dyszów I są najprawdopodobniej zespołami homogenicznymi.

W grupie elementów schyłkowopaleolitycznych występujących w kolekcjach mieszanych wyróżniają się dwa tylczaki pełnołukowe ze stanowiska Bawaria. Jeden okaz ma tylec łuskany stromo i półstromo, w górnej i środkowej części dwustronnie, u podstawy jedynie fragmentarycznie (Tabl. III:3), tylec drugiego jest łuskany półstromo, jednostronnie (Tabl. III:4). Są to zabytki najprawdopodobniej związane z zespołami z tylczakami łukowymi i drapaczami tarnowiańskimi. Analogie dla nich można znaleźć w datowanych na późny Alleröd i młodszy dryas zespołach z Witowa (poziom „z chatami”, „wykop przy baginie”), Katarzynowa 1 i Całowania, poziom IV, wykop IX (R. Schild 1975, s. 229–241). Proweniencję schyłkowopaleolityczną przypisano także fragmentowi tylczaka łukowego z Pakosławia (Tabl. XVII:18), którego pokrój wyraźnie różni się od mezolitycznego członu kolekcji.

Grupę pojedynczych liściaków świderskich w inwentarzach mieszanych – Przepaść, inw. nr 39 (Tabl. XIX:28), Pyszna Górka, inw. nr 143 (Tabl. XXII:30), i Przedbórz (Tabl. XIX:22) – urozmaica fragment liściaka typu Hintersee z daszkowatym retuszem spodniej strony trzonka ze stanowiska Myślakowice (Tabl. XVI:13). Ten rzadki na ziemiach polskich typ liściaka znany jest ze stanowiska kultury lyngbijskiej – Trzebca 1, wykop II/64 (J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 191), oraz ze stanowisk kultury świderskiej – Stańkowicze I, V, VII (R. Schild 1975, s. 302; K. Szymczak 1984, s. 108).

W inwentarzu mieszanym z Marcinkowa 2 w towarzystwie schyłkowopaleolitycznych rdzeni wiórowych jednopiętowych i dwupiętowych wspólnie i rozdzielnie odłupniowych oraz rylców łamańców na masywnych wiórach (Tabl. XIV:13–16, XV:1.4.5) wystąpił jednozadziorec greński: okaz z grubym tylcem i lekko podłuskaną na spodzie nasadą (Tabl. XV:3). Ten typ zabytku spotykany jest stosunkowo rzadko w zespołach kultury świderskiej w Polsce północno-wschodniej (Stańkowicze II, III – J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 209; Reczki Małe – K. Szymczak 1984, s. 107) i w Polsce środkowej (Zawady – R. Schild 1964, s. 180), a także w zespołach łączących elementy tradycji kulturowych zespołów z tylczakami łukowymi i zespołów z liściakami, jak Witów 3 (R. Schild 1975, s. 282). Pojedyncze okazy i formy zbliżone do jednozadziorców greńskich pochodzą też z Polski środkowowschodniej – ze stanowisk Białka, Dębczyna, Grabie Stare – (J. Libera 1995, tabl. I:22, XIV:20, XIX:2; 1998, s. 18, 28, 32).

Kolekcje mezolityczne lub z elementami mezolitycznymi

Pośród licznych inwentarzy mezolitycznych bądź z elementami mezolitycznymi tylko kilka zawiera zestawy zabytków pozwalające na ewentualne wskazanie ich

przynależności kulturowej (w ujęciu S. K. Kozłowskiego 1972). W inwentarzach ze stanowisk Bobki 2 (Tabl. III:16–26) i Bobki 3 (Tabl. III:27–37) znajdują się trójkąty rozwartokątne, trójkąty równoramienne, a w gnieździe 2 także półtylczak Komornica, co przy braku trapezów i w kontekście małych rdzeni wiórowych jedno- i dwupiętowych oraz krępych drapaczy pozwala określić te zespoły jako starsze komornickie. Wyraźny człon komornicki w postaci tylczaków Stawinoga i lancetowatych, półtylczaka Komornica, trójkątów równoramiennych, krępego trójkąta nierównoramiennego i trójkąta rozwartokątnego, uzupełniony fragmentami żadeł przekłuwaczy, wystąpił na stanowisku Ponikwa, gniazdo 3 (Tabl. XVIII:38.39.43–55). Również rdzenie, drapacze, rylec i wiertnik z tej kolekcji (Tabl. XVIII:30–35) mieszczą się w konwencji zabytków tej kultury. Inwentarz ten zawiera również elementy janisławickie – zbrojniki janisławickie i masywne wiórowe półtylczaki (Tabl. XVIII:36.37.40–42). Nieliczna grupa zbrojników na stanowisku w Pakosławiu, składająca się z tylczaków Stawinoga, trójkąta rozwartokątnego, trójkątów z retuszem trzeciego boku (?) i trapezów (Tabl. XVII:19–24.27–30), pozwala sugerować obecność elementów młodszej kultury komornickiej lub kultury chojnicko-pieńkowskiej.

Dystynktywne zabytki kultury janisławickiej wystąpiły na kilku stanowiskach, ale tylko dla inw. nr 147 z Pysznej Górki (Tabl. XXIII:9–33) ze względu na obecność zbrojnika janisławickiego w towarzystwie licznych masywnych skrobaczy odłupkowych i półtylczaka wiórowego zasugerowano charakter janisławicki. Zbrojniki janisławickie występują jeszcze w mieszanych kolekcjach z Gapinina 2 (Tabl. VII:19), Goworzyna, inw. nr. 40 (Tabl. IX:6–8), i Koziej Woli (Tabl. X:32) oraz w ubogiej mezolitycznej kolekcji z Bobek, inw. nr 14 (Tabl. IV:5).

Typ rdzeniowania bliski kulturze janisławickiej prezentuje rdzeń jednopiętowy wiórowy ze stanowiska Sielpia Wielka II (Tabl. XXV:32). Zapewne z kulturą janisławicką można wiązać też dwa wiórowe rdzenie jednopiętowe z Przepaści (138), z odłupnią na węższym boku, służące do produkcji regularnych niewielkich wiórów (Tabl. XIX:25.26). Trzeci rdzeń ze zbioru – stożkowy, wiórkowy jednopiętowy, o dookólnej odłupni (Tabl. XIX:27) – ogólnie można łączyć z młodszym mezolitem.

Na podstawie składu typologicznego analizowanych inwentarzy można się pokusić o wydzielenie grupy

stanowisk związanych z najmłodszą fazą mezolitu. Datowanie zespołów z trapezami na okres atlantycki i zaobserwowana w młodszych zespołach mezolitycznych tendencja do wzrostu liczby skrobaczy w stosunku do liczby drapaczy oraz wzrostu liczby trapezów przy zaniku innych zbrojników (propozycja wydzielenia przemyśłów kokrowskich – H. Więckowska 1985, s. 116; J. Libera 1995, s. 48) pozwala określić jako późnomezolityczne inwentarze ze stanowisk Kazanów (Tabl. IX:18–33), Końskie, inw. nr 75 (Tabl. X:19–25), Ponikwa 1 (Tabl. XVIII:6–29), Pyszna Górka, inw. nr 142 (Tabl. XXI:1–45), i Trupień (Tabl. XXIX:1–10).

Z 12 stanowisk mezolitycznych pochodzą inwentarze o dość jednorodnym charakterze, mające sprecyzowany i ograniczony rozrzut na powierzchni i będące zapewne zespołami homogenicznymi: Bobki 2, Bobki 3, Gapinin 1/51, Kazanów, Końskie, inw. nr 75, Nowe 7, 8, 9, 10a, Ponikwa 1, Ponikwa 3, Pyszna Górka, inw. nr 146.

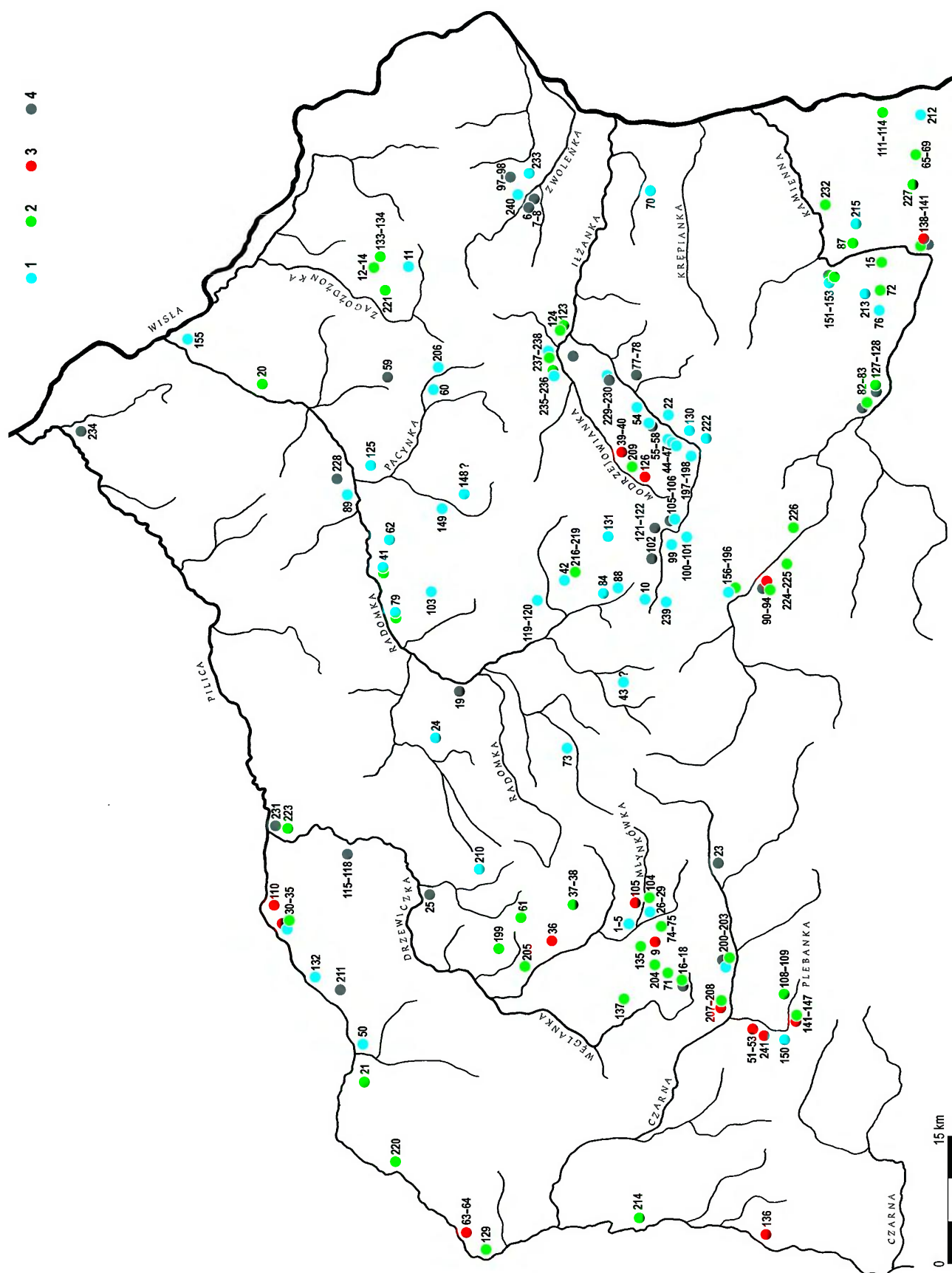
* * *

Przedstawione materiały korespondują z obrazem sytuacji kulturowej w schyłkowym paleolicie i mezolicie wyłaniającym się na podstawie materiałów wykopaliskowych (Ryc. 2). Międzyrzecze Pilicy i Wisły jest terenem, na którym krzyżują się wpływy różnych tradycji. Ogniskują się one na licznych stanowiskach osadniczych kompleksu Rydno. Ilustrują to zjawisko zestawienia kartograficzne z prac R. Schilda (1975) i S. K. Kozłowskiego (1972). Znajdują się tu najdalej na wschód wysunięte stanowiska kultury hamburskiej (Nowy Młyn III) i położone stosunkowo daleko na północy stanowiska kultury późnomagdaleńskiej (Rydno II/59, Mały Antoniów). Jest to także obszar ze stanowiskami kręgu zespołów z tylczakami łukowymi i drapaczami tarnowiańskimi (Rydno IV/37, IV/57, IX/59, I–III/76, I–III/77, V/77, I/78, III/78). Krąg kultur z liściakami reprezentują na tym terenie kultury lyngbijska (Nowy Młyn Ia i Ib, Rydno X/59–IV/60, Jacentów 10) i świderska (np. Rydno II/56, IV/57, XI/59). W mezolicie obszar ten znajduje się w zasięgu kultury komornickiej (Rydno II/56, IV/57, VIII/59), janisławickiej (Rydno VI/59, Rydno XIII/59) i zapewne chojnicko-pieńkowskiej. W analizowanych kolekcjach z badań powierzchniowych wystąpiły elementy charakterystyczne dla wszystkich, poza kulturą hamburską, wymienionych jednostek kulturowych.

WYKORZYSTANIE SUROWCÓW KRZEMIENNYCH

Spośród licznych i różnorodnych surowców krzemienych występujących na obszarze na północ od pasma Gór Świętokrzyskich surowcem najczęściej i najchętniej wykorzystywanym przez społeczności schyłkowopaleolityczne i mezolityczne w międzyrzeczu Pilicy i Wisły był krzemień czekoladowy, zarówno kopalniany, jak i w postaci brył narzutowych zbieranych z powierzchni. Taki

obraz wyłania się głównie ze struktury surowcowej zespołów osadniczych pozyskanych z Rydna, z liczby stanowisk powierzchniowych związanych z kulturą świderską, na których przeważa krzemień czekoladowy (R. Schild 1975, s. 268 – katalog stanowisk), oraz z licznych pozostałości prehistorycznej działalności wydobywczej w pasie wychodni krzemienia czekoladowego (np. R. Schild

Ryc. 2. Rozmieszczenie stanowisk schyłkowopaleolitycznych i mezolitycznych w międzyrzeczu Pilicy i Wisły (numery na mapie odpowiadają numerom w katalogu).

1 – stanowiska schyłkowopaleolityczne, 2 – stanowiska mezolityczne, 3 – stanowiska z materiałami schyłkowopaleolitycznymi i mezolitycznymi, 4 – stanowiska o nieokreślonej chronologii

Fig. 2. Location of Final Paleolithic and Mesolithic sites in the region between the Pilica and the Vistula rivers (numbers on the map refer to the catalogue numbers).

1 – Final Paleolithic sites, 2 – Mesolithic sites, 3 – sites with Final Paleolithic and Mesolithic components, 4 – sites with uncertain chronology

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1-4	Barycz	13								13
5	Barycz	21				1				22
7	Barycz Stara	6					1		1	8
8	Barycz Stara	3			2		1	5	3	14
9	Bawaria	18				5			8	31
12	Bobki	17	2			1		1	8	29
13	Bobki	12	1			3			4	20
14	Bobki	5	1						4	10
16	Brody	2				6			1	9
17	Brody	2				4		2	3	11
18	Brody	2				2			2	6
19	Brudnów	1								1
20	Brzózka	1								1
21	Brzustów	3	3					4	2	12
23	Czarniecka Góra							1		1
24	Dębiny	5				3				8
25	Drzewica					1			1	2
26	Dyszów	22				2		2	11	37
27	Dyszów	1								1
28	Dyszów					1				1
29	Dyszów	2								2
30	Gapinin	14	4			14	1	3	3	39
31	Gapinin	36				9		2	6	53
32	Gapinin	21				6		1	6	34
34	Gapinin	8	2			1			1	12
35	Gapinin	4				3			3	10
36	Gielzów	11				2		6	1	20
37	Gowarczów								4	4
38	Gowarczów	2							1	3
39	Goworzyn	10			1	2		1		14
40	Goworzyn	20	1					3	1	25
43	Huta Książek	2							1	3
50	Inowódz-Leg.	1								1
59	Jedlnia				1					1
61	Kamienna Wola					1			1	2
65	Karsy ¹ (%)	57.6			10.5				23.5	100
66	Karsy ¹ (%)	38.8			29.6	7.8		1.9	21.9	100
67	Karsy ¹ (%)	60.0			25.0	5.0	5.0		14.5	100
69	Karsy ¹ (%)	47.1		0.9	39.4	2.8		2.8	6.8	100
71	Kazanów					23			1	24
72	Kąty	3		1		1				5
74	Końskie	12	2		2	4		6	5	31
75	Końskie					15			1	16
79	Kozia Wola	12								12
80	Kraszków							2		2
81	Krogulki	3								3
82	Kunów	1								1
83	Kunów	14		1	1	10	1		4	31
84	Kuźnia	30								30
87	Lemierz	9		1			1		2	13
89	Lisów	5								5
90	Marcinków	1								1
91	Marcinków	31	2			3	1	+	3	40
92	Marcinków	3	2					1	2	7
93	Marcinków	3	1					1	2	7
94	Marcinków	1	1							1
95	Michałów	3								3
102	Mirówek	1								1
104	Młyn Rzeka	3				1			1	5
105	Młynek Nieświń.	4				3			14	21
110	Myślakowice	3				2	2	2	2	11
111	Nowe	2			1		1			4
112	Nowe				5	1			2	8
113	Nowe				2				2	4
114	Nowe				1				1	2
115	Odrzywół	1								1
116	Odrzywół	2				1			4	7
117	Odrzywół	5	1			1				7
118	Odrzywół	1								1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
121	Osiny	1				1				2
122	Osiny	1								1
126	Pakosław	50				2		1	11	64
127	Piaski Kunowskie	3				1		2		6
128	Piaski Kunowskie	4							1	5
129	Piaski Paradyż	3				1	1			5
133	Ponikwa	30			1	3	3	1	12	56
134	Ponikwa	37				11	1		4	53
135	Proćwin	4				4		1	2	11
136	Przedbórz	10				4	1	5	10	30
137	Przemoszna	1						1		2
138	Przepaść	5			7			+	1	13
139	Przepaść	1			1			1		3
140	Przepaść	1								1
141	Przepaść	17	2		7		6	2	5	39
142	Pyszna Górka	31				26		3	7	67
143	Pyszna Górka	27	2		2	13		5	13	62
144	Pyszna Górka	3				2				5
145	Pyszna Górka	6			1	3			1	9
146	Pyszna Górka					10				10
147	Pyszna Górka	39	2			15		8	15	79
148	Radom	8								8
151	Rudka Bałtowska	1					2		1	4
152	Rudka Bałtowska					1	2	1		4
153	Rudka Bałtowska	5				2		3		10
155	Ryczywół	7			1			1	1	10
199	Sielec	7						1	3	11
200	Sielpia Wielka	21							1	22
201	Sielpia Wielka	9				2			1	12
202	Sielpia Wielka	5								5
203	Sielpia Wielka	2							2	4
204	Sierosławice	3				3		1	1	8
205	Sitowa								1	1
207	Sokołówka	31				2			5	38
208	Sokołówka	2				1			1	4
209	Stanisławów	34						1		35
211	Studzianka Piaski	1								1
212	Suchodółka						2			2
215	Teofilów	1								1
221	Trupień	30			1	20	3	5	12	72
223	Wałiska	7	1			1		1	2	12
224	Wąchock	1								1
225	Wąchock					1		1		2
226	Wierzbnik					4				4
227	Wojciechówka	18		2	13				3	36
228	Wola Bierwiecka	1								1
231	Wólka Magier.	1								1
232	Wólka Pętkowska	7			4				1	12
234	Zakrzew	1								1

Tab. 2. Zestawienie składu surowcowego inwentarzy.

Legenda: 1 – numer w katalogu; 2 – miejscowość; 3 – krzemień czekoladowy; 4 – krzemień jurajski; 5 – krzemień pasiasty; 6 – krzemień świciechowski; 7 – krzemień bałtycki; 8 – krzemień kredowy inny; 9 – surowiec inny i nieokreślony; 10 – przepalony; 11 – łącznie. Karsy¹ – dotyczy całych inwentarzy

Table 2. Raw material structure of collections.

Key: 1 – catalogue number; 2 – site; 3 – chocolate flint; 4 – Jurassic flint; 5 – banded flint; 6 – Świeciechów flint; 7 – Baltic erratic flint; 8 – other Cretaceous flint; 9 – other & undetermined raw material; 10 – burnt flint; 11 – total. Karsy¹ – whole assemblages

1975, s. 324–325). Analizowane w pracy inwentarze poszerzają bazę źródłową do tego zagadnienia.

Sumowano oznaczone surowcowo rdzenie i narzędzia w kolekcjach uznanych za jednorodne oraz zabytki dystynktywne w kolekcjach mieszanych¹³ (Tab. 2).

Wśród materiałów schyłkowopaleolitycznych (161 okazów określonych surowcowo) udział krzemienia czekoladowego wynosi 89,4%, krzemienia narzutowego bałtyckiego 5,6%, krzemienia kredowego 3,7% i świeciechowskiego 1,2%. Część inwentarzy przypisanych kulturze świderskiej (Kuźnia, Radom, Barycz I, Barycz II, Lisów, Ryczywół, Huta Książek) wykonanych jest niemal w 100% z krzemienia czekoladowego. Potwierdza to wielokrotnie podkreślane w literaturze preferencje tej kultury w wyborze surowca, szczególnie na obszarach położonych bezpośrednio w sąsiedztwie złóż krzemienia czekoladowego (Kuźnia, Huta Książek), czy oddalonych od nich o kilkadziesiąt kilometrów (Barycz I, Barycz II, Ryczywół). Również materiały o nieokreślonej bliżej przynależności kulturowej ze stanowisk Sielpia Wielka I, Sielpia Wielka III, Kozia Wola, Marcinków 2, a także zespół z Dyszowa, związany być może z tradycją magdaleńską, są zdominowane przez krzemień czekoladowy. Surowcem spotykanym najczęściej obok krzemienia czekoladowego na większości omawianego obszaru jest krzemień narzutowy bałtycki, z którego są wykonane np. dwa drapacze z Dyszowa, inw. nr 26, liściak mazowszański z Dębin, jednozadziorec greński z Marcinkowa 2. Natomiast w zakolu rzeki Kamiennej przy jej ujściu do Wisły, na obszarach wychodni krzemieni kredowych, pojawiają się liczniejsze okazy z tych surowców: rdzenie z Rudki Bałtowskiej, inw. nr 151, i Suchodółki, inw. nr 212, liściak z Przepaści, inw. nr 139.

Wykorzystanie surowców przez społeczności mezolityczne można prześledzić na liczniejszej (685 okazów określonych surowcowo) próbie. W materiałach z tego okresu 61,0% okazów wykonanych jest z krzemienia czekoladowego, 27,4% z krzemienia bałtyckiego, 5,8% z krzemienia świeciechowskiego, 2,3% z krzemienia jurajskiego, 1,9% z krzemienia kredowego, 0,7% z krzemienia pasiastego.

ANALIZA OSADNICTWA

Sieć stanowisk (Ryc. 2) jest wypadkową dwóch elementów – rzeczywistych preferencji społeczności prehistorycznych w wyborze przestrzeni życiowej oraz stopnia zbadania terenu.

Uchwyczone ślady osadnictwa występują wzdłuż Pilicy do wysokości ujścia do niej Drzewiczki, nad Drzewiczką, gdzie większe ich skupienie znajduje się w jej górnym biegu i w dolinie jej lewego dopływu Młynkówki oraz w środkowym biegu Czarnej i nad wpadającą do niej w tym miejscu Plebanką. Na obszarze zlewiska Wisły stanowiska rozrzucone są wzdłuż doliny Radomki i jej

W strukturze surowcowej kolekcji mezolitycznych wyraźniej zaznacza się decydująca rola odległości od złóż. Na stanowiskach położonych blisko wychodni krzemienia czekoladowego surowiec ten zdecydowanie dominuje: w Stanisławowie jego udział wynosi 100%, w Goworzynie 95,2%, w Pakosławiu 96,1% (dwa ostatnie inwentarze po wyłączeniu nielicznych zabytków łączonych ze schyłkowym paleolitem). Pozostałe stanowiska, na których inne rodzaje krzemienia nabierają większego znaczenia, znajdują się mniej więcej w promieniu 50–60 km od złóż. Wśród nich wyróżniają się trzy – Kazanów, Końskie, inw. nr 57, i Pyszna Górka, inw. nr 146, których inwentarz składa się w 100% z krzemienia bałtyckiego, co jest rzeczą dość niezwykłą na obszarze, gdzie krzemień czekoladowy jest surowcem dominującym. Pewną odrębność w strukturze surowcowej inwentarzy mezolitycznych można zaobserwować na obszarze w widłach dolnego biegu Kamiennej i Wisły. Rolę krzemienia uzupełniającego inwentarze, w miejsce krzemienia bałtyckiego, przejmuje krzemień świeciechowski. W materiałach ze stanowisk Lemierz, Kąty, Nowe 7, 8, 9, 10a, Wojciechówka, Wólka Pętkowska, Przepaść, inw. nr 138, i Przepaść, inw. nr 141 (117 okazów określonych surowcowo), udział krzemienia czekoladowego wynosi 52,1%, krzemienia świeciechowskiego 34,2%, krzemienia kredowego 6,8%, krzemienia pasiastego 3,4%, bałtyckiego i jurajskiego po 1,7%. W obliczonej procentowo strukturze surowcowej całych kolekcji ze stanowiska w Karsach udział krzemienia świeciechowskiego sięga od 10 do 40% (Tab. 2:65–69, za: K. Szczepucha 1981).

Należy też wspomnieć o obecności pojedynczych zabytków z obsydianu w kolekcjach z Marcinkowa 2 i Przepaści, inw. nr 138. Ponieważ uważa się za prawdopodobne, że obsydian występujący w zespołach na Rydnie uzyskiwano w drodze wymiany za wydobywany hematyt (R. Schild 1975, s. 328), być może obecność tego importowanego surowca w pobliskim Marcinkowie jest śladem szerszego zasięgu kompleksu obozowisk prehistorycznych, dla założycieli których magnesem był cenny barwnik.

dopływów, licznie występują nad Iłżanką, punktowo skupiają się nad środkową Kamienną, nieco rzadziej występują w jej dolnym biegu.

¹³ Atrybucja rodzajów surowców krzemiennych dla publikowanych zabytków dokonana przed laty może dziś budzić wątpliwości. Nie próbowano zasygnalizować możliwego częściowo do zaobserwowania zróżnicowania surowca czekoladowego na krzemień kopalniany i narzutowy. Kategoria „krzemień kredowy inny”, przeciwstawiona „krzemieniowi narzutowemu bałtyckiemu”, kryje w sobie zapewne rozmaite odmiany skał krzemionkowych, zwykle trudne do określenia, zwłaszcza przy braku większych serii zabytków, a na pewno zawiera, wyłączwszy charakterystyczny krzemień świeciechowski, szare krzemienie turońskie.

Rozmieszczenie stanowisk wskazuje na wielokrotnie już obserwowany fakt występowania nasilonego osadnictwa w dolinach rzek, atrakcyjnych z oczywistego powodu, jakim jest dostęp do wody, a także ze względu na bogatszą florę i faunę w stosunku do obszarów wododziałowych i wysoczyznowych (np. M. Kobusiewicz 1969). Zależność ta jest najwyraźniej widoczna na obszarze obniżenia terenu na zachód od Garbu Gielniowskiego w rejonie Końskich i Radoszyc. Na tym terenie o urozmaiconej rzeźbie, gdzie starsze skały wyłaniają się niekiedy spod osadów polodowcowych, pokrytym sandrami, piaskami i wydrami, dobrze uwodnionym i gęsto pociętym strumieniami, występują licznie zarówno stanowiska schyłkowopaleolityczne, jak i mezolityczne. Zestawienie dostępnych danych z literatury i metryczek inwentarzy wskazuje, że niemal wszystkie stanowiska znajdują się na zwymionych tarasach rzek i w zasadzie nie wkraczają na wysoczyznę (L. Sawicki 1958, s. 59).

Drugim, obok korzystnych warunków naturalnych, czynnikiem wpływającym na koncentrację śladów działalności grup ludzkich jest występowanie atrakcyjnych surowców mineralnych. Dotyczy to rejonu wychodni krzemienia czekoladowego, gdzie duża część punktów eksploatacyjnych i stanowisk pracownianych związana jest ze schyłkowym paleolitem i mezolitem (R. Schild 1971; B. Ginter 1974; R. Schild, H. Królik, M. Marczak 1985) oraz okolice Rydna, gdzie intensywne osadnictwo w okresie schyłkowego paleolitu i mezolitu wiązało się z pozyskiwaniem hematytu (R. Schild, H. Królik 1981).

Na omawianym obszarze można wyróżnić również rejonny niemal całkowicie pozbawione stanowisk. Są to

główne obszary wysoczyznowe, często pokryte grubą warstwą osadów polodowcowych, słabo odwadniane bądź będące działami wodnymi. Należą do nich rejon wyniesień starszych skał – Wzgórza Opoczyńskie, Garb Gielniowski i tereny Przedgórze Iłżeckiego. Na obszarze rozległej Równiny Radomskiej pustki osadnicze pokrywają się z pasami położonych równoleżnikowo Wysoczyzny Soleckiej, Wysoczyzny Zwolenia, Wysoczyzny Wolanowa i Wysoczyzny Przytyka (jednostki geomorfologiczne wg S. Z. Różyckiego 1972b). Prawie zupełny brak stanowisk cechuje również dolinę Wisły. Ma ona na tym odcinku bardzo wysoką krawędź, co jest czynnikiem niekorzystnym dla osadnictwa. Ewenementem jest stanowisko w Nowym, położone na wysoczyźnie w pobliżu suchej dolinki wysoko zawieszanej nad doliną Wisły.

* * *

Zebrane źródła uzupełniają obraz osadnictwa społeczności schyłkowopaleolitycznych i mezolitycznych w międzyrzeczu Pilicy i Wisły. Rejon, na których koncentrowały się dotychczasowe badania – Rydno i tereny eksploatacji krzemienia czekoladowego – zyskały szerszy kontekst. Artykuł niniejszy wpisuje się ponadto w szereg opracowań dotyczących schyłkowego paleolitu i (lub) mezolitu na terenach sąsiednich, jak np. w Polsce środkowej (E. Niesiołowska-Śreniowska, K. Cyrek 1975), w środkowym biegu Pilicy (M. Cyrek 1979), w Polsce środkowowschodniej (J. Libera 1985; 1998) czy w Zakolu Załęczańskim Warty (K. Cyrek 1996).

KATALOG STANOWISK

Podstawową jednostką katalogu jest kolekcja pochodząca ze stanowiska lub z części wielodzielnego stanowiska oraz z wykopu lub z części wykopu (w wypadku rozdzielności planigraficznej i kulturowej materiałów). Stanowiska są uszeregowane alfabetycznie, a informacje o nich podano według następującego klucza:

- dane administracyjne stanowiska; numer katalogu, numer stanowiska lub wykopu;
- dla niepublikowanych dotąd inwentarzy informacje pochodzące z metryczek, dotyczące lokalizacji stanowiska w terenie, formy geomorfologicznej, na której zebrano materiał oraz zawartości planigraficznej kolekcji;
- autor i data badań (wszystkie kolekcje, przy których nie umieszczono informacji o badaniach wykopaliskowych, pochodzą z badań powierzchniowych);
- instytucja, w której zbiorach znajduje się kolekcja wraz z numerem inwentarza, lub źródło, z którego pochodzą informacje o kolekcji;
- źródłowa literatura archeologiczna;
- dane o liczebności materiałów (dla kolekcji z badań powierzchniowych podano w miarę możliwości liczbę wszystkich zabytków z kolekcji, pochodzącą z kart katalogowych inwentarzy);
- inwentarz kolekcji opisanej według listy typologicznej dla rdzeni i narzędzi schyłkowopaleolitycznych oraz mezolitycznych skonstruowanej na podstawie list typologicznych R. Schilda (1975), S. K. Kozłowskiego (1972) i H. Więckowskiej (1985); obecność w liście grocików i fragmentów siekier gładzonych – kategorii zabytków charakterystycznych dla okresów młodszych od mezolitu, została podyktowana chęcią zasygnalizowania w materiałach domieszek młodszych, często trudnych do wydzielenia poza tymi charakterystycznymi formami;
- atrybucja chronologiczna i ewentualnie kulturowa kolekcji.

B A R Y C Z, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie 1–4. Stan. I; badania: I. i L. Sawiccy, 14.08.1928 r.; zbiory: PMA I/3713; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 111–112, R. Schild 1975, s. 268.

1. *gniazdo BC*; 6 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz smukły prosty skośny – 1 (Tabl. I:4), rylec klinowy boczny – 1 (Tabl. I:1).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

2. *część zach., skupienie na zboczu terasy*; 46 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: wiór mikrołuskany – 1, odłupek łuskany – 1, nieokreślony fragm. narzędzia – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

3. *część środkowa, skupienie A*; 56 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: przekuwacz – 1 (Tabl. I:3), wióry łuskane – 2, wiór mikrołuskany – 1, odłupki łuskane – 2.

Chronologia: schyłkowy paleolit.

4. *część wschodnia, z całej powierzchni*; 8 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rylec klinowy środkowy – 1 (Tabl. I:2), wióry łuskane – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit.

5. Stan. II, skupienie 2, *stanowisko wydmy*; badania: W. Kasiński, 1938 r.; zbiory: MAiE IP–4/1938; lit.: R. Schild 1975, s. 268; 658 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 5 (Tabl. I:6–8, II:1), rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. I:5), rdzeń odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. II:4), rdzenie inne i nieokreślone fragm. – 2, drapacz inny – 1 (Tabl. II:2), rylec jedynak – 1 (Tabl. II:5), rylec łamaniec – 1 (Tabl. II:6), liściak dwukątowy mazowszański – 1 (Tabl. II:3), wióry łuskane – 5, odłupki łuskane – 3 (Tabl. II:7), narzędzie inne – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

B A R Y C Z K O L O N I A, gm. Zwoleń, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

6. Stan. 7; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory MJM; 10 zabytków krzemiennych (1 rdzeń)

Chronologia: mezolit (?), neolit (?).

B A R Y C Z S T A R A, gm. Zwoleń, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

7. Stan. ?; badania: 1928 r.; zbiory: PMA I/4871; 518 zabytków krzemiennych łącznie z inw. 7 i 8.

Inwentarz: rylec klinowy środkowy – 1 (Tabl. II:11), rylec węglowy boczny – 1 (Tabl. II:9), wiór łuskany – 1 (Tabl. II:8), wiór mikrołuskany – 1, odłupki mikrołuskane – 3 (Tabl. II:12), nieokreślony fragm. narzędzia – 1 (Tabl. II:10).

Chronologia: schyłkowy paleolit (?).

8. Stan. ?; badania: 1943 r.; zbiory: PMA I/4871; 518 zabytków krzemiennych łącznie z inw. 7 i 8.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. II:13), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 2, drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. II:16), drapacz inny – 1 (Tabl. II:14), wióry łuskane – 2, odłupki łuskane – 3 (Tabl. II:15), odłupki mikrołuskane – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 3 (Tabl. II:17,18).

Chronologia: schyłkowy paleolit (?).

B A W A R I A (ob. cz. m. Końskie), gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

9. Stan. ?; *wydma z gniazdem tardenuaskim i z kośćmi kalcynowanymi, część pn-wsch, z całej pow., część pd-wsch, z całej pow.*;

badania: S. Krukowski, 13.07.1925 r.; zbiory: PMA I/2777; 287 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. III:1), rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. III:2), łuszczeń – 1, drapacz krępy skośny – 1 (Tabl. III:12), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. III:11), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. III:6,7), rylec klinowy środkowy – 1 (Tabl. III:5), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. III:8), tylczaki pełnołukowe – 2 (Tabl. III:3,4), półtylczak Komornica – 1 (Tabl. III:10), zbrojnik inny – 1 (Tabl. III:9), rylcowce – 6 (Tabl. III:14,15), wiór łuskany – 1, wióry mikrołuskane – 3, odłupek łuskany – 1, odłupek mikrołuskany – 1, odłupek z retuszem zębatym – 1 (Tabl. III:13), fragm. siekier głazowych – 2, nieokreślone fragm. narzędzi – 5.

Chronologia: schyłkowy paleolit – elementy zespołów z tylczakami łukowymi, mezolit – elementy kultury komornickiej, neolit/epoka brązu.

B I E S Z K Ó W G Ó R N Y, gm. Mirów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

10. Stan. 2; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemieny (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

B O B I N (właśc. Babin), gm. Przyłęk, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

11. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

B O B K I, gm. Garbatka Letnisko, pow. kozienicki, woj. mazowieckie

12. Stan. ?; *gniazdo 2, wydmy pod Garbatką przy drodze od budki kolejowej do wsi Bobki*; zbiory: PMA I/4507; lit.: S. K. Kozłowski 1972, s. 234, 279; 178 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. III:16), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. III:17), fragm. drapaczy – 2 (Tabl. III:18), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. III:19,20), półtylczak Komornica – 1 (Tabl. III:22), trójkąt równoramienny – 1 (Tabl. III:23), krępy trójkąt nierównoboczny – 1 (Tabl. III:25), trójkąty rozwartokątne – 2 (Tabl. III:21,24), rylcowiec – 1 (Tabl. III:26), wióry łuskane – 2, wióry mikrołuskane – 6, odłupki łuskane – 5, odłupki mikrołuskane – 3, okruch łuskany – 1.

Chronologia: mezolit – kultura komornicka.

13. Stan. ?; *gniazdo 3, wydmy Garbatka pod Ponikwą*; zbiory: PMA I/4507; lit.: S. K. Kozłowski 1972, s. 234, 282, 283, 286; 179 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. III:28), rdzeń wiórowo-odłupkowy dwupiętowy – 1 (III:27), drapacz podokółkowy – 1 (Tabl. III:29), skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. III:30), trójkąt równoramienny – 1 (Tabl. III:34), trójkąty rozwartokątne – 3 (Tabl. III:35–37), rylcowiec – 1 (Tabl. III:33), wióry łuskane – 2, wióry mikrołuskane – 5, odłupek łuskany – 1, odłupek mikrołuskany – 1 (Tabl. III:31), fragm. wióra z retuszem zębatym – 1, piłka – 1 (Tabl. III:32), grocik – 1.

Chronologia: mezolit – kultura komornicka, neolit/epoka brązu.

14. Stan. ?; badania: K. Przemyski, 1927 r.; zbiory: PMA I/4507; lit.: S. K. Kozłowski 1972, s. 234; 67 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. IV:1), drapacze smukłe łukowe – 2 (Tabl. IV:2,3), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. IV:4), zbrojnik janisławicki z naturalną podstawą – 1 (Tabl. IV:5), rylcowce – 2 (Tabl. IV:6,7), fragm. wióra łuskanego – 1, fragm. wiórów mikrołuskanych – 2.

Chronologia: mezolit – elementy kultury janisławickiej.

BOROWNIA (miejscowość Ruda Kościelna), gm. Ćmielów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

15. Stan. ?; *wydma Skaleckiego*; zbiory: PMA II/9641; lit.: M. Zalewski, W. Borkowski 1996, s. 47, 49.

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka.

BRODY, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

16. Stan. ?; *st. południowe*; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/5113; 61 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. IV:11), rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. IV:12), rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. IV:8), rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. IV:9), rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. IV:13), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 2, skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. IV:10), odłupki mikrołuskany – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit (?), mezolit.

17. Stan. ?; *reszta wydmyska zasianego na pld. brzegu błota po drodze do szosy ze wsi*; badania: S. Krukowski, 13.07.1925 r.; zbiory: PMA I/5113; 14 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. IV:15), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. IV:14), wiertnik – 1 (Tabl. IV:16), wiórowiec – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 6, odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 2 (Tabl. IV:17).

Chronologia: mezolit (?), neolit/epoka brązu.

18. Stan. ?; *pld. część wydmy baranowskiej, na płn. od polnego stanowiska Brody*; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/5113; 8 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. IV:18), rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. IV:21), drapacze krępe skośne – 2 (Tabl. IV:19,23), drapacz krótki skośny – 1 (Tabl. IV:20), nieokreślony fragm. skrobacza – 1 (Tabl. IV:22).

Chronologia: mezolit.

BRUDNÓW, gm. Wieniawa, pow. przysuski, woj. mazowieckie

19. Stan. ?; zbiory: PMA I/5332; lit.: R. Schild 1975, s. 268; 1 zabytek krzemienny.

Inwentarz: półtylczak z pochyłonym półtylcem – 1 (Tabl. V:2).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

BRZÓZA, gm. Głowaczów, pow. kozienicki, woj. mazowieckie

20. Stan. ?; badania: 1903 r.; zbiory: PMA I/2756; 4 zabytki krzemienne.

Inwentarz: trapez zwykły – 1 (Tabl. V:1).

Chronologia: mezolit.

BRZUSTÓW, gm. Inowłódz, pow. tomaszowski, woj. łódzkie

21. Stan. 1; *wydma (...) na N od strugi*; badania: K. Jażdżewski, 5.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP-7/1951; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, tabl. IV:1–5; 32 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. IV:26), rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1, łuszczeń wielobiegunowy – 1, drapacz krępy skośny – 1 (Tabl. IV:27), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. IV:29,30), półtylczak z pochyłonym półtylcem – 1 (Tabl. IV:25), wiórowiec – 1 (Tabl. IV:28), wior łuskany – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 2, nieokreślony fragm. narzędzia – 1 (Tabl. IV:24).

Chronologia: mezolit (?).

CHWAŁOWICE, gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

22. Stan. 2; badania: H. Rysiewski, M. Zalewski, AZP 1980 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemienny (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

CZARNIECKA GÓRA, gm. Stąporków, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

23. Stan. 1; *piaszczysty gruz przy szosie z Cz. G. w stronę torów kolejki*; zbiory: MAiE IP-3/1950; 1 zabytek krzemienny.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

DEBINY, gm. Przysucha, pow. przysuski, woj. mazowieckie

24. Stan. 1; *z piasków lotnych*; badania: W. Karaszewski, 1938 r.; zbiory: PMA I/3165; lit.: R. Schild 1975, s. 268; 32 zabytki krzemienne.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. V:5), rylec węglowy boczny – 1 (Tabl. V:6), liściak dwukątowy mazowszański – 1 (Tabl. V:3), liściak trzoneczkowaty bez retuszu spodniej strony trzonka – 1 (Tabl. V:4), fragm. wiórów mikrołuskanych – 3, odłupki mikrołuskany – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – elementy kultury świderskiej i kultury lyngbjijskiej.

DRZEWICA, gm. loco, pow. opoczyński, woj. łódzkie

25. Stan. 1; *luźno z powierzchni*; badania: K. Jażdżewski, 1951 r.; zbiory: MAiE IP-1/1951; 13 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowo-odłupkowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. V:7,8).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

DYSZÓW, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

26–29. Stan. I; badania: S. Krukowski, 11.07.1925 r.; zbiory: PMA I/2901; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 109; R. Schild 1975, s. 268.

26. *skupienie I-e, gniazdo (...), część pracowni jednostkowej będące niekłą wypełnioną gęsto odpadkami (...), reszta pracowni dość wywiana*; 829 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacze krępe łukowe – 3 (Tabl. V:10,14,22), drapacze krępe proste – 2 (Tabl. V:13,15), drapacze krótkie łukowe – 2 (Tabl. V:12,16), drapacz krępy zdwojony – 1 (Tabl. V:11), drapacz inny – 1 (Tabl. V:9), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. V:17), fragment tyłczaka – 1 (Tabl. V:23), półtylczaki z pochyłonym półtylcem – 4 (Tabl. V:18–21), wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 3, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 9, odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 5, piłka – 1, wiórek z wyretuszowaną wnąką – 1 (Tabl. V:25), odłupki z wyretuszowanymi wnąkami – 3 (Tabl. V:24).

Chronologia: schyłkowy paleolit – elementy kultury późnomagdaleńskiej (?).

27. *skupienie 2, 3, 4*; 22 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. VI:1).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura późnomagdaleńska (?), kultura świderska (?).

28. *skupienie 7*; 3 zabytki krzemienne.

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. V:28) (wg S. Krukowskiego [1939–1948, s. 109] – *makroskrobacz zgrzeblowaty*).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

29. *skupienie 8*; 5 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. V:26), rylce węglowy poprzeczny – 1 (Tabl. V:27).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

G A P I N I N, gm. Poświętne, pow. opoczyński, woj. łódzkie

30. Stan. 1/51; na wydmy ok. 100 m na N od pld. krańca wsi Gapinin, ok. 50 m na NW od drogi Gapinin–Kobus; badania: K. Jażdżewski, 4.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP–8/1951; lit.: S. K. Kozłowski 1972, s. 238, 280; 151 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 2 (Tabl. VI:2.4), rdzeń odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. VI:3), rdzeń odłupkowy o zmiennej orientacji – 1, drapacze krępe łukowe – 2 (Tabl. VI:5.7), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. VI:14), drapacz krótki prosty – 1 (Tabl. VI:6), drapacze inne (o słabo załuskanych, częściowo naturalnych drapiskach) – 6 (Tabl. VI:8–13), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. VI:16.21), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. VI:15), rylce węglowy środkowy – 1 (Tabl. VI:18), rylce węglowy poprzeczny – 1 (Tabl. VI:23), wiertnik (?) – 1 (Tabl. VI:20), trapez zwykły – 1 (Tabl. VI:22), wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 2, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 7, odłupki i fragmenty odłupków mikrołuskanych – 6, piłka – 1 (Tabl. VI:19), wiór z wyretuszowanymi wnękami – 1 (Tabl. VI:17), nieokreślone narzędzie – 1.

Chronologia: mezolit.

31. Stan. 2/51; cypel wysokiej krawędzi terasy, luźno z powierzchni; badania: K. Jażdżewski, 4.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP–9/1951, IP–10/1951; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, 13–14, tabl. VI–IX; R. Schild 1975, s. 268; S. K. Kozłowski 1972, s. 238, 280; 237 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2, drapacze smukłe łukowe – 2, drapacze krępe łukowe – 5, drapacz krępy zdwojony – 1, drapacze inne – 4, rylce klinowe środkowe – 2, rylce klinowy boczny – 1, rylce łamaniec – 1, rylce zwielokrotniony – 1, przekłuwacz – 2, wiertnik – 1, półtylczak z pochylonym półtylcem – 1, liściak trzoneczkowaty bez retuszu spodniej strony trzonka – 1, trapezy zwykłe – 2, wióry i fragm. wiórów łuskanych – 7, wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 11, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 2, odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 4, odłupki z retuszem zębatym – 1, wiór z wyretuszowanymi wnękami – 1, nieokreślone narzędzie – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit.

32. Stan. 2/54; wysoka ostroga w dolinie Pilicy; badania: M. i W. Chmielewscy, 26.05.1954 r.; zbiory: MAiE IP–1/1954, IP–2/1954; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, tabl. X:1–3; S. K. Kozłowski 1972, s. 238, 280; 204 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 3 (Tabl. VII:1.2.4), rdzeń wiórowy o zmiennej orientacji – 1 (Tabl. VII:3), drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. VII:17), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. VII:12), drapacze krępe skośne – 2 (Tabl. VII:14.15), drapacze inne – 2 (Tabl. VII:11.16), skrobacze z retuszem wierzchnim – 3 (Tabl. VII:7–9), rylce węglowy boczny – 1 (Tabl. VII:5), rylce łamaniec – 1 (Tabl. VII:6), przekłuwacz – 1 (Tabl. VII:11), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. VII:13), tylczak lancetowaty (?) – 1 (Tabl. VII:20), zbrojnik janisławicki z intencjonalnie łamaną podstawą – 1 (Tabl. VII:19), trapez zwykły – 1 (Tabl. VII:18), nieokreślony fragment zbrojnika (?) – 1 (Tabl. VII:25), wiórowiec – 1 (Tabl. VII:21), wióry łuskane – 2 (Tabl. VII:22), wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 4 (Tabl. VII:24), odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 3, odłupki z wyretuszowanymi wnękami – 2, nieokreślony fragm. narzędzia – 1 (Tabl. VII:23).

Chronologia: elementy schyłkowopaleolityczne (?), mezolit – elementy kultury janisławickiej.

33–35. Stan. 4; badania: K. Jażdżewski, 4.06.1951 r.

33. Stan. 4/51; wydmy przy drodze z Gapinina do wsi Kobus, 1,6 km na NE od ptn. krańca wsi Gapinin, 1 km od ptn. krańca wsi Kobus; zbiory: MAiE IP–11/1951; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, tabl. X:4–8; S. K. Kozłowski 1972, s. 238; 54 zabytki krzemienne (4 rdzenie, 10 narzędzi).

Chronologia: mezolit.

34. Stan. 4a/51; ptn.-zach. część wydmy przy drodze z Gapinina do wsi Kobus, 1,8 km na NE od Gapinina i 0,8 km od krańca wsi Kobus; badania: K. Jażdżewski, 4.06.1951 r.; zbiory: MAiE, IP–12/1951; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, 14, tabl. XI; R. Schild 1975, s. 268; 102 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1, rdzeń wiórowo-odłupkowy – 1, rdzeń odłupkowy o zmiennej orientacji – 1, nieokreślony fragm. rdzenia – 1, drapacz krótki łukowy – 1, rylce węglowy boczny – 1, liściak dwukątowy mazowszański – 1, wióry i fragm. wiórów łuskanych – 2, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 2, wiór z wyretuszowanymi wnękami – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – elementy kultury świderskiej.

35. Stan. 4b/51; ptn.-zach. część wydmy przy drodze Gapinin–Kobus, 1,8 km na NE od Gapinina, 0,8 km od krańca wsi Kobus; badania: K. Jażdżewski, 4.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP–13/1951.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. VII:26), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. VII:27), drapacz krępy prosty – 1 (Tabl. VII:30), skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. VII:29), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. VII:32), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. VII:28), fragm. trapezu – 1 (Tabl. VII:31), wiór mikrołuskany – 1, odłupki mikrołuskane – 1, odłupki z wyretuszowanymi wnękami – 1.

Chronologia: mezolit.

G I E Ł Z Ó W, gm. Gowarczów, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

36. Stan. ?; wydma pomiędzy Gielzowem a Petrykozami, ok. 1 km na S od drogi; badania: K. Jażdżewski, 1950 r.; zbiory: MAiE IP–2/1950; lit. R. Schild 1975, s. 268; S. K. Kozłowski 1972, s. 238, 282, 288; 111 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. VIII:1), drapacze smukłe łukowe – 2 (Tabl. VIII:3.4), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. VIII:5), drapacz inny – 1 (Tabl. VIII:2), skrobacze z retuszem wierzchnim – 3 (Tabl. VIII:6.7.14), rylce jednak poprzecznie przeoracone – 1 (Tabl. VIII:9), przekłuwacz – 1 (Tabl. VIII:11), liściak trzoneczkowaty mazowszański – 1 (Tabl. VIII:16), trójkąt równoramienny – 1 (Tabl. VIII:12), nieokreślony fragm. zbrojnika – 1 (Tabl. VIII:13), rylcowiec – 1 (Tabl. VIII:15), wiór łuskany – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 3, piłka – 1, nieokreślone narzędzia – 2 (Tabl. VIII:8).

Chronologia: schyłkowy paleolit – elementy kultury świderskiej, mezolit – elementy kultury janisławickiej.

G O W A R C Z Ó W, gm. loco, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

37. Stan. I; badania: S. Krukowski, 1925 r.; zbiory: PMA I/6516; 29 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. IX:2), nieokreślony fragm. skrobacza – 1 (Tabl. IX:4), trapez zwykły – 1 (Tabl. IX:3), fragm. odłupka łuskanego – 1.

Chronologia: mezolit.

38. Stan. II; badania: S. Krukowski, 1925 r.; zbiory: PMAI/6517; 32 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. IX:1), nieokreślony fragm. rdzenia – 1, fragm. odłupka łuskanego – 1.

Chronologia: mezolit¹⁴.

G O W O R Z Y N (właśc. Gaworzyna), gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

39. Stan. I; *wydma*; badania: S. Krukowski, 9.04.1921 r.; zbiory: PMAI/7963; lit.: S. Krukowski 1923, s. 67; liczba zabytków krzemiennych nieokreślona.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. VIII:22), rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. VIII:21), łuszcznie wielobiegowe – 2, nieokreślony fragm. łuszcznia – 1, drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. VIII:17), drapacz inny – 1 (Tabl. VIII:19), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. VIII:20), wiertnik – 1 (Tabl. VIII:24), rylcowiec – 1 (Tabl. VIII:23), fragm. wióra łuskanego – 1, fragm. odłupków łuskanych – 2, fragm. siekiery gładzonej – 1, nieokreślony fragm. narzędzia – 1 (Tabl. VIII:18).

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit, neolit/epoka brązu.

40. Stan. ?; badania: S. Krukowski (?); zbiory: PMAI/7963; liczba zabytków krzemiennych nieokreślona.

Inwentarz: rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. IX:5), rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1, nieokreślone fragm. rdzeni – 2, nieokreślony fragm. łuszcznia – 1, drapacz krępy prosty – 1 (Tabl. IX:9), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. IX:13), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. IX:11), liściak trzoneczkowaty mazowszański – 1 (Tabl. IX:12), zbrojnik janisławicki z retuszowaną podstawą – 1 (IX:6), zbrojnik janisławicki z naturalną podstawą – 1 (Tabl. IX:8), zbrojnik janisławicki z podcięta podstawą (?) – 1 (Tabl. IX:7), nieokreślony fragm. zbrojnika – 1 (Tabl. IX:10), rylcowiec – 1 (Tabl. IX:15), wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 4, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 6 (Tabl. IX:14), grocik – 1.

Chronologia: elementy schyłkowopaleolityczne – kultura świderska, mezolit – kultura janisławicka, neolit/epoka brązu.

G U L I N, gm. Zakrzew, pow. radomski, woj. mazowieckie

41. Krzemienice I–XIV, gniazda III, IV, XV; badania: M. Wawrzenicki i S. Jastrzębowski, 1902 r., S. Krukowski, 1916 i 1922 r.; zbiory: PMAI/4843; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 88, 109, tabl. 36:1, 44:1; R. Schild 1975, s. 268; Z. Sulgostowska 1997; 39 403 zabytki krzemienne (869 narzędzi).

Chronologia: stanowiska pracowniano-podomowe kultury świderskiej, mezolit, neolit/epoka brązu.

H E L E N Ó W, gm. Orońsko, pow. szydłowiecki, woj. mazowieckie

42. Stan. ?; lit.: S. K. Kozłowski 1972, s. 239.

Chronologia: mezolit.

H U T A K S I A Ź E K (ob. cz. m. Szydłowiec?), pow. szydłowiecki, woj. mazowieckie

43. Stan. ?; *rozproszone (...) gniazdo (...) na dolnej części żółtego iluwium wydmy piaszczysto-żwirowej*; badania: S. Krukowski, 4.10.1923 r.; zbiory: PMAI/4652; 137 zabytków krzemiennych. Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. IX:16), rylec węglowy środkowy – 1 (Tabl. IX:17), wiór z wyretuszowaną wnęką – 1.

¹⁴ Być może nie dotarłam do całości materiałów, gdyż u R. Schilda (1975, s. 268) stanowisko Gowarczów II jest określone jako świderskie, zawierające obsydian.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska (?).

I Ł Ź A, gm. *loco*, pow. radomski, woj. mazowieckie

44. Stan. 3; badania: H. Rysiewski, M. Zalewski, AZP 1980 r.; katalog BBiDZ Radom; 7 zabytków krzemiennych (3 rdzenie); badania sondażowe M. Zalewskiego, 1980 r.; zbiory MJM; kilkadziesiąt zabytków krzemiennych (kilkanaście rdzeni i kilka narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit.

45. Stan. 4; badania: M. Cieślak, I. Micke, AZP; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemienno (1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

I Ł Ź A - P O D M A L E N I E, gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

46. Stan. 1; badania: wykopaliskowe IA UW pod kierunkiem W. Chmielewskiego, 10.1974 r.; katalog BBiDZ; lit.: M. Pietras 1979.

Chronologia schyłkowy paleolit – kultura świderska.

I Ł Ź A - W Ó J T O S T W O, gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

47. Stan. 1a; AZP 1980 r.; katalog BBiDZ; 10 zabytków krzemiennych (2 narzędzia).

Chronologia: schyłkowy paleolit (?).

48. Stan. 2a; AZP 1980 r.; katalog BBiDZ; 12 zabytków krzemiennych (1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

49. Stan. 2b; AZP 1980 r.; katalog BBiDZ; 1 zabytek krzemienno (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit (?).

I N O W Ł Ó D Z - L E G N I C A, gm. Inowłódz, pow. tomaszowski, woj. łódzkie

50. Stan. ?; stanowisko wydmore; badania: A. Szymczak, K. Cyrek, 1974 r.; zbiory: MAiE IP-9/1974; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, 14, tabl. XII:3.4; 43 zabytki krzemienne (1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

J A C E N T Ó W, gm. Radoszyce, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

51–53. Badania: wykopaliskowe IA UJ pod kierunkiem B. Gintera, 1972 r.

51. Stan. 3, wykop I/72; lit.: B. Ginter 1973, s. 10–11, tabl. 1:1–3; ok. 200 krzemieni.

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit – kultura komornicka.

52. Stan. 4, wykop II/72; lit.: B. Ginter 1973, s. 11–12, tabl. 1:4–6, 2:1–9; ok. 6000 krzemieni (ok. 100 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit.

53. Stan. 10, wykop III/72; lit.: B. Ginter 1973, s. 13, 16, tabl. 3:1–10; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 210; ok. 1500 krzemieni (ok. 150 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura lynngbijska (?), mezolit.

J E D Ł A N K A N O W A, gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

54. Stan. 1; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

J E D Ł A N K A S T A R A, gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

55. Stan. 2; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory: MJM; 7 zabytków krzemiennych (2 rdzenie).

Chronologia: mezolit (?).

56. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: epoka kamienia.

57. Stan. 3a; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory: MJM; 10 zabytków krzemiennych (3 rdzenie, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

58. Stan. 5; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982; zbiory: MJM; 6 zabytków krzemiennych (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

J E D L N I A , gm. Pionki, pow. radomski, woj. mazowieckie

59. Stan. ?; zbiory: PMA I/4775; 1 zabytek krzemienno.

Inwentarz: okruszek łuskany – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

J E D L N I A L E T N I S K O , gm. loco, pow. radomski, woj. mazowieckie

60. Stan. 1; badania: K. Nowiski, AZP 1982 r.; katalog BBiDZ; 1 zabytek krzemienno (1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

K A M I E N N A W O L A , gm. Gowarczów, pow. konecki, woj. mazowieckie

61. Stan. ?; wydmy na E od wsi w sąsiedztwie błot; badania: W. Karaszewski, 1960 r.; zbiory: PMA I/7741; 14 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: trapez zwykły – 1 (Tabl. IX:35), odłupki mikrołuskany – 1 (Tabl. IX:34).

Chronologia: mezolit, neolit/epoka brązu (2 fragm. ceramiki).

K A M I E Ń S K (właśc. Kamiński), gm. Jedliński, pow. radomski, woj. mazowieckie

62. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

K A R O L I N Ó W , gm. Sulejów, pow. piotrkowski, woj. łódzkie

63. Stan. 1; teren obecnego Zalewu Sulejowskiego, zbiór z rozległego terenu; badania: M. Gąsior, 1973 r.; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, 14, tabl. XIII, XIV, XV:1–5; 88 zabytków krzemiennych (4 rdzenie, 12 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit – kultura komornicka, kultura janisławicka.

64. Stan. 2; teren obecnego Zalewu Sulejowskiego; badania: M. Gąsior, 1973 r.; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, tabl. XII:1.2; 7 zabytków krzemiennych (6 rdzenie, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

K A R S Y , gm. Ożarów, pow. opatowski, woj. świętokrzyskie

65–69. Stan. ?; badania: S. Krukowski, 07–08.1923 r.; zbiory: PMA I/4644; lit.: K. Szczepucha 1981.

65. gniazdo; 521 zabytków krzemiennych (1 rdzeń, 37 narzędzi).

Chronologia: mezolit.

66. obszar na zach. i półn. od gniazda; 1023 zabytków krzemiennych (3 rdzenie, 109 narzędzi).

Chronologia: mezolit – elementy kultury janisławickiej.

67. obszar na pld.-zach. od gniazda; 198 zabytków krzemiennych (22 narzędzia).

Chronologia: mezolit – elementy kultury komornickiej, kultury janisławickiej.

68. wydmy; 3 zabytki krzemienne (2 narzędzia).

Chronologia: mezolit (?).

69. bez dokładnej lokalizacji; 766 krzemiennych (105 narzędzi).

Chronologia: mezolit – elementy kultury komornickiej (?), kultury janisławickiej, kultury chojnicko-pieńkowskiej.

K A T A R Z Y N Ó W , gm. Lipsko, pow. lipski, woj. mazowieckie

70. Stan. 1; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 33 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

K A Z A N Ó W , gm. Końskie, pow. konecki, woj. mazowieckie

71. Stan. ?; pld. część wydmy w Brodach; badania: S. Krukowski 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4672; 131 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 10 (Tabl. IX:22–31), trapez niski – 1 (Tabl. IX:18), trapez wysoki – 1 (Tabl. IX:19), nieokreślone fragm. zbrojników – 2 (Tabl. IX:20.21), rylcowiec – 1 (Tabl. IX:32), fragm. wióra łuskanego – 1, wióry mikrołuskane – 2, odłupki łuskane – 2, odłupki mikrołuskane – 1, piłka – 1 (Tabl. IX:33), nieokreślone fragm. narzędzi – 2.

Chronologia: mezolit.

K A T Y , gm. Bodzechów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

72. Stan. ?; wydmy w pobliżu Kału, gniazdo; badania: A. Gromek, 04.1932 r.; zbiory: PMA (materiał uległ zniszczeniu), zabytki mezolityczne w większej kolekcji z okresu neolitu.

Inwentarz: drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. IX:39), skrobacz z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. IX:36.38), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. IX:40), trapez zwykły – 1 (Tabl. IX:37).

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka (?).

K O C H A N Ó W , gm. Wieniawa, pow. przysuski, woj. mazowieckie

73. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

K O Ń S K I E , gm. loco, pow. loco, woj. świętokrzyskie

74. Stan. ?; podobno z obszaru cmentarzyska wczesnohistorycznego (dopisek S. Krukowskiego); badania: R. Jakimowicz, 1925 r.; zbiory: PMA I/4656; 142 zabytki krzemienne.

Inwentarz: drapacz krępe łukowe – 3 (Tabl. X:2.4.5), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. X:3), drapacz podokółkowy – 1 (Tabl. X:1), nieokreślony fragment drapacza – 1 (Tabl. X:6), skrobacz z retuszem wierzchnim – 5 (Tabl. X:10–14), skrobacz z retuszem zwrotnym – 2 (Tabl. X:8.9), rylce jednak – 1 (Tabl. X:18), przekuwacz – 1 (Tabl. X:7), półtylczak z poprzecznym półtylcem – 1 (Tabl. X:17), wiórowiec – 1, wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 5, odłupki łuskane – 1, odłupki mikrołuskane – 1 (Tabl. X:16), okruszek łuskany – 1, fragm. siekiery głazowej – 1, nieokreślone narzędzie – 1 (Tabl. X:15), nieokreślone fragm. narzędzi – 5.

Chronologia: mezolit, neolit/epoka brązu.

75. Stan. ?; na pd.-w. od miasta Końskie, pracownia jednostkowa mikrolityczna z węglami, kośćmi, krzemieniem z powierzchni deflacyjnej pracowni całej i spoza niej; badania: S. Krukowski; zbiory: PMA I/8520; 85 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. X:19), rdzeń inny – 1, drapacz inny – 1 (Tabl. X:21), skrobacz z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. X:23), rylce klinowe środkowe – 1 (Tabl. X:20), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. X:25), fragm. wióra łuskanego – 1, fragm. wióra mikrołuskanego – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 5 (Tabl. X:22.24), fragm. odłupka mikrołuskanego – 1, odłupki z retuszem zębatym – 1.

Chronologia: mezolit.

K O S Z A R Y , gm. Bodzechów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

76. Stan. ?; badania: Z. Krzak, 07.1959 r.; lit.: Z. Krzak 1961; 1962.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

K O W A L K Ó W K O L O N I A, gm. Kazanów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

77. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 4 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

78. Stan. 4; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemienno (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

K O Z I A W O Ł A, gm. Zakrzew, pow. radomski, woj. mazowieckie

79. Stan. ?; badania: S. Krukowski, 14.04.1922 r.; zbiory: PMA I/8522; 15 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. X:29), drapacze smukłe łukowe – 4 (Tabl. X:26–28.30), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. X:31), rylce klinowy środkowy – 1 (Tabl. XI:1), rylce węglowy boczny – 1 (Tabl. XI:3), rylce jedynak – 1 (Tabl. XI:5), rylce zwielokrotnione – 2 (Tabl. XI:2.4), zbrojnik janiślawicki z intencjonalnie łamaną podstawą – 1 (Tabl. X:32).

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit – element kultury janiślawickiej.

K R A S Z K Ó W, gm. Opoczno, pow. opoczyński, woj. świętokrzyskie

80. Stan. ?; *wydma 100–200 m na Wod szosy z Gielniowa do Opoczna*; badania: K. Jażdżewski, 5.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP–2/1951; 11 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XI:8), wiór łuskany – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

K R O G U L K I (właśc. Krogulcza?), gm. Orońsko, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

81. Stan. ?; badania: Z. Biedrzycki; zbiory: PMA I/4662; 13 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XI:7), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XI:6), odłupek mikrołuskany – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit (?).

K U N Ó W, gm. *loco*, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

82. Stan. 3; *k/przystanku Kunów miasto*; badania: R. Jakimowicz, 29.05.1924 r.; zbiory: PMA I/4654; 5 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: fragment odłupka łuskanego – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

83. Stan. ?; badania: R. Jakimowicz, 29.05.1924 r.; zbiory: PMA I/4654; 114 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XI:9.11), rdzenie wiórowo-odłupkowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XI:10.12), rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XI:13), nieokreślony fragm. rdzenia – 1, skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XI:15), rylce klinowe środkowe – 2 (Tabl. XI:19.21), rylce węglowe środkowe – 2 (Tabl. XI:20), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XI:14), trapezy wysokie – 4 (Tabl. XI:16.18.22.23), zbrojnik inny – 1 (Tabl. XI:17), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 2, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 8, odłupek mikrołuskany – 1, fragm. siekiery gładzonej – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 2.

Chronologia: mezolit, neolit/epoka brązu.

K U Ż N I A, gm. Jastrząb, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

84. Stan. ?; dar B. Wernera; zbiory: PMA I/3325; 429 zabytków

krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XIII:2), rdzenie wiórowe jednopiętowe – 4 (Tabl. XII:2, XIII:1.6), rdzenie wiórowo-odłupkowe jednopiętowe – 2, rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XII:5), rdzeń odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. XII:1), drapacz inny – 1, rylce węglowe boczne – 2 (Tabl. XII:6.8), rylce jedynak – 1 (Tabl. XIII:7), rylce łamańce – 2 (Tabl. XII:4, XIII:9), rylce zwielokrotnione – 1 (Tabl. XIII:8), półtylczaki z pochylonym półtylcem – 2 (Tabl. XIII:4.5), półtylczaki z poprzecznym półtylcem – 2 (Tabl. XII:3, XIII:3), liściak dwukątowy mazowszański – 1 (Tabl. XII:7), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 2, wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 4, piłka – 1, odłupek z wyretuszowaną wnęką – 1, fragm. siekier gładzonych – 2.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, neolit/epoka brązu.

K U Ż N I A K O L O N I A, gm. Jastrząb, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

85. Stan. 3; badania: H. Rysiewski, AZP 1982 r.; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

86. Stan. 4; badania: H. Rysiewski, AZP 1982 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemienno (1 rdzeń).

Chronologia: mezolit.

L E M I E R Z, gm. Bałtów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

87. Stan. ?; *wydma*; badania: J. Pachniak, 6.09.1938 r.; zbiory: PMA I/II/8093 (materiał uległ zniszczeniu); zabytki mezolityczne w większej kolekcji z okresu neolitu.

Inwentarz: rdzenie odłupkowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XIV:1.2), drapacze krępe łukowe – 3 (Tabl. XIV:3.5.6), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XIV:4), skrobacz z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. XIV:7.9), skrobacz z retuszem spodnim – 2 (Tabl. XIV:8.11), przekłuwacz – 1 (Tabl. XIV:12), trapez wysoki – 1 (Tabl. XIV:10), wiór łuskany – 1.

Chronologia: mezolit – kultura komornicka (?).

L I P I E N I C E, gm. Jastrząb, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

88. Stan. 1; badania: H. Rysiewski, W. Jedliński, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemienno (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

L I S Ó W, gm. Jedlińsk, pow. radomski, woj. mazowieckie

89. Stan. ?; *wydma*; zbiory: PMA I/4678; 10 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: liściak trzoneczkowaty bez retuszu spodniej strony trzonka (?) – 1 (Tabl. XI:24), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 3, wiór mikrołuskany – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

M A R C I N K Ó W, gm. Wąchock, pow. starachowicki, woj. świętokrzyskie

90–93. badania: I. i L. Sawiccy, 27.09.1921 r.; zbiory: PMA I/4502.

90. Stan. IB; 204 zabytki krzemienne.

Inwentarz: wiór łuskany – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

91. Stan. 2; *wydma*; 566 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XIV:13), dwupiętnik – 1 (Tabl. XIV:14), rdzenie wiórowe jednopiętowe – 3 (Tabl. XIV:16.21), rdzenie wiórowe o zmienionej orientacji – 2

(Tabl. XIV:15, XV:1), rdzenie wiórowo-odłupkowe o zmienionej orientacji – 2, drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. XIV:19), drapacz krępy zdwojony – 1 (Tabl. XIV:17), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XIV:18), rylce łamańce – 2 (Tabl. XV:4.5), wiertnik – 1 (Tabl. XV:2), wiórowiec – 1, jednozadziorec greński – 1 (Tabl. XV:3), trapez niski (?) – 1 (Tabl. XIV:20), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 4, fragm. wióra mikrołuskanego – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 10, odłupki mikrołuskane – 2, wiór z retuszem zębatym – 1, wióry z wyretuszowanymi wnękami – 2, odłupki z wyretuszowanymi wnękami – 2, fragm. siekiery gładzonej – 1; wśród półsurowca odłupki z obsydianu.

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit, neolit/epoka brązu (wiórowiec, część odłupków łuskanych, fragm. siekiery).

92. Stan. 6; *piaszczyste pole uprawne pomiędzy Marcinkowem a Kamienną, 3000 m na W od młyna*; 46 zabytków krzemiennych. Inwentarz: tylczak Stawinoga – 1 (Tabl. XV:14), rylcowiec – 1 (Tabl. XV:15), fragm. wióra łuskanego – 1, wiór mikrołuskany – 1, odłupki łuskane – 3 (Tabl. XV:13).

Chronologia: mezolit – element kultury komornickiej lub chojnicko-pieńkowskiej.

93. Stan. 7; *wydma rozwiana, przecięta przez tor kolejowy z Wąchocka do Marcinkowa*; 52 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XV:6), drapacz krępy skośny – 1 (Tabl. XV:7), skrobacze z retuszem wierzchnim – 3 (Tabl. XV:10–12), przekłuwacz – 1 (Tabl. XV:9), trapez wysoki – 1 (Tabl. XV:8).

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka (?).

94. Stan. ?; *Nod wsi Gozd, 200 m od szosy*; badania: W. Karaszewski, 06.1951 r.; zbiory: PMA I/4502; 1 zabytek krzemiennoy.

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XV:16).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

MICHAŁÓW, gm. Skarżysko Kościelne, pow. skarżyski, woj. świętokrzyskie

95. Stan. ?; *lewy brzeg strugi, kamienisto-piaszczysty język wyso- czynny obniżający się nisko nad taras łukowy w kierunku południo- wym*; badania: S. Krukowski, 25.07.1937 r.; zbiory: PMA I/3467; 13 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XV:21), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XV:22), drapacz krótki zdwojony – 1 (Tabl. XV:23).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

MICHAŁÓW PAKOSŁAWSKI, gm. Iłża, pow. iłżecki, woj. mazowieckie

96. Stan. 1; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 8 zabytków krzemiennych (2 rdzenie, 3 narzędzia).

Chronologia: mezolit (?).

MIERZĄCZKA, gm. Zwoleń, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

97. Stan. 1; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 35 zabytków krzemiennych (1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

98. Stan. 2; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 12 zabytków krzemiennych (1 narzędzie).

Chronologia: epoka kamienia.

MIRÓW, gm. *loco*, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

99. Stan. 28; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemiennoy (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

MIRÓW STARY, gm. Mirów, pow. szydlowiecki, woj. świętokrzyskie

100. Stan. 10; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

101. Stan. 24; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 37 zabytków krzemiennych (3 rdzenie, 2 narzędzia).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

MIRÓWEK, gm. Mirów, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

102. Stan. ?; *wydma*; S. Krukowski, 28.09.1923 r.; zbiory: PMA I/4468; 55 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XV:24).

Chronologia: epoka kamienia.

MLECZKÓW, gm. Zakrzew, pow. radomski, woj. mazowieckie

103. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

MŁYN RZEKA (miejscowość Młynek?), gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

104. Stan. ?; *luźno z powierzchni, pomiędzy Nieświńskim Młynem a Dyszowem*; badania: S. Krukowski, 7.07.1925 r.; zbiory: PMA I/6535; 32 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XV:20), nieokreślony fragm. rdzenia – 1, skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. XV:17.18), nieokreślony fragm. zbrojnika – 1 (Tabl. XV:19).

Chronologia: mezolit.

MŁYNEK NIEŚWIŃSKI, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

105. Stan. 1 i 2 – zmieszane kolekcje z dwóch skupień i znal. luźnych z powierzchni; badania: S. Krukowski, 1925 r.; lit.: R. Schild 1975, s. 268; zbiory: PMA I/4501; 233 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 3 (Tabl. XV:25.26, XVI:3), rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XVI:1), rdzenie odłupkowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. XVI:2), nieokreślone fragm. rdzeni – 7, drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. XVI:6), drapacz krępy prosty, skośny – 1 (Tabl. XVI:7), rylce klinowy środkowy – 1 (Tabl. XVI:5), rylce zwielokrotniony – 1 (Tabl. XVI:4), fragm. wiórów mikrołuskanych – 4.

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit.

MOKRE NIWY (właśc. Mokra Niwa), gm. Mirzec, pow. starachowicki, woj. świętokrzyskie

106. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 4 zabytki krzemienne (2 rdzenie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

107. Stan. 4; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemiennoy (1 rdzeń).

Chronologia: epoka kamienia.

MOŚCISKA, gm. Radoszyce, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

108. Stan. I, skupienie 1; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4503; 368 zabytków krzemiennych.

Chronologia: mezolit.

109. Stan. II, skupienie 2; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4959; 939 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie i fragm. rdzeni – 6, drapacze – 4, skrobacze – 12, wióry łuskane – 20, zbrojniki mikrolityczne – 48.

Chronologia: mezolit.

MYŚLAKOWICE, gm. Odrzywół, pow. przysuski, woj. mazowieckie

110. Stan. 1; *krawędź piaszczystego tarasu*; badania: W. Karaszewski, S. Z. Różycki, 1938 r.; zbiory: PMA I/4511; 59 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XVI:8), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 2, łuszczeń wielobiegunowy – 1, drapacz krępy, skośny – 1 (Tabl. XVI:11), wiertnik – 1 (Tabl. XVI:10), liściak z daszkowatym retuszem spodniej strony trzonka (typu Hintersee) – 1 (Tabl. XVI:13), nieokreślony fragm. zbrojnika – 1 (Tabl. XVI:9), fragm. wiórów łuskanych – 2, piłka – 1 (Tabl. XVI:12), fragm. siekiery głądzonej – 1. Chronologia: schyłkowy paleolit – element kultury świderskiej (?), mezolit, neolit/epoka brązu.

NOWE, gm. Ożarów, pow. opatowski, woj. świętokrzyskie

111–114. badania: IA UW, J. Budziszewski, 24.10.1982 r.; zbiory: PMA.

111. Stan. 7; 52 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. XVI:16), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. XVI:17.18), wiór mikrołuskany – 1.

Chronologia: mezolit.

112. Stan. 8; 162 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XVI:24), drapacz krępy zdwojony – 1 (Tabl. XVI:19), skrobacze z retuszem wierzchnim – 3 (Tabl. XVI:20–22), nieokreślony fragm. ryłca – 1, fragm. odłupka mikrołuskanego – 1, fragm. wióra z wyretuszowaną wnęką – 1 (Tabl. XVI:23).

Chronologia: mezolit.

113. Stan. 9; 25 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacze krótkie łukowe – 2 (Tabl. XVI:27.29), nieokreślony fragm. drapacza – 1, skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XVI:28).

Chronologia: mezolit.

114. Stan. 10A; 45 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: wiertnik – 1 (Tabl. XVI:14), odłupek mikrołuskany – 1 (Tabl. XVI:15).

Chronologia: mezolit.

ODRZYWÓŁ, gm. loco, pow. przysuski, woj. mazowieckie

115. Stan. 1, *wydma (...) ok. 6000 m od rynku*; badania: 5.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP–3/1951; 3 zabytki krzemienne.

Inwentarz: przekuwacz + wiertnik (wiórowiec?) – 1 (Tabl. XVI:25).

Chronologia: mezolit (?).

116. Stan. ?; *prawy brzeg Drzewiczki – luźno z powierzchni*; badania: S. Krukowski, 3.05.1925 r.; zbiory: PMA I/3429; 44 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XVII:4), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XVII:6), drapacz inny (ze słabo załuskany drapiskiem) – 1 (Tabl. XVII:5), fragm. wiórów mikrołuskanych – 2, odłupek łuskany – 1, nieokreślony fragm. narzędzia – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

117. Stan. ?; *prawy brzeg Drzewiczki – kraniec północnego cypla tarasu, luźno z powierzchni*; badania: S. Krukowski 3.05.1925 r.; zbiory: PMA I/3429; 25 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XVII:1), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XVII:2), drapacz podokółkowy – 1 (Tabl.

XVII:3), wiór łuskany – 1, odłupki łuskane – 2, odłupek z wyretuszowaną wnęką – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

118. Stan. 2; *taras żwirowy na prawym brzegu Drzewiczki*; badania: W. Karaszewski, 1938 r.; zbiory: PMA I/3429; 1 zabytek krzemienny.

Inwentarz: skrobacz – 1 (Tabl. XVI:26).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

OROŃSKO, gm. loco, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

119. Stan. Orońsk I; badania: S. Krukowski; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 91; R. Schild 1975, s. 268; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1985, s. 8.

Chronologia: pracownie przykopalniane, schyłkowy paleolit – kultura świderska.

120. Stan. Orońsk II; badania: wykopaliskowe S. Krukowskiego 1922–1935 r.; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 89–91, tabl. 45:11; R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1985, s. 8.

Chronologia: stanowisko kopalniane, schyłkowy paleolit – pojedynczy tylczak łukowy.

OSINY, gm. Mirzec, pow. starachowicki, woj. świętokrzyskie

121. Stan. ?; zbiory: PMA I/7948; 50 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krótki, łukowy – 1 (Tabl. XVII:7), fragm. odłupka łuskanego – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

122. Stan. ?; *pagór szczątkowy moreny czołowej*; badania: S. Krukowski, J. Samsonowicz, 10.04.1922 r.; zbiory: PMA I/7949; 1 zabytek krzemienny.

Inwentarz: rdzeń nieokreślony – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

OSUCHÓW, gm. Kazanów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

123. Stan. 5; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne.

Chronologia: epoka kamienia.

OSUCHÓW KOLONIA, gm. Kazanów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

124. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 1 zabytek krzemienny (1 rdzeń).

Chronologia: mezolit.

OWADÓW, gm. Jastrzębia, pow. radomski, woj. mazowieckie

125. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

PAKOSŁAW, gm. Ilża, pow. radomski, woj. mazowieckie

126. Stan. ?; *uroczysko Borek, mała wydma o podłożu fluwiogłajnym na torfowisku na północ od folwarku, rozwiane; świadek w próchnicy kopalnej – neolit, powierzchnia deflacyjna – przemysł tardenoaski z czekolady*; badania: S. Krukowski, J. Samsonowicz, 10.04.1922 r.; zbiory: PMA I/8529; lit.: S. Krukowski 1923, s. 68; 1080 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XVII:9), rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XVII:8), rdzenie wiórowo-odłupkowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. XVII:10), rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1, rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1, nieokreślone fragm. rdzeni – 4, łuszczenie – 15 (Tabl. XVII:11–14), drapacze krępe łukowe – 2 (Tabl. XVII:15.16), skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XVII:17), ryłec węglowy boczny – 1 (Tabl. XVII:26), fragm. tylczaka łukowego (?) – 1 (Tabl.

XVII:18), tylczaki Stawinoga – 2 (Tabl. XVII:20.21), trójkąt rozwartokątny – 1 (Tabl. XVII:19), trójkąty z retuszem trzeciego boku (?) – 2 (Tabl. XVII:22.23), trapez zwykły – 1 (Tabl. XVII:28), trapez wysoki – 1 (Tabl. XVII:27), fragm. trapezów – 2 (Tabl. XVII:29.30), nieokreślony fragm. zbrojnika – 1 (Tabl. XVII:24), rylcowce – 3 (Tabl. XVII:31), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 6, wiórek mikrołuskany – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 7, odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 4 (Tabl. XVII:25), odłupek z retuszem zębatym – 1, wiórek z wyretuszowaną wnęką – 1, grociki – 1, fragm. siekiery gładzonej – 1, narzędzia inne (półwytwory grocików?) – 3, nieokreślone fragm. narzędzi – 2.

Chronologia: element schyłkowopaleolityczny (tylczak łukowy), mezolit – kultura komornicka?, kultura chojnicko-pieńkowska (?), neolit/epoka brązu (grocik, 3 półwytwory grocików, fragm. siekiery, fragm. narzędzia z krzemienia pasiastego).

PIASKI KUNOWSKIE (?), gm. Kunów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

127. Stan. 1; *Obszerna wydma rozwiana na północ od stacji Kunów Miasto (...). Wydma leży w dolinie nad bagnistymi łąkami. (...) skupisko w części porosłej jałowcem*; badania: L. Sawicki; zbiory: PMA I/4674; 46 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XVIII:2), rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XVIII:1), łuszczeń wielobiegunowy – 1, drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XVIII:4), drapacz krępy zdwojony – 1 (Tabl. XVIII:3), trapez zwykły – 1 (Tabl. XVIII:5).

Chronologia: mezolit.

128. Stan. 1; *osobne skupisko*; badania: L. Sawicki, zbiory: PMA I/4674; 108 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XVII:37), odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 3, odłupek mikrołuskany – 1 (Tabl. XVII:36).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

PIASKI PARADYŻ (?), gm. Paradyż, pow. opoczyński, woj. łódzkie

129. Stan. ?; *teren obecnego Zalewu Sulejowskiego*; zbiory: PMA I/2613; 48 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1, drapacz krótki, łukowy – 1 (Tabl. XVII:32), skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XVII:35), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XVII:34), nieokreślony fragm. zbrojnika – 1 (Tabl. XVII:33).

Chronologia: mezolit.

PIŁATKA, gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

130. Stan. 1; badania: H. Rysiewski, M. Zalewski, AZP 1980 r.; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

POLANY KOLONIE, gm. Wierzbica, pow. radomski, woj. mazowieckie

131. Stan. I; badania: wykopaliskowe IHKM PAN, 1971 r.; lit.: B. Ginter 1974; R. Schild 1980, s. 70–72.

Chronologia: pracownie nakopalniane, schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit (?).

PONIKŁA FRYSZERKA, gm. Inowódz, pow. tomaszowski, woj. mazowieckie

132. Stan. ?; badania: M. i K. Cyrek, 1974 r.; zbiory: MAiE IP–6/1974; lit.: M. Cyrek 1979, s. 12, tabl. XXII:1–3; 48 zabytków krzemiennych.

Chronologia: schyłkowy paleolit.

PONIKWA, gm. Garbatka Letnisko, pow. kozienicki, woj. mazowieckie

133. Stan. ?; *gniazdo 1, na skraju lasów i piasków nad zanikłym jeziorkiem*; badania: S. Krukowski, 10.10.1921 r.; zbiory: PMA I/4758; lit. S. K. Kozłowski 1972, s. 249, 282; 507 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: łuszczenie – 2, drapacz smukły zdwojony – 1 (Tabl. XVIII:6), drapacze krępe łukowe – 3 (Tabl. XVIII:7.10.11), drapacze krótkie łukowe – 2 (Tabl. XVIII:8.9), skrobacze z retuszem wierzchnim – 6 (Tabl. XVIII:12.14–18), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. XVIII:13), rylec łamaniec – 1 (Tabl. XVIII:29), nieokreślony fragm. rylca – 1, przekłuwacze – 2 (Tabl. XVIII:19), trapezy zwykłe – 6 (Tabl. XVIII:20–25), zbrojnik inny – 1 (Tabl. XVIII:27), rylcowiec – 1 (Tabl. XVIII:26), wiórowiec – 1 (Tabl. XVIII:28), fragm. wiórów łuskanych – 2, fragm. wiórów mikrołuskanych – 2, fragm. odłupków łuskanych – 8, odłupek mikrołuskany – 1, okruh łuskany – 1, piłki – 2, wiór z wyretuszowaną wnęką – 1, odłupek z wyretuszowaną wnęką – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 10.

Chronologia: mezolit.

134. Stan. ?; *gniazdo 3, nad zatoką jeziorka*; badania: S. Krukowski, 10.10.1921 r.; zbiory: PMA I/4758; lit. S. K. Kozłowski 1972, s. 249, 279, 280, 281, 282, 283, tabl. X:68–74; 467 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XVIII:30), rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XVIII:31), rdzenie inne – 2, drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XVIII:33), drapacz inny – 1 (Tabl. XVIII:32), rylec klinowy boczny – 1 (Tabl. XVIII:34), fragmenty przekłuwaczy – 2 (Tabl. XVIII:38.39), wiertnik – 1 (Tabl. XVIII:35), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XVIII:40), półtylczaki z poprzecznym półtylcem – 2 (Tabl. XVIII:36.37), tylczaki Stawinoga – 3 (Tabl. XVIII:43–45), tylczaki lancetowate – 2 (Tabl. XVIII:46.47), półtylczak Komornica – 1 (Tabl. XVIII:48), trójkąty równoramienne – 4 (Tabl. XVIII:49–52), krępy trójkąt nierównoboczny – 1 (Tabl. XVIII:53), trójkąt rozwartokątny – 1 (Tabl. XVIII:54), zbrojniki janiślawickie z naturalną podstawą – 2 (Tabl. XVIII:41.42), nieokreślone fragm. zbrojników – 4 (Tabl. XVIII:55), rylcowce – 9 (Tabl. XVIII:56–60), fragm. wiórów łuskanych – 5, fragm. wiórów mikrołuskanych – 3, odłupki łuskane – 2, wiór z retuszem zębatym – 1, odłupki z wyretuszowanymi wnękami – 2.

Chronologia: mezolit – kultura komornicka, elementy kultury janiślawickiej.

PROĆWIN, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

135. Stan. ?; badania: K. Przemyski, 1927 r.; zbiory: PMA I/2645; 169 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XIX:1.3), rdzenie wiórowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. XIX:2.4), rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1, rdzeń nieokreślony – 1, drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XIX:6), trapez zwykły – 1 (Tabl. XIX:5), wiór łuskany – 1, fragm. wióra mikrołuskanego – 1, odłupek mikrołuskany – 1.

Chronologia: mezolit.

PRZEDBÓRZ, gm. loco, pow. radomszczański, woj. łódzkie

136. Stan. ?; *3 stanowiska rozwleczone na piaskach, mieszane*; badania: S. Krukowski, 13.04.1926 r.; zbiory: PMA I/3651; lit. S. K. Kozłowski 1972, s. 249; 364 zabytki krzemienne.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XIX:10),

rdzenie wiórowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. XIX:7.9), rdzeń odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XIX:8), nieokreślone fragm. rdzeni – 2, drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. XIX:11), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XIX:12), drapacz krótki zdwojony – 1 (Tabl. XIX:13), nieokreślony fragm. drapacza – 1, skrobacz z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. XIX:16.17), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XIX:15), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. XIX:14), fragm. skrobacza – 1, rylec klinowy boczny – 1 (Tabl. XIX:20), rylec węglowy boczny – 1 (Tabl. XIX:18), rylec jednak poprzecznie przetrącony – 1 (Tabl. XIX:21), rylec zwielokrotniony – 1 (Tabl. XIX:19), liściak dwukątowy mazowszański – 1 (Tabl. XIX:22), trójkąt rozwartokątny – 1 (Tabl. XIX:23), trapez zwykły – 1 (Tabl. XIX:24), fragm. wiórów łuskanych – 2, wiórki mikrołuskane – 4, nieokreślone fragm. narzędzi – 2.
Chronologia: schyłkowy paleolit – element kultury świderskiej, mezolit.

PRZEMOSZNA (właśc. Trzemoszna), gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

137. Stan. ?; badania: S. Krukowski, 10.06.1925 r.; zbiory: PMA I/4736; 14 zabytków krzemien-nych.

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XIX:30), fragm. odłupka mikrołuskanego – 1.

Chronologia: mezolit (?).

PRZEPASZC, gm. Ćmielów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

138. Stan. ?; badania: F. Prosek, 11.08.1947 r.; zbiory: PMA I/2585;.

Inwentarz: rdzenie wiórowe jednopiętowe – 3 (Tabl. XIX:25–27), wiórowiec – 1, wióry łuskane – 3, odłupki łuskane – 4, wiór z wyretuszowaną wnęką – 1, fragm. nieokreślonego narzędzia – 1; wśród półsurowca wiór z obsydianu.

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka (?), neolit/epoka brązu (masywne wióry retuszowane).

139. Stan. ?; badania: S. Krukowski, J. Pachniak, 16.04.1939 r.; zbiory: PMA II/8087 (materiał zniszczony); zabytki starsze w większej kolekcji z okresu neolitu.

Inwentarz: liściak trzoneczkowaty mazowszański – 1 (Tabl. XIX:28), liściak trzoneczkowaty bez retuszu spodniej strony trzonka – 1 (A. J. Tomaszewski 2002, s. 56, ryc. 2d), trapez zwykły – 1 (Tabl. XIX:29).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit.

140. Stan. ?; *rola A. Dębniaka*; badania: C. Czerwiński; zbiory: PMA I/2585.

Inwentarz: rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1.

Chronologia: epoka kamienia.

141. Stan. ?; *gniazdo 1 północne*; badania: J. Pachniak, C. Czerwiński, J. S., 1931 r.; zbiory: PMA I/2585; 264 zabytki krzemien-nych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XX:2.3), rdzenie wiórowe jednopiętowe – 4 (Tabl. XX:1.4.7.10), rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XX:6), rdzenie wiórowo-odłupkowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XX:5), rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1, rdzenie odłupkowe o zmienionej orientacji – 4 (Tabl. XX:8), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 3, łuszczeń dwubiegunowy – 1, drapacze krępe łukowe – 3 (Tabl. XX:9.12.15), drapacz krótki skośny – 1 (Tabl. XX:11), drapacz podokółkowy – 1 (Tabl. XX:14), rylec klinowy środkowy – 1 (Tabl. XX:20), rylec węglowy boczny – 1 (Tabl. XX:19), rylec zwielokrotniony – 1 (Tabl. XX:13), zbrojnik inny – 1 (Tabl. XX:16), rylcowce – 2 (Tabl. XX:17.18), wiór łuskany – 1, wióry mikrołuskane – 5, odłupek łuskany – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 3.

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit, neolit/epoka brązu (?).

PYSZNA GÓRKA, gm. Radoszyce, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

142. Stan. ?; *wydma, bez dokładnej lokalizacji*; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4844; 69 zabytków krzemien-nych.

Inwentarz: rdzeń dwupiętowy wiórowy – 1 (Tabl. XXI:8), rdzenie wiórowe jednopiętowe – 7 (Tabl. XXI:1.2.7.9.10), rdzenie wiórowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. XXI:3), rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1, rdzenie wiórowo-odłupkowe o zmienionej orientacji – 4 (Tabl. XXI:4–6), rdzeń odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. XXI:11), rdzenie odłupkowe o zmienionej orientacji – 2, rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 8, łuszczeń wielobiegunowy – 1, drapacze krępe łukowe – 3 (Tabl. XXI:12.13.17), drapacz krępy ostrołukowy – 1 (Tabl. XXI:14), drapacze krótkie łukowe – 3 (Tabl. XXI:15.16.18), nieokreślony fragm. drapacza – 1, skrobacz z retuszem wierzchnim – 15 (Tabl. XXI:19–24.28–32.34), skrobacz z retuszem zwrotnym – 4 (Tabl. XXI:25–27.33), przekłuwacz – 1 (Tabl. XXI:36), wiertnik – 1 (Tabl. XXI:35), trapezy zwykłe – 3 (Tabl. XXI:39.42.43), fragm. trapezów – 2 (Tabl. XXI:40.41), zbrojnik inny – 1 (Tabl. XXI:44), nieokreślone fragm. zbrojników – 2 (Tabl. XXI:37.38), rylcowce – 2 (Tabl. XXI:45), fragm. wióra łuskanego – 1.

Chronologia: mezolit.

143. Stan. ?; *część północno-środkowa wydmy*; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4844; liczba zabytków krzemien-nych nieokreślona.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XXII:5.11), rdzenie wiórowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XXII:1.2), rdzenie wiórowe o zmienionej orientacji – 3 (Tabl. XXII:3.4.10), rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XXII:9), rdzenie wiórowo-odłupkowe o zmienionej orientacji – 2 (Tabl. XXII:6.7), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 2, nieokreślony fragm. łuszczenia – 1, drapacze krępe łukowe – 3 (Tabl. XXII:8.12.17), drapacze krępe proste lub skośne – 3 (Tabl. XXII:13.15.16), drapacze krótkie łukowe – 3 (Tabl. XXII:14.18.19), skrobacz z retuszem wierzchnim – 6 (Tabl. XXII:20–24.26), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XXII:25), rylce klinowe środkowe – 3 (Tabl. XXII:27–29), przekłuwacze – 4 (Tabl. XXII:31.33, XXIII:2), wiertnik – 1 (Tabl. XXII:32), liściak trzoneczkowaty mazowszański – 1 (Tabl. XXII:30), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 7, wiór mikrołuskany – 1, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 5, fragm. odłupka mikrołuskanego – 1, odłupek z retuszem zębatym – 1 (Tabl. XXXIII:1), fragm. siekiery gładzonej – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 9 (Tabl. XXII:34–36).

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit, neolit/epoka brązu.

144. Stan. ?; *północno-zachodnia i południowo-zachodnia część wydmy*; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4844; liczba zabytków krzemien-nych nieokreślona.

Inwentarz: rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XXIII:8), odłupek łuskany – 1, odłupki mikrołuskane – 3.

Chronologia: mezolit (?).

145. Stan. ?; *północno-środkowa część wydmy (?)*; badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4844; liczba zabytków krzemien-nych nieokreślona.

Inwentarz: nieokreślony fragm. łuszczenia – 1, skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XXIII:4), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. XXIII:3), odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 3, odłupki mikrołuskane – 3, fragm. siekier gładzonych – 2.

Chronologia: mezolit, neolit/epoka brązu.

146. Stan. ?; *wydma uboga w pracownię jednostkową mikrolityczną (surowiec narzutowy bałtycki), z węglami i z kośćmi palonymi w niecce osobnej (w obrębie gniazda), krzemienie wyskrobane z iluwium tegiego;* badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4844; liczba zabytków krzemiennych nieokreślona.

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 3 (Tabl. XXIII:5–7), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 3, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 4.

Chronologia: mezolit.

147. Stan. ?; *środkowa część wydmy;* badania: S. Krukowski, 07.1925 r.; zbiory: PMA I/4844; liczba zabytków krzemiennych nieokreślona.

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 13 (Tabl. XXIII:9–14.16–18.21.22), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XXIII:23), skrobacz z retuszem spodnim – 4 (Tabl. XXIII:15.19.20.24), przekłuwacz – 1 (Tabl. XXIII:25), wiertniki – 1 (Tabl. XXIII:30), półtylczaki z pochylonym półtylcem – 2 (Tabl. XXIII:26.32), zbrojnik janisławicki z intencjonalnie łamaną podstawą – 1 (Tabl. XXIII:27), wióry przedrylcowcze (w tab. 1 wióry z wyretuszowanymi wnękami) – 2 (Tabl. XXIII:28.29), fragm. wiórów łuskanych – 3, wióry i fragmenty wiórów mikrołuskanych – 12, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 18, okruchy łuskane – 8, odłupek z retuszem zębatym – 1 (Tabl. XXIII:31), wiór z wyretuszowanymi wnękami – 1 (Tabl. XXIII:33), fragm. siekier gładzonych – 6, nieokreślone fragm. narzędzi – 12.

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka (?), neolit/epoka brązu (fragm. siekier gładzonych, fragm. sierpaka z wyświeceniem żniwnym).

R A D O M (?), gm. *loco*, pow. *loco*, woj. mazowieckie

148. Stan. ?; *pracownia; jedno ze stanowisk orońskich?* (dopisek S. Krukowskiego); zbiory: PMA I/4536; 135 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 4 (Tabl. XXIII:34.35, XXIV:1.2), rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1, drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. XXIV:4), rylec łamaniec – 1 (Tabl. XXIV:5), liściak trzoneczkowaty ze zwrotnym retuszem nasady – 1 (Tabl. XXIV:3).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

R A D O M - F I R L E J, gm. *loco*, pow. *loco*, woj. mazowieckie

149. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

R A D O S Z Y C E, gm. *loco*, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

150. Stan. ?; badania: wykopaliskowe IAUJ pod kierunkiem B. Gintera i K. Cyrka, 1974 r.; lit. Inf. Arch. 1974 (1975), s. 15; ok. 3300 zabytków krzemiennych.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

R U D K A B A Ł T O W S K A, gm. Bałtów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

151. Stan. ?; *materiały z wykopów na piasek;* badania: M. i W. Chmielewscy, 12.08.1955 r.; zbiory: MAiE IP-03/1955; 17 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy dwupiętowy – 1 (Tabl. XXIV:11), rdzenie wiórowe jednopiętowe (w tym jeden z retuszem wtórnym) – 3 (Tabl. XXIV:8–10).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

152. Stan. ?; *luźno z powierzchni;* badania: C. Czerwiński, 21.08.1931 r.; zbiory: PMA I/4518; 7 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XXIV:6), odłupek łuskany – 1 (Tabl. XXIV:7), odłupek mikrołuskany – 1,

wiór z wyretuszowanymi wnękami – 1.

Chronologia: mezolit (?).

153. Stan. ?; *plac Rudki Bałtowskiej;* badania: J. Pachniak, 1.05.1934 r.; zbiory: PMA I/4518; 30 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 3, odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 3, odłupki z wyretuszowanymi wnękami – 4.

Chronologia: epoka kamienia.

154. Stan. ?; badania: wykopaliskowe pod kierunkiem K. Kowalskiego, 1974 r.; zbiory: PMA I/II/2512; zabytki starsze w większej kolekcji z okresu neolitu.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

R Y C Z Y W Ó Ł, gm. Kozienice, pow. kozienicki, woj. mazowieckie

155. Stan. ?; badania: Z. Szczerkowski, 1937 r.; zbiory: PMA I/5333; 47 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XXV:1), rylec klinowy boczny – 1 (Tabl. XXV:7), liściaki trzoneczkowate mazowszańskie – 5 (Tabl. XXV:2–6), wióry mikrołuskane – 2 (Tabl. XXV:8), odłupek łuskany – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

R Y D N O – kompleks stanowisk w miejscowościach Łyżwy i Nowy Młyn (ob. cz. m. Skarżysko-Kamienna) oraz Grzybowa Góra, gm. Skarżysko Kościelne, pow. skarżyski, woj. świętokrzyskie. Wszystkie stanowiska badane wykopaliskowo; nie uwzględniono kolekcji niepublikowanych.

156. Nowy Młyn I–III, Grzybowa Góra Ia–Ic; badania: I. i L. Sawiccy, 1923–1925 r.; lit.: L. Sawicki 1935, s. 18, tabl. XX, XXI; 1958, s. 60; J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski 1977, s. 166, 187; R. Schild, H. Królik 1981, s. 53–54.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura hamburska, kultura lyn-gbijska.

157. Rydno IV/37; badania: S. Krukowski; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 93; R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

158. Rydno II/56; badania: J. K. Kozłowski; lit.: J. K. Kozłowski 1963, s. 55–72, ryc. 2–4, tabl. I–III; 32 rdzenie, 62 narzędzia.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

159. Rydno II/56; badania: J. K. Kozłowski; lit.: J. K. Kozłowski 1963, s. 55–72, ryc. 6, 7; S. K. Kozłowski 1972, s. 134.

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka.

160. Rydno I/57; badania: Z. Krzak, H. Mackiewicz, Z. Kuczyński; lit.: R. Schild 1975, s. 268; R. Schild, H. Królik 1981, ryc. 2.

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi, kultura świderska.

161. Rydno II/57; badania: H. Mackiewicz; lit.: R. Schild 1975, s. 268; R. Schild, H. Królik 1981, ryc. 2.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

162. Rydno III/57; badania: H. Mackiewicz; lit.: R. Schild 1975, s. 268; R. Schild, H. Królik 1981, ryc. 2.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

163. Rydno IV/57 – krzemienica centralna; badania: R. Schild; lit.: R. Schild 1967, s. 141–180, tabl. I–XIII; 2790 zabytków krzemiennych (12 rdzeni, 95 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

164. Rydno IV/57 – krzemienica pld.-wsch.; badania: R. Schild; lit.: R. Schild 1967, s. 180–190, tabl. XV–XVIII; 527 zabytków krzemiennych (3 rdzenie, 58 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

165. Rydno IV/57 – krzemienica pld.-zach.; badania: R. Schild; lit.: R. Schild 1967, s. 190–193, tabl. XIX; 5 rdzeni, 14 narzędzi. Chronologia: mezolit – kultura komornicka.

166. Rydno IV/57 – cz. pñ.-wsch. i pñ.-środk. wykopu; badania: R. Schild; lit.: R. Schild 1967, s. 193–197, tabl. XX; 6 rdzeni, 25 narzędzi. Chronologia: mezolit – kultura komornicka.

167. Rydno IV/57 – cz. pñ.-zach. wykopu; badania: R. Schild; lit.: R. Schild 1967, s. 197–200, tabl. XXI; 9 narzędzi. Chronologia: mezolit.

168. Rydno II/59 S; badania: R. Schild; lit.: R. Schild 1965, s. 115–146, ryc. 6–17; 4 rdzenie, 46 narzędzi. Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura późnomagdaleńska.

169. Rydno II/59 W; badania: M. Kobusiewicz; lit.: R. Schild 1965, s. 116. Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

170. Rydno IV/59; badania: S. Wierzbicka; lit.: R. Schild 1975, s. 268. Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

171. Rydno VI/59; badania: B. Ginter; lit.: B. Ginter 1965, s. 5–19, tabl. I–IX; S. K. Kozłowski 1972, s. 126; ok. 3450 zabytków krzemiennych (9 rdzeni, 101 narzędzi). Chronologia: mezolit – kultura janisławicka.

172. Rydno VII/59; badania: M. Kobusiewicz; lit.: R. Schild 1975, s. 268; R. Schild, H. Królik 1981, ryc. 2. Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

173. Rydno VIII/59; badania: B. Ginter; lit.: B. Ginter 1965, s. 13–19, tabl. IX–XII; S. K. Kozłowski 1972, s. 62; 751 zabytków krzemiennych (21 rdzeni, 18 narzędzi). Chronologia: mezolit – kultura komornicka.

174. Rydno IX/59; badania: S. Wierzbicka; lit.: R. Schild 1964, s. 198; R. Schild 1975, s. 242–245, 268, tabl. LXXII. Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

175. Rydno X/59 i IV/60; badania: B. Ginter, M. Kobusiewicz; lit.: R. Schild 1975, s. 262–267, tabl. LXXXI, LXXXII. Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura lyngbijska.

176. Rydno XI/59; badania: R. Schild; lit.: B. Ginter 1974; R. Schild 1975, s. 268, 325, 328, tabl. CVIII–CXI. Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

177. Rydno XIII/59; badania: R. Schild, S. K. Kozłowski; lit.: R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 51–57, ryc. 13–15; 2 rdzenie, 42 narzędzia. Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

178. Rydno XIII/59; badania: R. Schild, S. K. Kozłowski; lit.: R. Schild, M. Marczak, H. Królik 1975, s. 191–202 i *passim*, tabl. XXIX–XXXII; 7 rdzeni, 118 narzędzi. Chronologia: mezolit – kultura janisławicka.

179. Rydno I/76; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*, tabl. III–V; 7571 zabytków krzemiennych (12 rdzeni, 255 narzędzi). Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

180. Rydno II/76; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*, tabl. VI–IX; 13167 zabytków krzemiennych (23 rdzenie, 574 narzędzia). Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

181. Rydno III/76; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*; 2804 zabytków krzemiennych (15 rdzeni, 53 narzędzia). Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

182. Rydno I/77; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981,

passim, tabl. X; 350 zabytków krzemiennych (2 rdzenie, 35 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

183. Rydno II/77; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*; 384 zabytków krzemiennych (1 rdzeń, 31 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

184. Rydno III/77; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*, tabl. XI, XII; 6770 zabytków krzemiennych (10 rdzeni, 246 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

185. Numer wykreślono.

186. Rydno V/77; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*; 1662 zabytków krzemiennych (6 rdzeni, 21 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

187. Rydno VI/77; badania: S. K. Kozłowski; lit.: E. Gieysztor-Szymczak 1981, *passim*, ryc. 3–5; 1662 zabytki krzemienne (4 rdzenie, 10 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit.

188. Rydno VII/77; badania: S. K. Kozłowski; lit.: E. Gieysztor-Szymczak 1981, *passim*, ryc. 6–11; 1679 zabytków krzemiennych (17 rdzeni, 44 narzędzia).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

189. Rydno VIII/77; badania: S. K. Kozłowski; lit.: E. Gieysztor-Szymczak 1981, *passim*, ryc. 12, 13; 482 zabytki krzemienne (3 rdzenie, 19 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit.

190. Rydno I/77 – kopalnia; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*, tabl. I.

Chronologia: szyb 1 – schyłkowy paleolit – kultura świderska, szyb 2 – schyłkowy paleolit.

191. Rydno I/78; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*, tabl. XIII; 319 zabytków krzemiennych (6 rdzeni, 32 narzędzia).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

192. Rydno III/78; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*; 4024 zabytków krzemiennych (8 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

193. Numer wykreślono.

194. Rydno III/78 – kopalnia; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, *passim*, tabl. XIV, XV:1–6; 1077 zabytków krzemiennych (10 rdzeni, 108 narzędzi).

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

195. Rydno I/79 – kopalnia; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, s. 58–63, tabl. XV:7–10.

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi.

196. Rydno III/79 – kopalnia; badania: R. Schild; lit.: R. Schild, H. Królik 1981, s. 58–63, tabl. II.

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi, kultura świderska.

S E R E D Z I C E , gm. Iłża, pow. radomski, woj. mazowieckie

197. Stan. 16B, badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 17 zabytków krzemiennych (1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

198. Stan. 16C, badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 75 zabytków krzemiennych (2 rdzenie).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

S I E L E C , gm. Opoczno, pow. opoczyński, woj. łódzkie

199. Stan. ?; zbiory: PMA I/4013; 51 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XXV:10), drapacz

krępy zdwojony – 1 (Tabl. XXV:14), drapacz inny – 1 (Tabl. XXV:12), trapez zwykły – 1 (Tabl. XXV:13), odłupki łuskane – 2, narzędzie inne (pik?) – 1 (Tabl. XXV:9), nieokreślone fragm. narzędzi – 4 (Tabl. XXV:11).

Chronologia: mezolit.

SIELPIA WIELKA, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

200. Stan. I; *Stan. I (zachodnie) tardenuaskie*; badania: S. Krukowski, 14.07.1925 r.; zbiory: PMA I/4521; 137 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacze krępe łukowe – 6 (Tabl. XXV:15–17.19.23.24), drapacze krępe skośne – 2 (Tabl. XXV:18.22), drapacze krępe ostrołukowe – 2 (Tabl. XXV:21.25), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XXV:27), drapacz krótki skośny – 1 (Tabl. XXV:26), nieokreślony fragm. skrobacza – 1 (Tabl. XXV:20), fragm. wióra łuskanego – 1, fragm. wiórów mikrołuskanych – 3, wióry z wyretuszowanymi wnękami – 2, nieokreślone fragm. narzędzi – 3.

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

201. Stan. II; *Stan. II (pal.) między I-em i III-em*; badania: S. Krukowski, 14.07.1925 r.; zbiory: PMA I/4521; 51 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzeń wiórowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XXV:32), rdzeń wiórowo-odłupkowy jednopiętowy – 1 (Tabl. XXV:30), drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. XXV:28), fragm. drapacza – 1 (Tabl. XXV:31), fragm. nieokreślonego skrobacza – 1, wiór łuskany – 1 (Tabl. XXV:29), wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 3, odłupki łuskane – 1, fragm. odłupka mikrołuskanego – 1, nieokreślony fragm. narzędzia – 1.

Chronologia: mezolit (?) – kultura janisławicka (?).

202. Stan. III; *Stan. III, paleolit z żółto-rudego iluwium*; badania: S. Krukowski, 14.07.1925 r.; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 109; zbiory: PMA I/4521; 60 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 3 (Tabl. XXVI:1–3), wiór łuskany – 1 (Tabl. XXVI:4), wiór mikrołuskany – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska (?).

203. Stan. III; *Stan. III (paleolit z powierzchni i wtórnego złoże...)*; badania: S. Krukowski, 14.07.1925 r.; lit.: S. Krukowski 1939–1948, s. 109; zbiory: PMA I/4521; 238 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rylec węglowy środkowy – 1 (Tabl. XXVI:7), przekuwacz – 1 (Tabl. XXVI:5), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XXVI:6), wiór z wyretuszowaną wnęką – 1.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska (?).

SIEROŚLAWICE, gm. Końskie, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

204. Stan. ?; *luźno z powierzchni*; badania: R. Jakimowicz, 05.1925 r.; zbiory: PMA I/6518; 85 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenia wiórowe o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XXVI:8), fragm. rdzenia wiórowego – 1 (Tabl. XXVI:9), drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XXVI:11), skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XXVI:12), trójkąt rozwartokątny (?) – 1 (Tabl. XXVI:10), fragm. wióra mikrołuskanego – 1, nieokreślony fragm. narzędzia – 1, okruch łuskany – 1.

Chronologia: mezolit.

SITOWA, gm. Opoczno, pow. opoczyński, woj. łódzkie

205. Stan. ?; *na E od Sitowej*; badania: W. Karaszewski, 1938 r.; zbiory: PMA I/4113; 1 zabytek krzemienno-

Inwentarz: skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XXVI:13).

Chronologia: mezolit (?).

SŁUPICA, gm. Jedlnia Letnisko, pow. radomski, woj. mazowieckie

206. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

SOKOŁÓWKA, gm. Radoszyce, pow. konecki, woj. świętokrzyskie

207. Stan. II, skupienie 1; badania: L. Sawicki, 08.1928 r.; zbiory: PMA I/4039; 774 zabytki krzemienne ze skupienia 1 i 2.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XXVI:15, XXVII:2), rdzenie wiórowe jednopiętowe – 2 (Tabl. XXVI:14, XXVII:3), rdzeń wiórowo-odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. XXVII:1), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 5, łuszczeń dwubiegunowy – 1, drapacze krępe łukowe – 2 (Tabl. XXVII:4.6), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XXVII:5), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. XXVII:9.10), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XXVII:8), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. XXVII:7), przekuwacz – 1 (Tabl. XXVII:13), półtylczak ? (wiór załuskany na przełomie) – 1 (Tabl. XXVII:11), trapezy zwykłe – 3 (Tabl. XXVII:14–16), fragm. trapezu – 1 (Tabl. XXVII:17), rylcowiec – 1 (Tabl. XXVII:12), odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 5, odłupki i fragm. odłupków mikrołuskanych – 2, odłupki z wyretuszowaną wnęką – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 5.

Chronologia: schyłkowy paleolit, mezolit.

208. Stan. II, skupienie 2; badania: L. Sawicki, 08.1928 r.; zbiory: PMA I/4039; 774 zabytki krzemienne ze skupienia 1 i 2.

Inwentarz: przekuwacz – 1, skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XXVII:18), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XXVII:20), fragm. trapezu – 1 (Tabl. XXVII:19).

Chronologia: mezolit.

STANISŁAWÓW, gm. Wierzbica, pow. radomski, woj. mazowieckie

209. Stan. ?; *wydmy w pobliżu Goworzyna*; badania: J. Maj, 1948 r.; zbiory: PMA I/4555; 61 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz smukły łukowy – 1 (Tabl. XXVII:29), drapacze krępe łukowe – 6 (Tabl. XXVII:21–23.25–27), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XXVII:28), skrobacze z retuszem wierzchnim – 4 (Tabl. XXVII:24.32.35.36), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XXVII:37), przekuwacze – 2 (Tabl. XXVII:30.31), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XXVII:34), półtylczak z poprzecznym półtylcem – 1 (Tabl. XXVII:33), trapez zwykły – 1 (Tabl. XXVII:41), trapezy niskie – 2 (Tabl. XXVII:39.40), fragm. wiórowca (?) – 1 (Tabl. XXVII:38), wióry i fragm. wiórów łuskanych – 4, fragm. wióra mikrołuskanego – 1, odłupki łuskane – 3, odłupki mikrołuskane – 3, wiór z retuszem zębatym – 1, nieokreślone fragm. narzędzi – 2.

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka ?, neolit/epoka brązu.

STOCZKI, gm. Gielniów, pow. przysuski, woj. mazowieckie

210. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

STUDZIANNA PIASKI, gm. Poświętne, pow. opoczyński, woj. łódzkie

211. Stan. ?; *700–800 m na S od wsi Piaski*; badania: K. Jażdżewski, 4.06.1951 r.; zbiory: MAiE IP-4/1951; 1 zabytek krzemienno-

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XXVII:42).

Chronologia: epoka kamienia.

SUCHODÓŁKA, gm. Ożarów, pow. przysuski, woj. świętokrzyskie

212. Stan. 4; badania: IA UW, J. Budziszewski, 20.04.1988 r.; 29 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowe dwupiętowe – 2 (Tabl. XXVIII:1.2).
Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska (?).

SUDÓŁ, gm. Bodzechów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

213. Stan. ?; badania: Z. Krzak, 8.09.1959 r.; lit.: Z. Krzak 1961; 1962.

Chronologia: schyłkowy paleolit – zespół z tylczakami łukowymi, neolit.

SZARBSKO, gm. Aleksandrów, pow. piotrkowski, woj. łódzkie

214. Stan. 1; *lužno – wysoki taras Pilicy*; badania: K. Jażdżewski 27.06.1970 r.; zbiory: MAiE IP-98/1970; katalog stanowisk MAiE.

Chronologia: mezolit, neolit.

TEOFILÓW, gm. Tarłów, pow. opatowski, woj. świętokrzyskie

215. Stan. ?; zbiory: PMA I/2461; 6 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: liściak trzoneczkowaty mazowszański – 1 (Tabl. XXVIII:3).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

TOMASZÓW, gm. Orońsko, pow. szydłowiecki, woj. mazowieckie

216–219. Tomaszów II: mezolityczne pracownie przykopalniane; badania: wykopaliskowe IHKM PAN pod kierunkiem R. Schilda, 1973–1974 r.

216. Wykop I/1973; lit.: R. Schild, H. Królik, M. Marczak 1985, s. 123–157, tabl. XXIII, XXIV; 6354 zabytków krzemiennych (7 rdzeni, 54 narzędzia).

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka, elementy schyłkowo-paleolityczne i mezolityczne kultury komornickiej.

217. Wykop II/1973/74, skupienie płn.-zach.; lit.: R. Schild, H. Królik, M. Marczak 1985, s. 123–157, tabl. XXIX–XXXV; 13547 zabytków krzemiennych (39 rdzeni, 141 narzędzi).

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka, elementy kultury komornickiej.

218. Wykop II/1973/74, skupienie płd.-wsch.; lit.: R. Schild, H. Królik, M. Marczak 1985, s. 123–157, tabl. XXV–XXVIII; 7753 zabytków krzemiennych (12 rdzeni, 147 narzędzi).

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka, elementy kultury komornickiej.

219. Wykop III/1974; lit.: R. Schild, H. Królik, M. Marczak 1985, s. 123–157, tabl. XXXVI; 14799 zabytków krzemiennych (6 rdzeni, 44 narzędzia).

Chronologia: mezolit – kultura janisławicka.

TRESTA RZĄDOWA, gm. Tomaszów Mazowiecki, pow. tomaszowski, woj. łódzkie

220. Stan. ?; lit.: E. Niesiołowska-Śreniowska, K. Cyrek 1975, s. 38.

Chronologia: mezolit.

TRUPIEŃ, gm. Pionki, pow. radomski, woj. mazowieckie

221. Stan. ?; *wydma nad strumykiem, 4 km na SSW od stacji kolejowej Zagożdżon*; badania: K. Przemyski, 13 i 16.08.1927 r.; zbiory: PMA I/2533; 648 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: rdzenie wiórowo-odłupkowe o zmienionej orientacji – 6 (Tabl. XXVIII:4–9), rdzenie inne i nieokreślone fragm. rdzeni – 5,

łuszczeń dwubiegunowy – 1, drapacze krępe łukowe – 2 (Tabl. XXVIII:10.12), drapacz krępy prosty – 1 (Tabl. XXVIII:11), skrobacze z retuszem wierzchnim – 13 (Tabl. XXVIII:13–17.19.22–26), skrobacze z retuszem zwrotnym – 3 (Tabl. XXVIII:18.20.21), skrobacz z retuszem spodnim – 1 (Tabl. XXVIII:27), wiertnik – 1 (Tabl. XXVIII:29), półtylczak z pochylonym półtylcem – 1 (Tabl. XXVIII:28), trapezy zwykłe – 2 (Tabl. XXIX:5.7), trapezy wysokie – 5 (Tabl. XXIX:1–4.6), fragm. trapezu – 1 (Tabl. XXIX:8), rylcowce – 2 (Tabl. XXIX:9.10), wióry i fragmenty wiórów łuskanych – 5, wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 7, odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 13, grociki – 2, nieokreślone fragm. narzędzi – 3.

Chronologia: mezolit, neolit/epoka brązu.

TYCZE, gm. Ilża, pow. radomski, woj. mazowieckie

222. Stan. ?; lit.: R. Schild 1975, s. 268.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

WALISKA, gm. Nowe Miasto nad Pilicą, pow. grójecki, woj. mazowieckie

223. Stan. ?; dar S. Kotańca, 1932 r.; zbiory: PMA I/4508; 108 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krępy łukowy – 1 (Tabl. XXIX:12), skrobacz z retuszem wierzchnim – 1 (Tabl. XXIX:13), przekłuwacz – 1 (Tabl. XXIX:11), półtylczak Komornica – 1 (Tabl. XXIX:14), rylcowce – 4 (Tabl. XXIX:15–18), odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 3, nieokreślony fragm. narzędzia – 1.

Chronologia: mezolit – kultura komornicka (?).

WAŁCHOCK, gm. *loco*, pow. starachowicki, woj. świętokrzyskie

224. Stan. ?; zbiory: PMA I/7952; 1 zabytek krzemieny.

Inwentarz: nieokreślony fragm. narzędzia – 1 (Tabl. XXIX:21).
Chronologia: mezolit.

225. Stan. ?; badania: W. Kasiński, 1936 r.; zbiory: MAiE; 46 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XXIX:22), wiór łuskany – 1 (Tabl. XXIX:23).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

WIERZBNIK (cz. m. Starachowice), pow. starachowicki, woj. świętokrzyskie

226. Stan. 1; badania: S. Krukowski; zbiory: PMA I/4142; 63 zabytki krzemienne.

Inwentarz: półtylczak z poprzecznym półtylcem – 1 (Tabl. XXIX:19), trapez zwykły – 1 (Tabl. XXIX:20), odłupki i fragm. odłupków łuskanych – 2.

Chronologia: mezolit.

WOJCIECHÓWKA, gm. Ożarów, pow. opatowski, woj. świętokrzyskie

227. Stan. ?; *wydmy Sachalin*; badania: 1929 r.; zbiory: PMA I/6523; 289 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacze smukłe proste lub skośne – 2 (Tabl. XXIX:27.28), drapacze krępe łukowe – 2 (Tabl. XXIX:24.26), drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XXIX:25), skrobacze z retuszem wierzchnim – 2 (Tabl. XXIX:29), skrobacz z retuszem zwrotnym – 1 (Tabl. XXIX:30), nieokreślony fragm. skrobacza – 1, trapezy zwykłe – 2 (Tabl. XXIX:32.33), rylcowiec – 1 (Tabl. XXIX:31), wióry i fragm. wiórów mikrołuskanych – 18, odłupki łuskane – 5, grocik – 1, fragm. siekiery gładzonej – 1, nieokreślony fragm. narzędzia – 1.
Chronologia: mezolit, neolit/epoka brązu.

WOLABIERWIECKA, gm. Jedlińsk, pow. radomski, woj. mazowieckie

228. Stan. ?; zbiory: PMA I/4695; 6 zabytków krzemiennych. Inwentarz: rdzeń odłupkowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XXIX:38).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

WÓŁKA GONCIARSKA, gm. Kazanów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

229. Stan. 1; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 5 zabytków krzemiennych (2 rdzenie, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit (?).

230. Stan. 2; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 5 zabytków krzemiennych (1 rdzeń).

Chronologia: epoka kamienia.

WÓŁKA MAGIEROWA, gm. Nowe Miasto nad Pilicą, pow. grójceński, woj. mazowieckie

231. Stan. ?; badania: K. Cyrek, 09.1974 r.; zbiory: MAiE IP–5/1974; 1 zabytek krzemienno.

Inwentarz: rdzeń wiórowo-odłupkowy dwupiętowy – 1 (Tabl. XXIX:37).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

WÓŁKA PĘTKOWSKA, gm. Bałtów, pow. ostrowiecki, woj. świętokrzyskie

232. Stan. ?, wydma, z powierzchni luźno; badania: C. Czerwiński, 1931 r. (1921 r.); zbiory: PMA I/4693; 65 zabytków krzemiennych.

Inwentarz: drapacz krótki łukowy – 1 (Tabl. XXIX:34), trapez wysoki – 1 (Tabl. XXIX:35), wióry łuskane – 2, wióry mikrołuskane – 2, odłupki mikrołuskane – 6.

Chronologia: mezolit.

WYSOCIN, gm. Przyłęk, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

233. Stan. 2; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 9 zabytków krzemiennych (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

ZAKRZEWE, gm. Grabów nad Pilicą, pow. kozienicki, woj. mazowieckie

234. Stan. 1; 400 m na SW od krzyża powstańczego z 1863 r. stojącego przy drodze Boguszów – Cychy – pole; badania: E. Królik, 27.03.1934 r.; zbiory: PMA I/4701; 18 zabytków krzemiennych. Inwentarz: rdzeń wiórowy o zmienionej orientacji – 1 (Tabl. XXIX:36).

Chronologia: schyłkowy paleolit/mezolit.

ZAKRZÓWEK, gm. Kazanów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

235. Stan. 4; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 4 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

236. Stan. 7; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 3 zabytki krzemienne (1 rdzeń).

Chronologia: mezolit (?).

ZAKRZÓWEK KOLONIA, gm. Kazanów, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

237. Stan. 1; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 7 zabytków krzemiennych (7 narzędzi).

Chronologia: mezolit.

238. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 3 zabytki krzemienne (1 rdzeń, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

ZBIJÓW DUŻY, gm. Mirów, pow. szydlowiecki, woj. mazowieckie

239. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 5 zabytków krzemiennych (2 rdzenie, 1 narzędzie).

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska.

ZIELONKA STARA, gm. Zwoleń, pow. zwoleński, woj. mazowieckie

240. Stan. 3; badania: E. Skubicha, AZP 1980–1982 r.; zbiory: MJM; 2 zabytki krzemienne (1 rdzeń).

Chronologia: schyłkowy paleolit.

ZYCHY, gm. Radoszyce, pow. konecki, woj. kieleckie.

241. Stan. ?; badania: wykopaliskowe IAUJ pod kierunkiem B. Gintera i K. Cyrka, 1974 r.; lit.: Inf. Arch. 1974 (1975), s. 19; ok. 1000 zabytków krzemiennych.

Chronologia: schyłkowy paleolit – kultura świderska, mezolit – kultura janisławicka.

Mgr Elżbieta Ciepiewska

Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie
ul. Długa 52

00-241 Warszawa

LITERATURA

Cyrek, K.

1981 *Uzyskiwanie i użytkowanie surowców krzemiennych w mezolizmie*, PMMAE 28, s. 5–108.

1983 *Późnopaleolityczne obozowisko i pracownia krzemieniarstwa w Kochlewie, województwo sieradzkie*, PMMAE 30, s. 5–146.

1996 *Osadnictwo schyłkowopaleolityczne w Zakolu Załęczańskim doliny Warty*, Łódź.

Cyrek, M.

1979 *Schyłkowopaleolityczne i mezolityczne materiały krzemienne z badań powierzchniowych nad Pilicą*, PMMAE 26, s. 5–40.

Dylikowa, A.

1968 *Fazy rozwoju wydym w środkowej Polsce w schyłkowym plejstocenie*, „Folia Quaternaria” 29, s. 119–126.

Gieysztor-Szymczak, E.

1981 *Materiały ze stanowiska „Nad Piaską” w Grzybowej Górze, woj. kieleckie (na podstawie badań z lat 1977–1978)*, WA XLVI/1, s. 78–98.

Ginter, B.

1965 *Dwie krzemienice mezolityczne z Grzybowej Góry, pow. Starachowice (Rydno)*, MatArch. VI, s. 5–32.

1973 *Terrace sites from the Upper Paleolithic and the Mesolithic*, RArch. 1972, s. 10–16.

- 1974 *Wydobywanie, przetwórstwo i dystrybucja surowców krzemianowych w schyłkowym paleolicie północnej części Europy środkowej*, PArch. 22, s. 5–122.
- Jakimowicz, R.
1929 *Sprawozdania z działalności Państwowego Konserwatora Zabytków Przedhistorycznych Okręgu Warszawskiego za lata 1924–1926*, WA X, s. 271–280.
- Jastrzębski, S., Libera, J.
1984 *A Magdalenian Camp in Klementowice-Kolonia, site 20 (Province of Lublin)*, [w:] *Advances in Paleolithic and Mesolithic Archaeology* (red. J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski), Archaeologia Interregionalis V, Warszawa, s. 95–104.
- Kobusiewicz, M.
1969 *Uwagi o rozmieszczeniu stanowisk schyłkowopaleolitycznych i mezolitycznych w zachodniej części Niziny Wielkopolskiej*, APolski XIV/2, s. 295–305.
- Kondracki, J.
1980 *Geografia fizyczna Polski*, Warszawa.
- Kozłowski, J. K.
1963 *Stanowisko przemysłu płudzkiego w Grzybowej Górze w pow. starachowickim*, PArch. 16, s. 55–74.
- Kozłowski, J. K., Kozłowski, S. K.
1975 *Pradzieje Europy od XL do IV tysiąclecia p.n.e.*, Warszawa.
1977 *Epoka kamienia na ziemiach polskich*, Warszawa.
- Kozłowski, S. K.
1972 *Pradzieje ziem polskich od IX do V tysiąclecia p.n.e.*, Warszawa.
- Krukowski, S.
1921 *Sprawozdanie z działalności Państwowego Urzędu Konserwatorskiego na Okręg Warszawski Południowy*, WA VI, s. 156–167.
1922 *Pierwociny krzemieniarskie górnictwa, transportu i handlu w holocenie Polski*, cz. 2, WA VII, s. 34–57.
1923 *Sprawozdanie z działalności Państwowego Konserwatora Zabytków Przedhistorycznych na Okręg Kielecki w r. 1922*, WA VIII, s. 64–84.
1939–1948 *Paleolit*, [w:] S. Krukowski, J. Kostrzewski, R. Jakimowicz, *Prehistoria ziem polskich*, Encyklopedia Polska, tom IV, część 1 – dział V, Kraków, s. 1–117.
- Krzak, Z.
1961 *Sprawozdanie z badań powierzchniowych w województwach kieleckim i lubelskim w latach 1954–1959*, SprArch. XIII, s. 29–44.
1962 *Obozowiska łowców z epoki kamienia*, WA XXVII/3, s. 323–324.
- Libera, J.
1995 *Późny paleolit i mezolit środkowowschodniej Polski*, część 1: *Analiza*, Lubelskie Materiały Archeologiczne IX, Lublin.
1998 *Późny paleolit i mezolit środkowowschodniej Polski*, część 2: *Źródła*, Lubelskie Materiały Archeologiczne XI, Lublin.
- Michniak, R., Budziszewski, J.
1995 *Siliceous rocks of the North-Eastern Mesozoic margin of the Holy Cross Mountains*, [w:] *Guide-Book of Excursion 2. Northern Foothills of Holy Cross Mountains, VIIth International Flint Symposium Warszawa – Ostrowiec Świętokrzyski, 4–8 September 1995*, Warsaw, s. 11–19.
- Niesiołowska-Śreniowska, E., Cyrek, K.
1975 *Mezolit w Polsce środkowej*, PMMAE 22, s. 27–65.
- Pietras, M.
1979 *Schyłkowopaleolityczna pracownia krzemieniarska z Podmalenia*, m-pis pracy magisterskiej w IA UW.
- Różycki, S. Z.
1972a *Plejstocen Polski środkowej*, Warszawa.
1972b *Nizina Mazowiecka*, [w:] *Geomorfologia Polski*, t. 2 (red. R. Galon), Warszawa, s. 271–317.
- Samsonowicz, J.
1923 *O złożach krzemieni w utworach jurajskich północno-wschodniego zbocza Gór Świętokrzyskich*, WA VIII, s. 17–24.
- Sawicki, L.
1929 *Sprawozdanie z działalności Państwowego Konserwatora Zabytków Przedhistorycznych Okręgu Województw Wschodnich za lata 1924–1926*, WA X, s. 286–290.
1935 *Przemysł świderski stanowiska wydmyowego Świdry Wielkie I*, PArch. 5, s. 1–23.
1958 *Zagadnienie wieku wydmy*, [w:] *Wydmy śródlądowe Polski*, cz. 1 (red. R. Galon), Warszawa, s. 53–72.
1960 *Stanowisko otwarte madleńskie Antoniów Mały*, „Biuletyn PIG” 150, s. 171–216.
- Schild, R.
1964 *Paleolit końcowy i schyłkowy*, [w:] *Materiały do prahistorii ziem polskich*, cz. I: *Paleolit i mezolit* (red. W. Chmielewski), Warszawa, s. 129–239.
1965 *Nowy przemysł cyklu madleńskiego w Polsce*, APolski X/1, s. 115–150.
1967 *Wielkoprzemysłowe stanowisko Rydno IV/57 (Grzybowa Góra, pow. Starachowice)*, [w:] *Materiały do prahistorii plejstocenu i wczesnego holocenu Polski* (red. W. Chmielewski), Wrocław, s. 124–208.
1971 *Lokalizacja prahistorycznych punktów eksploatacji krzemienia czekoladowego na północno-wschodnim obrzeżeniu Gór Świętokrzyskich*, „Folia Quaternaria” 39, s. 1–61.
1975 *Późny paleolit*, [w:] *Prahistoria ziem polskich I*, s. 159–338.
1980 *Introduction to Dynamic Technological Analysis of Chipped Stone Assemblages*, [w:] *Unconventional Archaeology: New Approaches and Goals in Polish Archaeology* (red. R. Schild), Wrocław, s. 57–85.
- Schild, R., Królik, H.
1981 *Rydno, a Final Paleolithic Ochre Mining Complex*, PArch. 29, s. 53–97.
- Schild, R., Królik, H., Marczak, M.
1985 *Kopalnia krzemienia czekoladowego w Tomaszowie*, Wrocław.
- Schild, R., Królik, H., Mościbrodzka, J.
1977 *Kopalnia krzemienia czekoladowego z przełomu neolitu i epoki brązu w Polanach Koloniach*, Wrocław.
- Schild, R., Marczak, M., Królik, H.
1975 *Późny mezolit. Próba wieloaspektowej analizy otwartych stanowisk piaszkowych*, Wrocław.
- Skubicha, E.
1987 *Osadnictwo pradziejowe w górnym i środkowym dorzeczu Ilżanki. Prezentacja badań AZP*, m-pis pracy magisterskiej w IA UMCS oraz w archiwum Działu Archeologii MJM.
- Starkel, L. (red.)
1980 *Przeglądowa mapa geomorfologiczna Polski IGiPZ PAN*, Warszawa.

- Sulgosłowska, Z.
1997 *Przetwórstwo przykopalniane krzemienia czekoladowego na podstawie stanowiska Gulin, woj. mazowieckie*, m-pis w Archiwum IAE PAN w Warszawie.
- Szczepanek, K.
1961 *Późnoglacialna i holocenska historia roślinności Gór Świętokrzyskich*, „Acta Paleobotanica PAN” II/2, s. 1–44.
- Szczepucha, K.
1981 *Materiały powierzchniowe ze stanowiska Karsy, gm. Ożarów, woj. tarnobreskie*, m-pis pracy magisterskiej w IA UW.
- Szymczak, K.
1984 *Les études poursuivies sur le Paléolithique final dans la partie occidentale de la Plaine Balte Orientale*, [w:] *Advances in Paleolithic and Mesolithic Archaeology* (red. J. K. Kozłowski, S. K. Kozłowski), Archaeologia Interregionalis V, Warszawa, s. 105–120.
- Tomaszewski, A. J.
2002 *Świeciech, liściaki, świderien i inne*, [w:] *Krzemień świeciechowski w pradziejach. Materiały z konferencji w Rygni*, 22–24.05.2000 (red. B. Matraszek, S. Sałaciński), Studia nad Gospodarką Surowcami Krzemiennymi w Pradziejach 4, Warszawa, s. 51–69.
- Wasylkowa, K.
1964 *Roślinność i klimat późnego glacialu w Polsce na podstawie badań w Witowie koło Łęczycy*, „Biuletyn Peryglacialny” 13, s. 261–417.
- Więckowska, H.
1985 *Osadnictwo późnopaleolityczne i mezolityczne nad dolną Narwią*, Wrocław.
- Zalewski, M., Borkowski, W.
1996 *Zagadnienie chronologii pola eksploatacyjnego „Borownia” w Rudzie Kościelnej, woj. tarnobreskie, w świetle nowych materiałów nakopalnianych i osadniczych*, [w:] *Z badań nad wykorzystaniem krzemienia pasiastego* (red. W. Brzeziński, W. Borkowski, W. Migal), Studia nad Gospodarką Surowcami Krzemiennymi w Pradziejach 3, Warszawa, s. 31–54.

FINAL PALEOLITHIC AND MESOLITHIC FLINT MATERIALS FROM SURFACE SURVEYS BETWEEN THE PILICA AND VISTULA RIVERS

SUMMARY

This paper publishes the materials from the Late Paleolithic and Mesolithic obtained through surface surveys, mainly pre-war, from the area situated to the north of the Holy Cross Mountains, between the Pilica and Vistula rivers. The materials come from the collection of the State Archaeological Museum in Warsaw and the Archaeological and Ethnographic Museum in Łódź. This analysis covers the cores and retouched tools. The catalogue contains 116 as yet unpublished collections, of which a fragment was mentioned in the archaeological literature. The artefacts are presented in tables I–XXIX. Additionally, data were collected in the catalogue about collections known from the archaeological literature as obtained from surface surveys and excavations. A number of archaeological sites which were discovered through Polish Archaeological Record (AZP) were also signalled.

In the area under discussion, archaeological study, which was carried out since the beginning of the last century, focused on two issues: the study of outcrops and the prehistoric exploitation sites of chocolate flint, and the study of the complex of Final Paleolithic and Mesolithic settlement sites around the hematite mines known as Rydno, and situated near Skarżysko-Kamienna. Field studies before WW II were carried out primarily by S. Krukowski and I. and L. Sawicki. After the war, intensive excavations were carried out in the 50^{ies} in Rydno on the initiative of S. Krukowski, and later, in the 70^{ies}, excavations were directed by R. Schild, both in the sector with outcrops of chocolate flint and in Rydno itself.

The flint materials under study, though they are of lesser scientific value than those obtained directly through excavations, complement the overall picture of the settlement in the discussed area. 21 Final Paleolithic and 43 Mesolithic collections were distinguished. Mixed material, from both these periods, occurred at 17 sites. 26 inventories were generally dated to the Final Paleolithic and Mesolithic, or only their close chronology was suggested. 9 collections comprising mostly individual artefacts were only generally ascribed to the Stone Age (Table 1).

For the inventory from Dyszów I, concentration 1 (Pl. V:9–25) a Final Magdalenian character was suggested due to the presence of the backed

bladelet (Pl. V:23). In the mixed inventory from Bawaria, two arch-backed pieces were distinguished (Pl. III:3.4), which were probably connected with the arch-backed piece technocomplex, dated to the Late Alleröd and Younger Dryas. The individual arch-backed piece from Pakosław (Pl. XVII:18) should be associated with the same complex. Most of the analysed Final Paleolithic inventories is connected with the Swiderian Culture, dated generally to the second half of the Younger Dryas. In the collections from the sites in Barycz 2 (Pls. I:5–8, II:1–7), Radom (Pl. XXIV:1–5), Ryczewół (Pl. XXV:1–8) and Kuźnia (Pls. XII, XIII) the tanged and willow-leaf Masovian points, which are the central tools of this culture, occur in a broader, typical context of opposed platform cores for blades or end-scrapers and burins, which are similar in style to those found in the Swiderian Culture. Sparse collections containing individual Masovian points come from the sites in: Lisów (Pl. XI:24), Teofilów (Pl. XXVIII:3) and Dębiny (Pl. V:3–6). In Dębiny, beside the Masovian point, also a big Lyngby point was found. Individual Masovian points were also found in the mixed collections from the sites in: Przepaść (Pl. XIX:28), Pyszna Górka (Pl. XXII:30) and Przedbórz (Pl. XIX:22). At the site in Myślakowice, a point of the Hintersee type occurred (Pl. XVI:13), which is rare in Swiderian assemblages. With the latter assemblages one should also associate the finds from the sites in Barycz 1 (Pl. I:1–4), Huta Książek (Pl. IX:16.17), Sielpia Wielka 3 (Pl. XXVI:1–3) and Suchodółka (Pl. XXVIII:1.2) which contained slim opposed platform cores for blades and individual end-scrapers and burins. In the mixed inventory from the site in Marcinków 2, there was a Grensk shouldered point (Pl. XV:3) rarely occurring at Swiderian sites of the north-eastern and central-eastern Poland.

Among the numerous Mesolithic inventories, two collections: Bobki 2 (Pl. III:16–26) and Bobki 3 (Pl. III:27–37) were recognised as older, non-trapezoid assemblages of the Komornica Culture due to the presence of a few forms from the basic component of this culture. A group of Komornica artefacts occurred also at the site in Ponikwa, concentration 3 (Pl. XVIII:38.39.43–55). Elements of the younger Komornica Culture or of the Chojnice-Pieńki Culture can be distinguished in the sparse group of

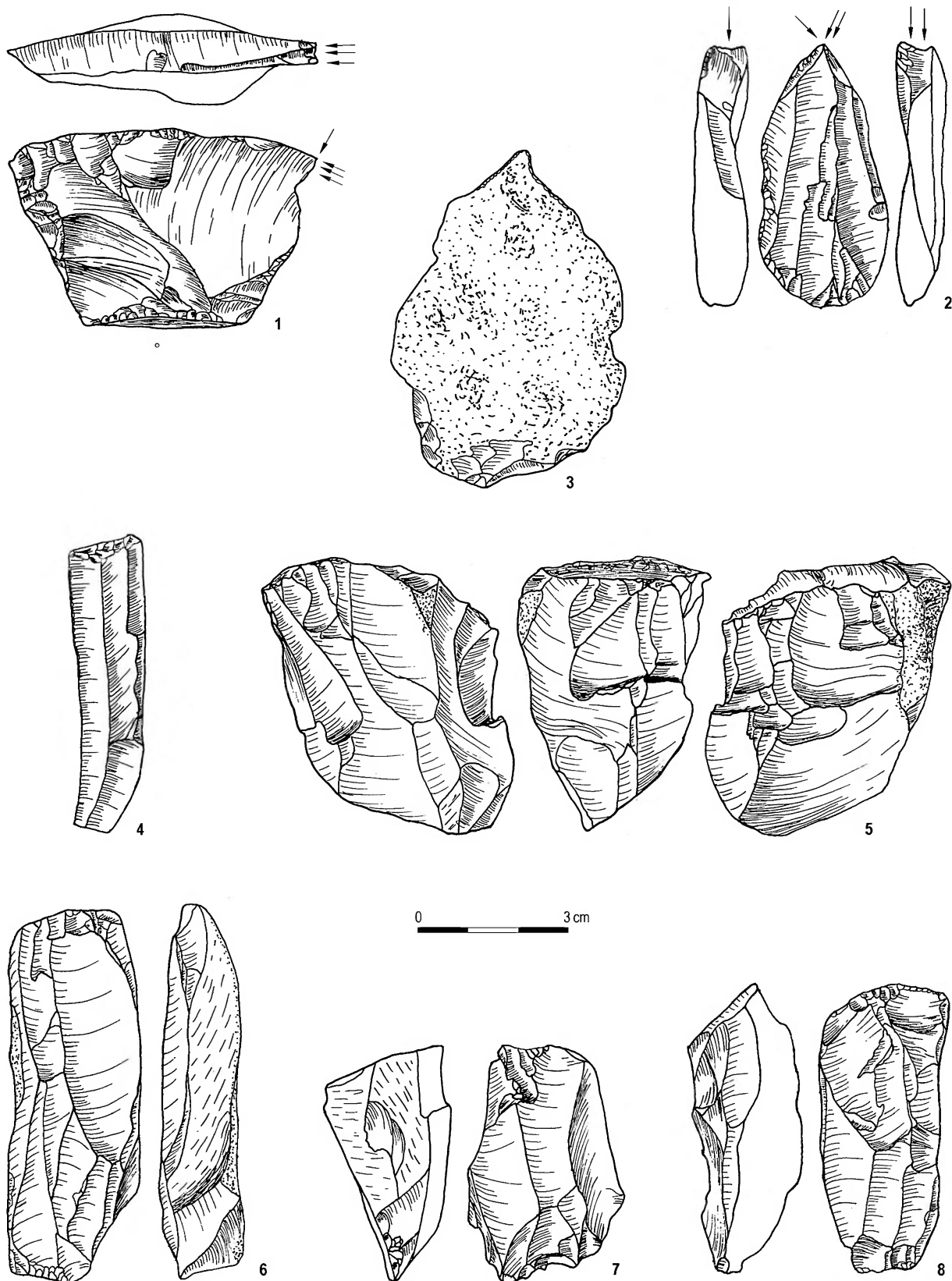
armatures at the site in Pakosław (Pl. XVII:18–24.27–30). The affiliation with the Janisławice Culture was suggested only for the inventory from the site in Pyszna Górka (Pl. XXIII:9–33). Janisławice points occurred also in mixed collections from the sites in Gapin 2 (Pl. VII:19), Gaworzyn (Pl. IX:6–8), Kozia Wola (Pl.X:32) and in the Mesolithic inventory at Bobki (Pl. IV:5). The core exploitation type which is close to the one in the Janisławice Culture is represented also by the single-platform cores for blades with a flaking surface on the narrower side from the sites Sielpia Wielka 2 (Pl. XXV:32), and Przepaść (Pl. XIX:25.26). The group of Mesolithic inventories, in which scrapers and trapezes dominate, while end-scrapers are absent or few and far between, was characterised as assemblages of the Late Mesolithic. These are: Kazanów (Pl. IX:18–33), Końskie (Pl. X:19–25), Ponikwa 1 (Pl. XVIII:6–29), Pyszna Górka (Pl. XXI:1–45) and Trupień (Pl. XXIX:1–10).

The analysis of the types of flint raw materials in the discussed collections of the Final Paleolithic and Mesolithic complements the general picture known on the basis of materials from the archaeological excavations (Table 2). The northern footslopes of the Holy Cross Mountains is an area at which chocolate flint dominates in assemblages. It was obtained in numerous exploitation points at the territory of its outcrops extending along the south-east axis from the vicinity of Guzów to the Kamienna valley. Among the Final Paleolithic inventories (161 items with determined

the raw material) the share of different types of flint was the following: chocolate flint is 89,4%, Baltic erratic flint 5,6%, Cretaceous flint 3,6%, and Świeciechów flint 1,2%. In the river bend of the Kamienna, and in its outlet to the Vistula river, at the area of Cretaceous flint outcrops, more numerous items of this raw material occur. Among the materials from the Mesolithic (685 items with determined raw material), 61,0% of the items are made of chocolate flint, 27,4% of Baltic flint, 5,8% of Świeciechów flint, 2,3% of Jurassic flint, 1,9% of Cretaceous flint, and 0,7% of banded flint. In the Mesolithic inventories from sites situated in the basin of the Kamienna and Vistula rivers, the role of the leading flint complementing the inventories is taken by Świeciechów flint over from Baltic flint.

The Final Paleolithic and Mesolithic sites are situated mostly in river valleys of the region (Fig.2). The concentration of sites is particularly visible in the area of the cities of Końskie and Radoszyce, in the area which is geographically varied: numerous streams, sands and sand dunes. The comparison of the available data suggests, that almost all sites in this area are located on dune terraces of rivers. The concentration of traces of settlements also takes place in areas of occurrence of attractive raw materials, obtained in the Final Paleolithic and Mesolithic, that is, at the territory of outcrops of chocolate flint and hematite at Rydno.

thum. M. Stasiak-Cyran

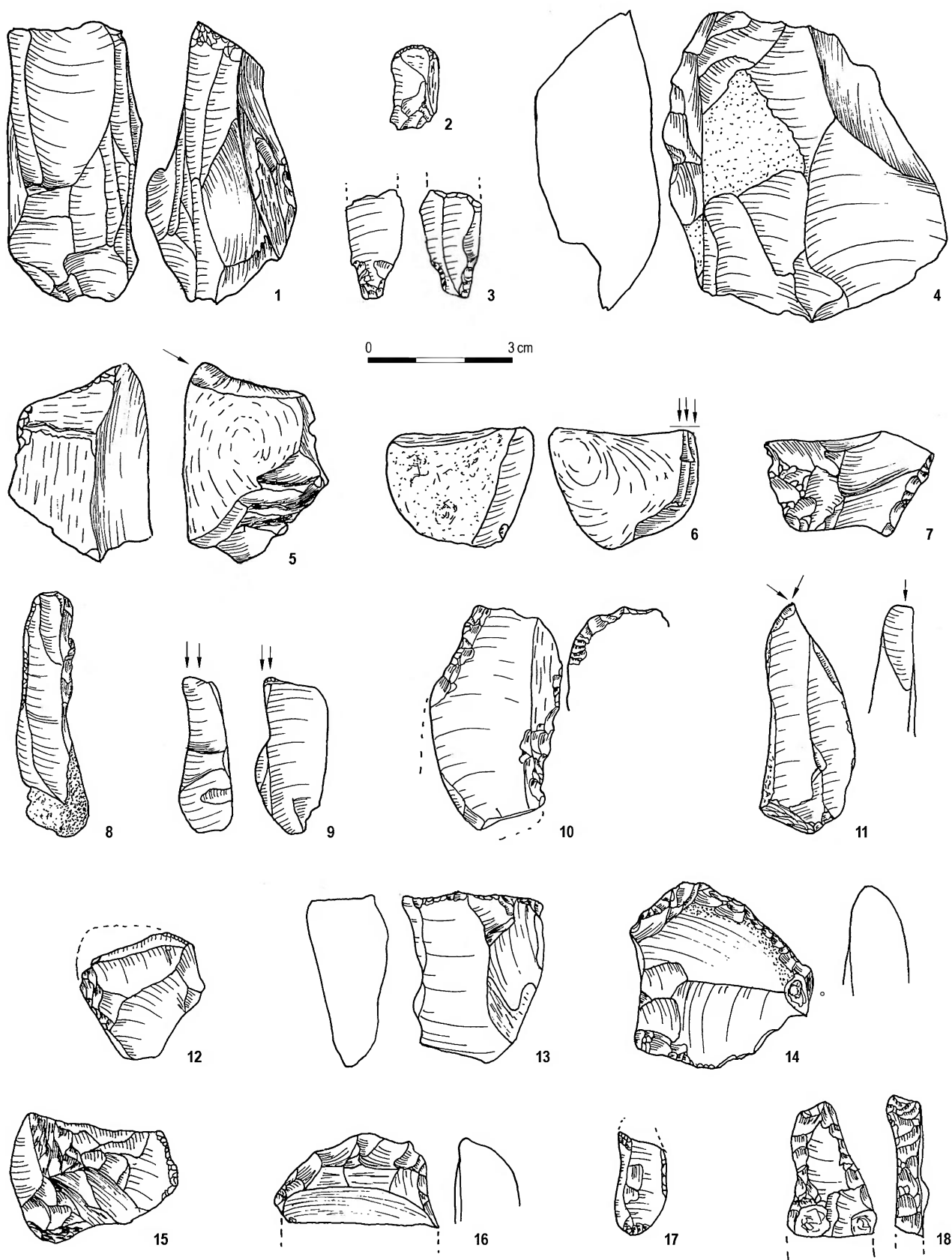
Tabl. I. 1.4 – Barycz (1), 2 – Barycz (4), 3 – Barycz (3), 5–8 – Barycz (5).

1.2 – rylce, 3 – przekłuwacz, 4 – drapacz, 5–8 – rdzenie. Krzemień czekoladowy (1–8).

Rysunki: E. Ciepielewska (tabl. I–XI i XIV–XXIX), i E. Krakowska (tabl. XII i XIII)

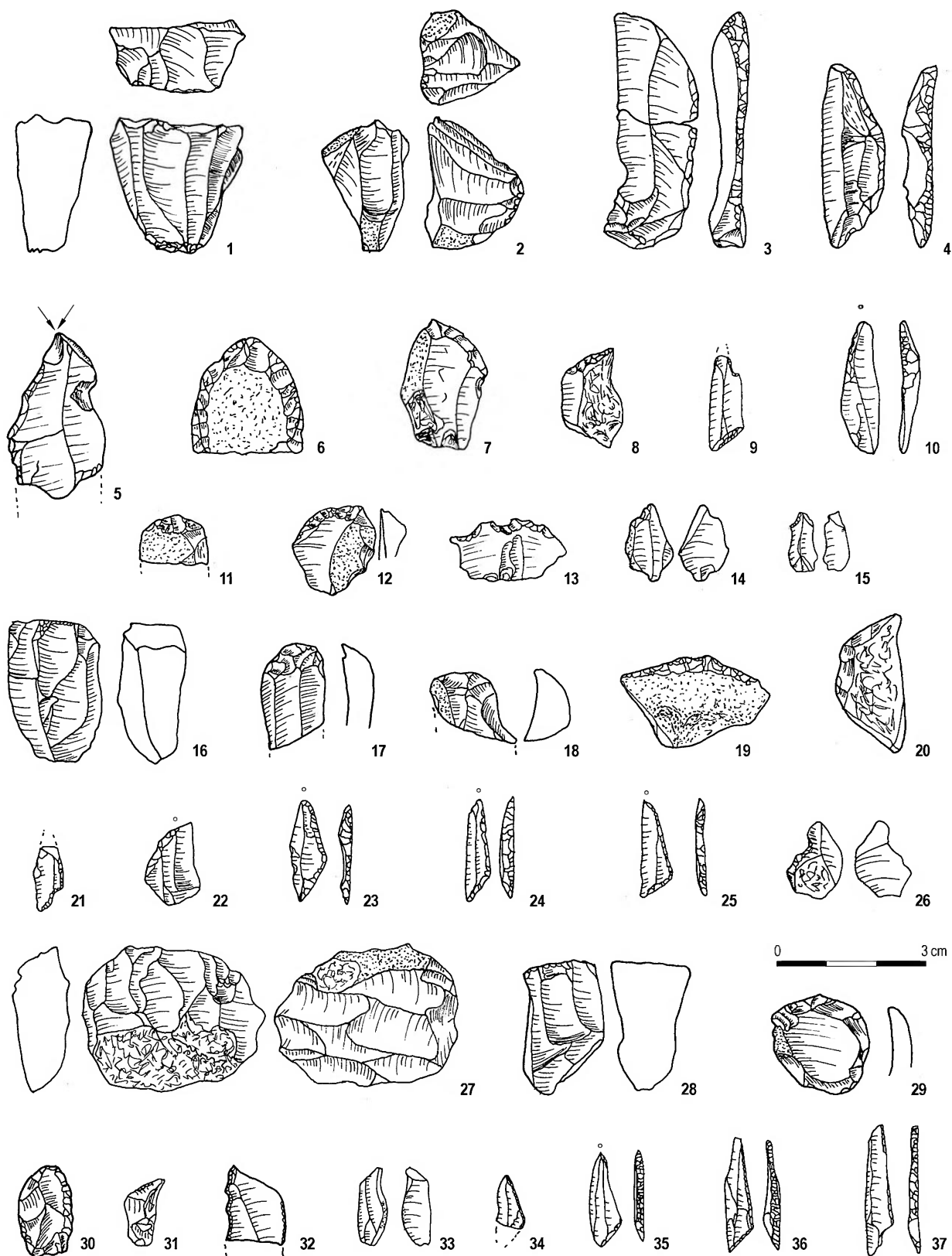
1.2 – burins, 3 – perforator, 4 – end-scraper, 5–8 – cores. Chocolate flint (1–8).

Drawn by E. Ciepielewska (Pl. I–XI & XIV–XXIX), and E. Krakowska (Pl. XII & XIII)

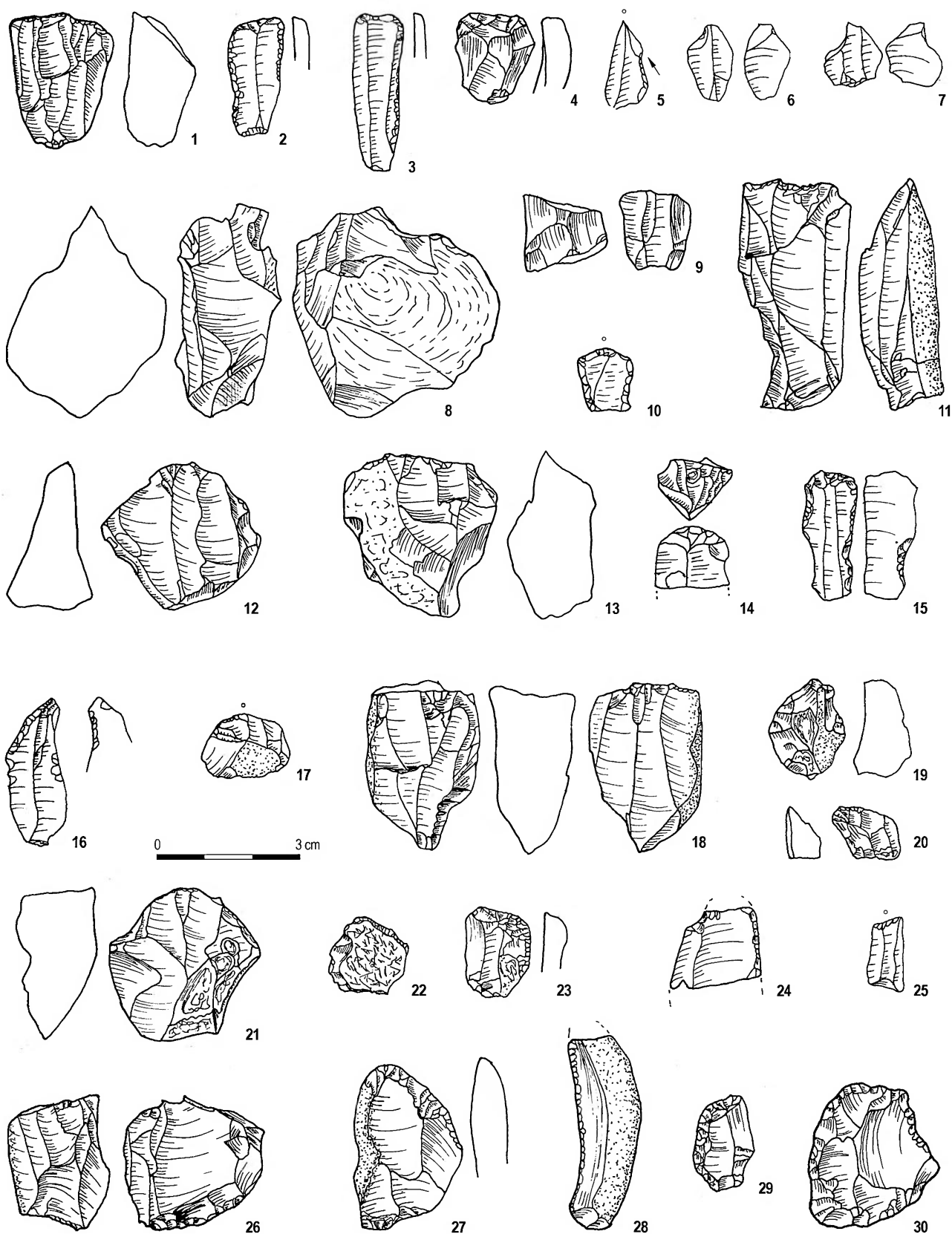
Tabl. II. 1–7–Barycz (5), 8–12–Barycz Stara (7), 13–18–Barycz Stara (8).

1.4.13 – rdzenie, 2.14.16 – drapacze, 3 – liściak, 5.6.9.11 – rylce, 7.12.15 – odlupki łuskane, 8 – wiór łuskany, 10.17.18 – nieokreślone fragm. narzędzi. Krzemień czekoladowy (1.2.4.5–10.12.14), bałtycki (3), kredowy (11.15.16), surowiec nieokreślony (13.17), okaz przepalony (18)
 1.4.13 – cores, 2.14.16 – end-scrapers, 3 – tanged point, 5.6.9.11 – burins, 7.12.15 – flakes with fragmentary retouch, 8 – blade with fragmentary retouch, 10.17.18 – undetermined tool fragments. Chocolate flint (1.2.4.5–10.12.14), Baltic erratic flint (3), Cretaceous flint (11.15.16), undetermined raw material (13.17), burnt item (18)

Tabl. III. 1–15 – Bawaria (9), 16–26 – Bobki (12), 27–37 – Bobki (13)

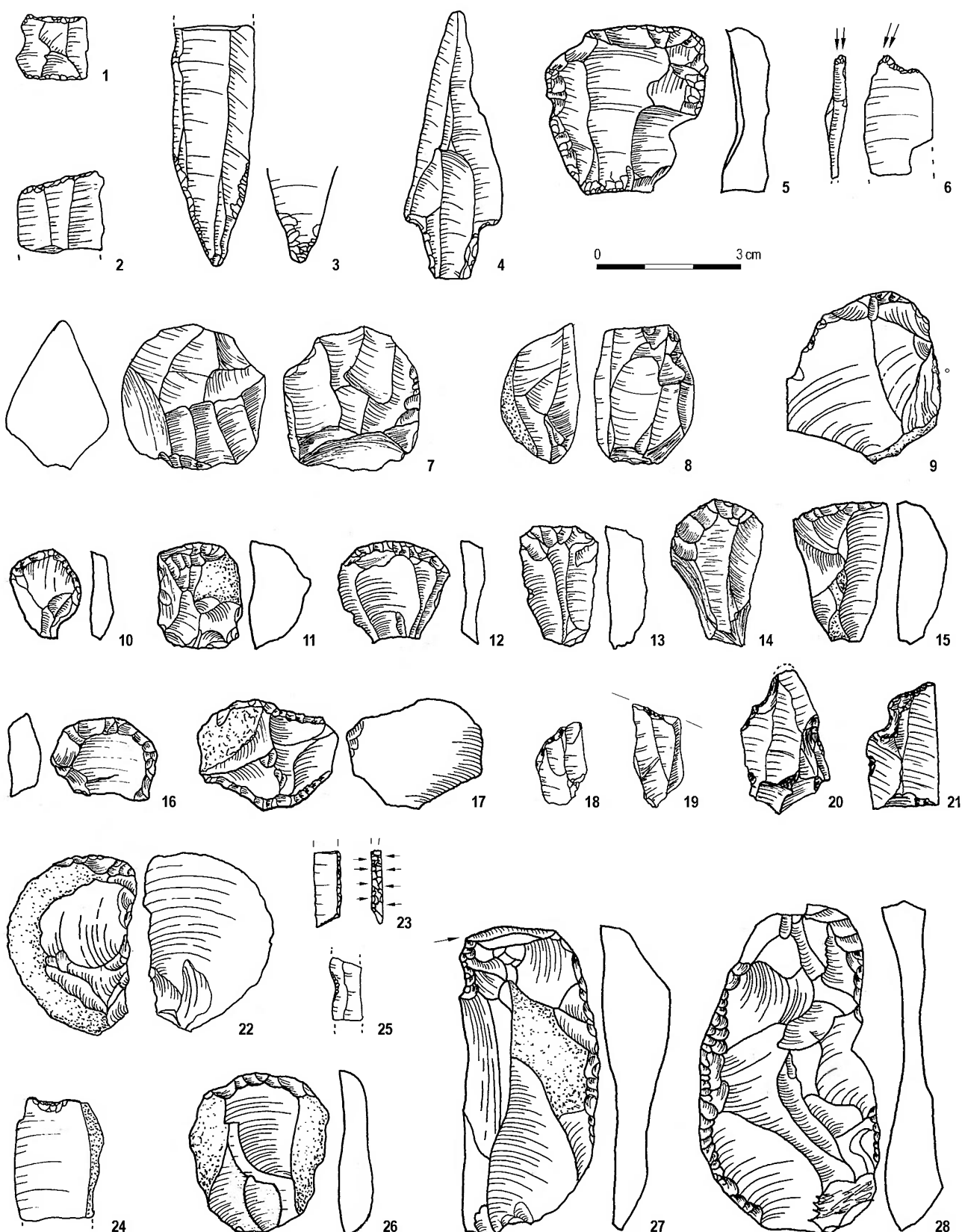
1.2.16.27.28 – rdzenie, 3.4 – tylczaki, 5 – rylec, 6.7.19.20.30 – skrobacze, 8 – półtylczak, 9 – zbrojnik, 10.22 – półtylczaki Komornica, 11.12.17.18.29 – drapacze, 13 – odłupek z retuszem zębatym, 14.15.26.33 – rylcowce, 21.24.35–37 – trójkąty rozwartokątne, 23.34 – trójkąty równoramienne, 25 – krępy trójkąt nierównoboczny, 31 – odłupek mikrołuskany, 32 – piłka.
 Krzemień czekoladowy (1.8–10.12.14–19.21.22.24–26.29–37), bałtycki (2.4.6.13.19.28), jurajski (23), okazy przepalone (3.5.7.11.20.27)
 1.2.16.27.28 – cores, 3.4 – backed pieces, 5 – burin, 6.7.19.20.30 – micro-side-scrapers, 8 – truncated piece, 9 – microlith, 10.22 – Komornica truncated pieces, 11.12.17.18.29 – end-scrapers, 13 – denticulated flake, 14.15.26.33 – microburins, 21.24.35–37 – wide-angled triangles, 23.34 – isosceles triangles, 25 – scalene triangle, short, 31 – flake with fragmentary microretouch, 32 – saw.
 Chocolate flint (1.8–10.12.14–19.21.22.24–26.29–37), Baltic erratic flint (2.4.6.13.19.28), Jurassic flint (23), burnt items (3.5.7.11.20.27)

Tabl. IV. 1-7 – Bobki (14), 8-13 – Brody (16), 14-17 – Brody (17), 18-23 – Brody (18), 24-30 – Brzustów (21).

1.8.9.11-13.18.21.26 – rdzenie, 2-4.14.15.19.20.23.27 – drapacze, 5 – zbrojnik janisławicki, 6.7 – rylcowce, 10.17.22.29.30 – skrobacze, 16 – wiertnik, 24 – nieokreślony fragm. narzędzia, 25 – trapez, 28 – wiórowiec. Krzemień czekoladowy (1-5.10.11.15.20.23), jurajski (7), bałtycki (8.9.12.13.17.18.22), okazy przepalone (6.14), nie określano (24-30)

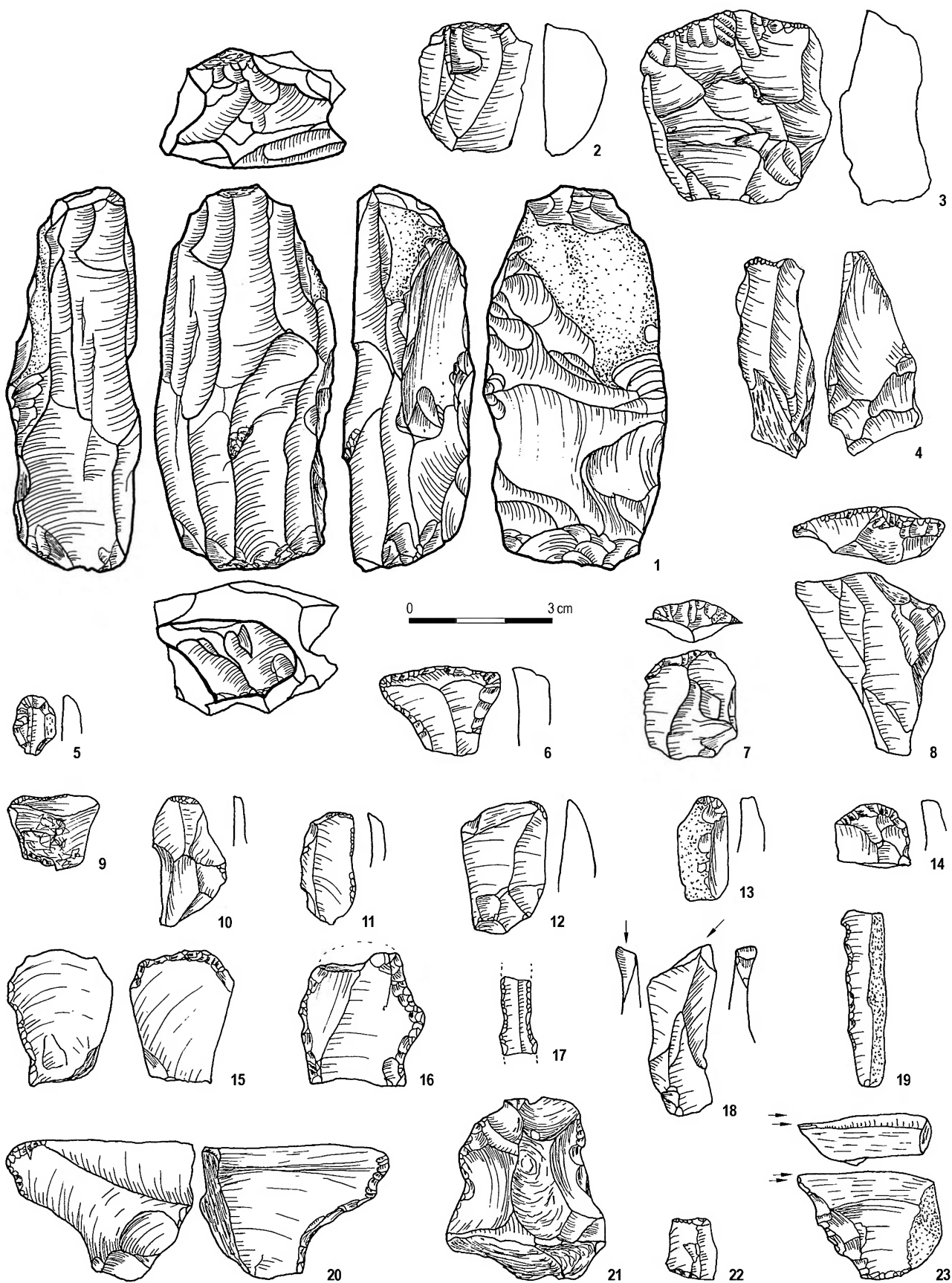
1.8.9.11-13.18.21.26 – cores, 2-4.14.15.19.20.23.27 – end-scrapers, 5 – Janisławice point, 6.7 – microburins, 10.17.22.29.30 – micro-side-scrapers, 16 – borer, 24 – undetermined tool fragment, 25 – trapeze, 28 – blade with continuous retouch. Chocolate flint (1-5.10.11.15.20.23), Jurassic flint (7), Baltic erratic flint (8.9.12.13.17.18.22), burnt items (6.14), not determined (24-30)

Tabl. V.1 – Brzózka (20), 2 – Brudnów (19), 3–6 – Dębiny (24), 7,8 – Drzewica (25), 9–25 – Dyszów (26), 26,27 – Dyszów (29), 28 – Dyszów (28).

1 – trapez, 2,18–21 – półtylczaki, 3,4 – liściaki, 5,9–16,22,26 – drapacze, 6,27 – rylce, 7,8 – rdzenie, 17,28 – skrobacze, 23 – tylczak, 24 – odłupek z wyretuszowaną wnąką, 25 – wiór z wyretuszowaną wnąką. Krzemień czekoladowy (1,2,4,6,9,11,13,16–28), bałtycki (3,5,12,14), okazy przepalone (6,10), nie określano (7,8)

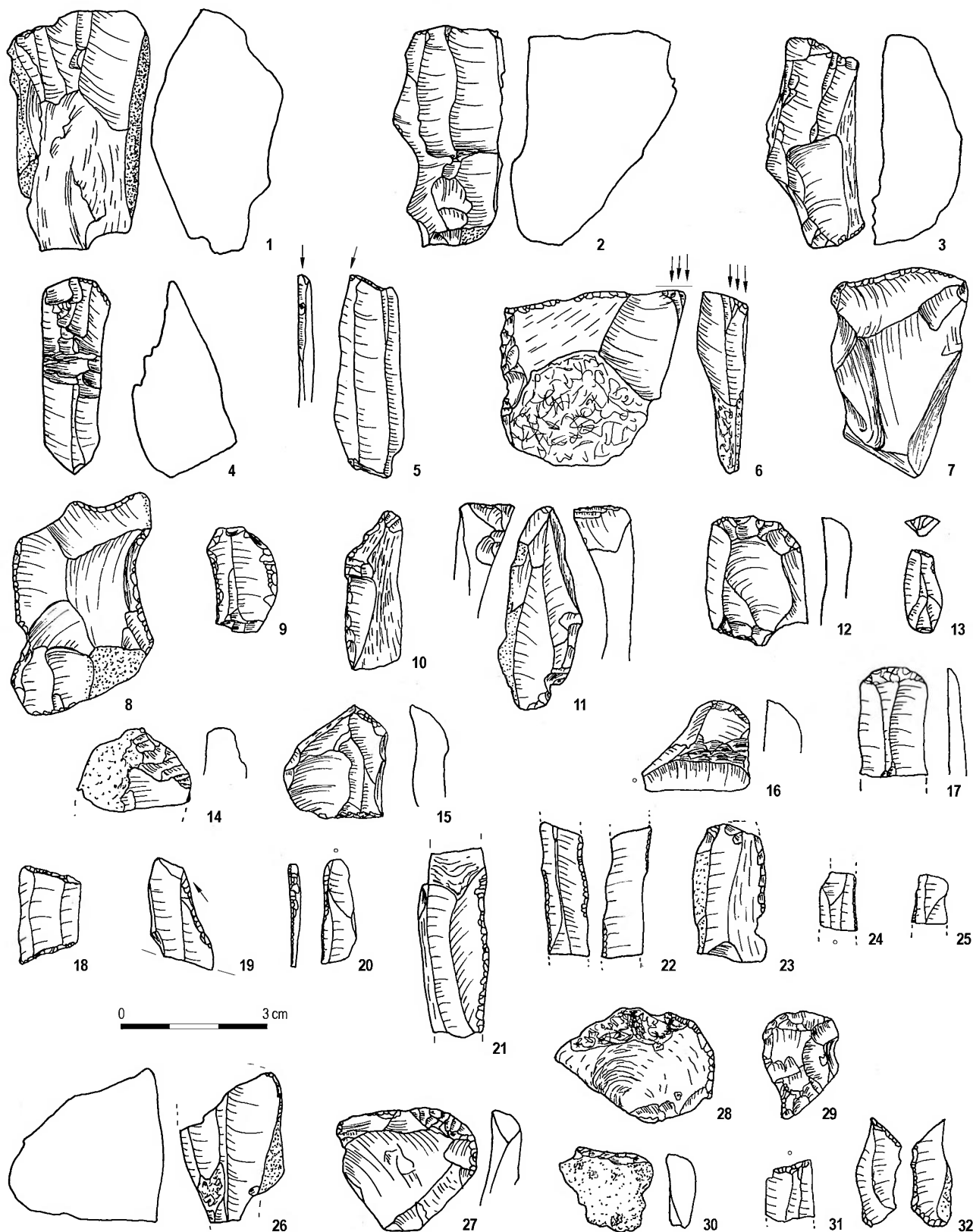
1 – trapeze, 2,18–21 – truncated pieces, 3,4 – tanged points, 5,9–16,22,26 – end-scrapers, 6,27 – burins, 7,8 – cores, 17,28 – micro-side-scrapers, 23 – backed piece, 24 – notched flake, 25 – notched blade. Chocolate flint (1,2,4,6,9,11,13,16–28), Baltic erratic flint (3,5,12,14), burnt items (6,10), not determined (7,8)

Tabl VI. 1 – Dyszów (27), 2–23 – Gapinin (30).

1–4 – rdzenie, 5–14 – drapacze, 15.16.21 – skrobacze, 17 – wiór z wyretuszowanymi wnękami, 18.23 – rylce, 19 – piłka, 20 – wiertnik (?), 22 – trapez. Krzemień bałtycki (1), nie określano (2–23)

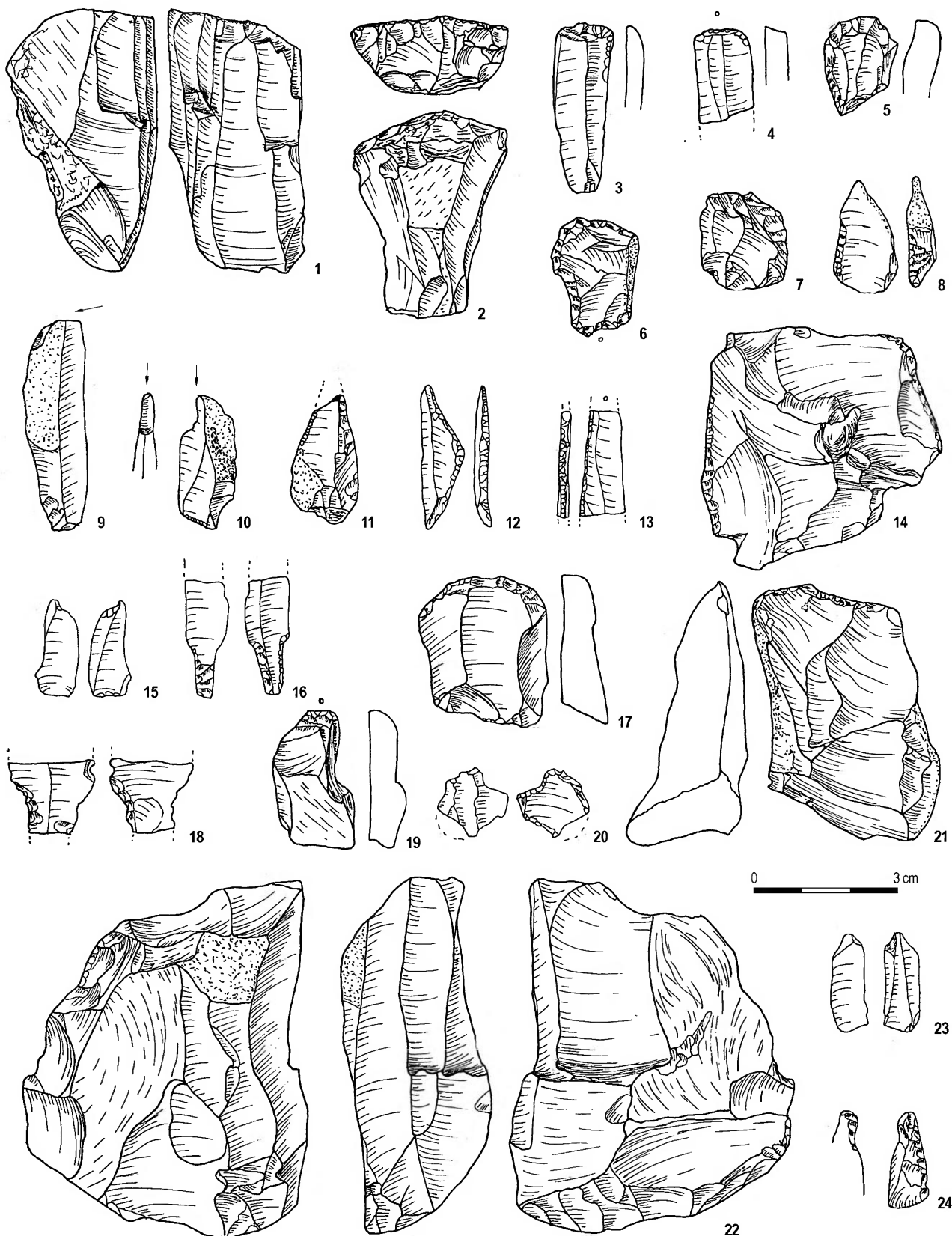
1–4 – cores, 5–14 – end-scrapers, 15.16.21 – micro-side-scrapers, 17 – notched blade, 18.23 – burins, 19 – saw, 20 – borer (?), 22 – trapeze. Baltic erratic flint (1), not determined (2–23)

Tabl. VII. 1–25 – Gapinin (32), 26–32 – Gapinin (35).

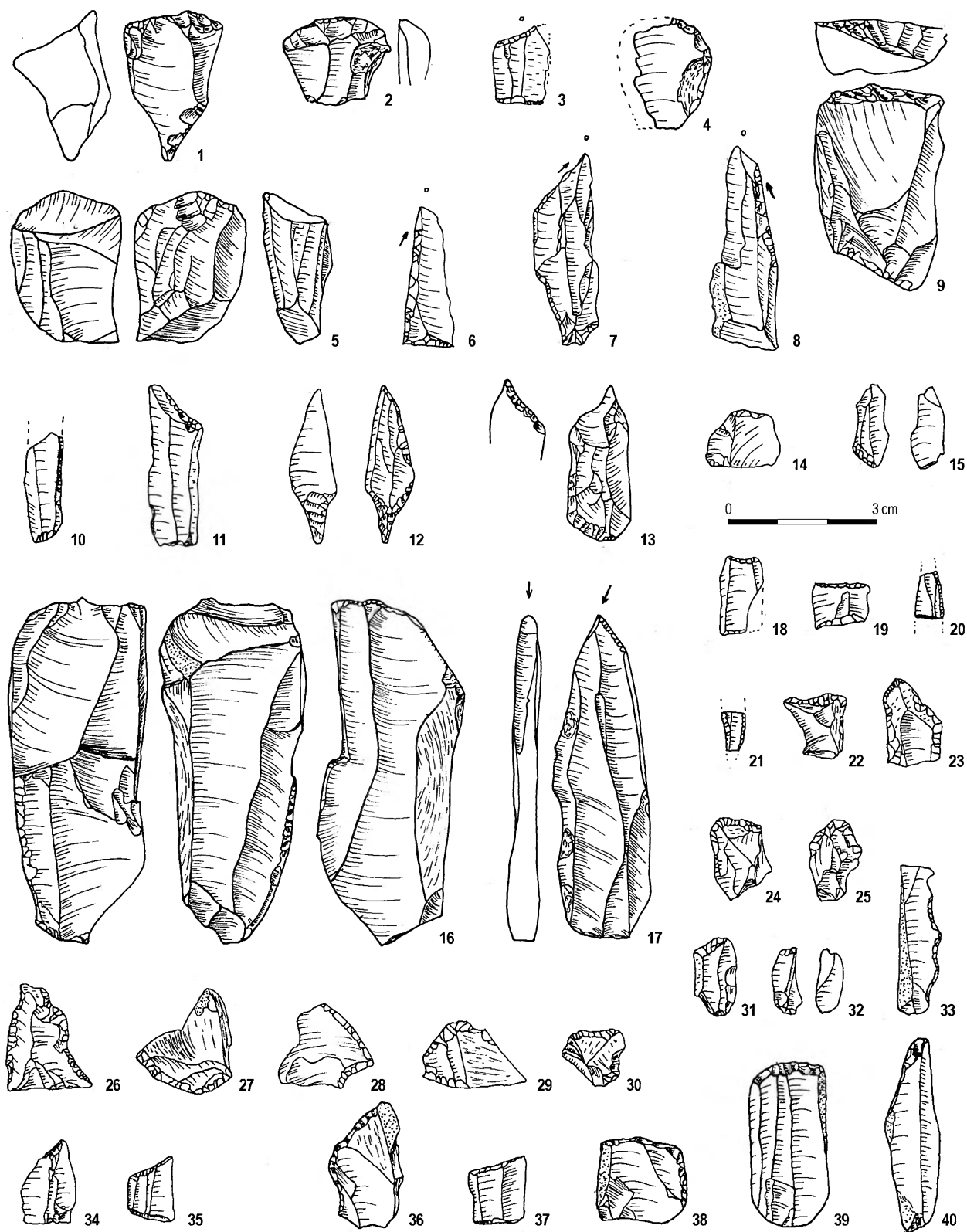
1–4.26 – rdzenie, 5.6 – rylce, 7–9.28.29.32 – skrobacze, 10 – przekłuwacz, 11–17.27.30 – drapacze, 18.31 – trapezy, 19 – zbrojnik janisławicki, 20 – zbrojnik, 21 – wiórowiec, 22 – wiór łuskany, 23 – nieokreślony fragm. narzędzia, 24 – wiór mikrołuskany, 25 – fragm. zbrojnika (?). Krzemień czekoladowy (1.2.4.5.7.9.10.12.13.17–21.24), bałtycki (3.8.14.15), okazy przepalone (6.22.23.25), surowiec nieokreślony (11.16), nie określano (26–32)

1–4.26 – cores, 5.6 – burins, 7–9.28.29.32 – micro-side-scrapers, 10 – perforator, 11–17.27.30 – end-scrapers, 18.31 – trapezes, 19 – Janisławice point, 20 – undetermined microlith, 21 – blade with continuous retouch, 22 – blade with fragmentary retouch, 23 – undetermined tool fragment, 24 – blade with fragmentary microretouch, 25 – undetermined microlith fragments (?). Chocolate flint (1.2.4.5.7.9.10.12.13.17–21.24), Baltic erratic flint (3.8.14.15), burnt items (6.22.23.25), undetermined raw material (11.16), not determined (26–32)

Tabl. VIII. 1-16 – Giełzów (36), 17-24 – Goworzyn (39).

1.21.22 – rdzenie, 2-5.17.19 – drapacze, 6.7.14.20 – skrobacze, 8 – nieokreślone narzędzie, 9.10 – rylce, 11 – przekłuwacz (?), 12 – trójkąt równoramienny, 13 – fragm. zbrojnika, 15.23 – rylcowce, 16 – liściak, 18 – nieokreślony fragm. narzędzia, 24 – wiertnik.
 Krzemień czekoladowy (18.21-23), świciechowski (17.19), bałtycki (20), surowiec nieokreślony (24), nie określano (1-16)
 1.21.22 – cores, 2-5.17.19 – end-scrapers, 6.7.14.20 – micro-side-scrapers, 8 – undetermined tool, 9.10 – burins, 11 – perforator (?), 12 – isosceles triangle, 13 – microlith fragment, 15.23 – microburins, 16 – tanged point, 18 – undetermined tool fragment, 24 – borer. Chocolate flint (18.21-23), gray dotted Turonian (Świeciechów) flint (17.19), Baltic erratic flint (20), undetermined raw material (24), not determined (1-16)

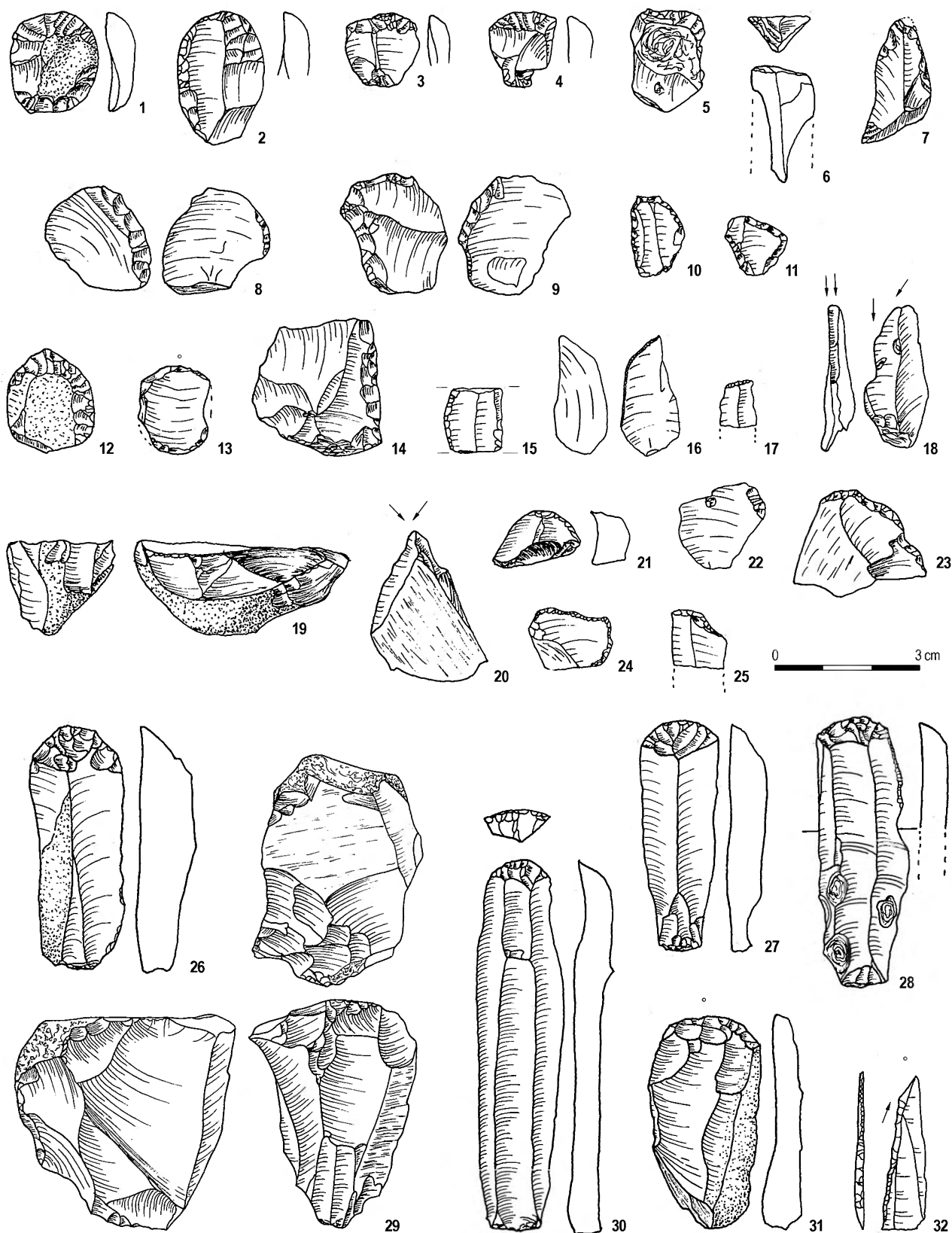
Tabl. IX. 1 – Gowarczów (38), 2-4 – Gowarczów (37), 5-15 – Goworzyn (40), 16.17 – Huta Książek (43),
18-33 – Kazanów (71), 34.35 – Kamienna Wola (61), 36-40 – Kąty (72).

1.5.16 – rdzenie, 2.9.39 – drapacze, 3.18.19.35.37 – trapezy, 4.13.22-31.36.38 – skrobacze, 6-8 – zbrojniki janisławickie, 10.20.21 – fragm. zbrojników, 11.40 – półtylczaki, 12 – liściak, 14 – odłupek łuskany, 15.32 – rylcowce, 17 – rylce, 33 – piłka, 34 – odłupek mikrołuskany.

Krzemień czekoladowy (1.5-16.35-37.39), bałtycki (18-34), kredowy (38), okazy przepalone (2-4.17.40)

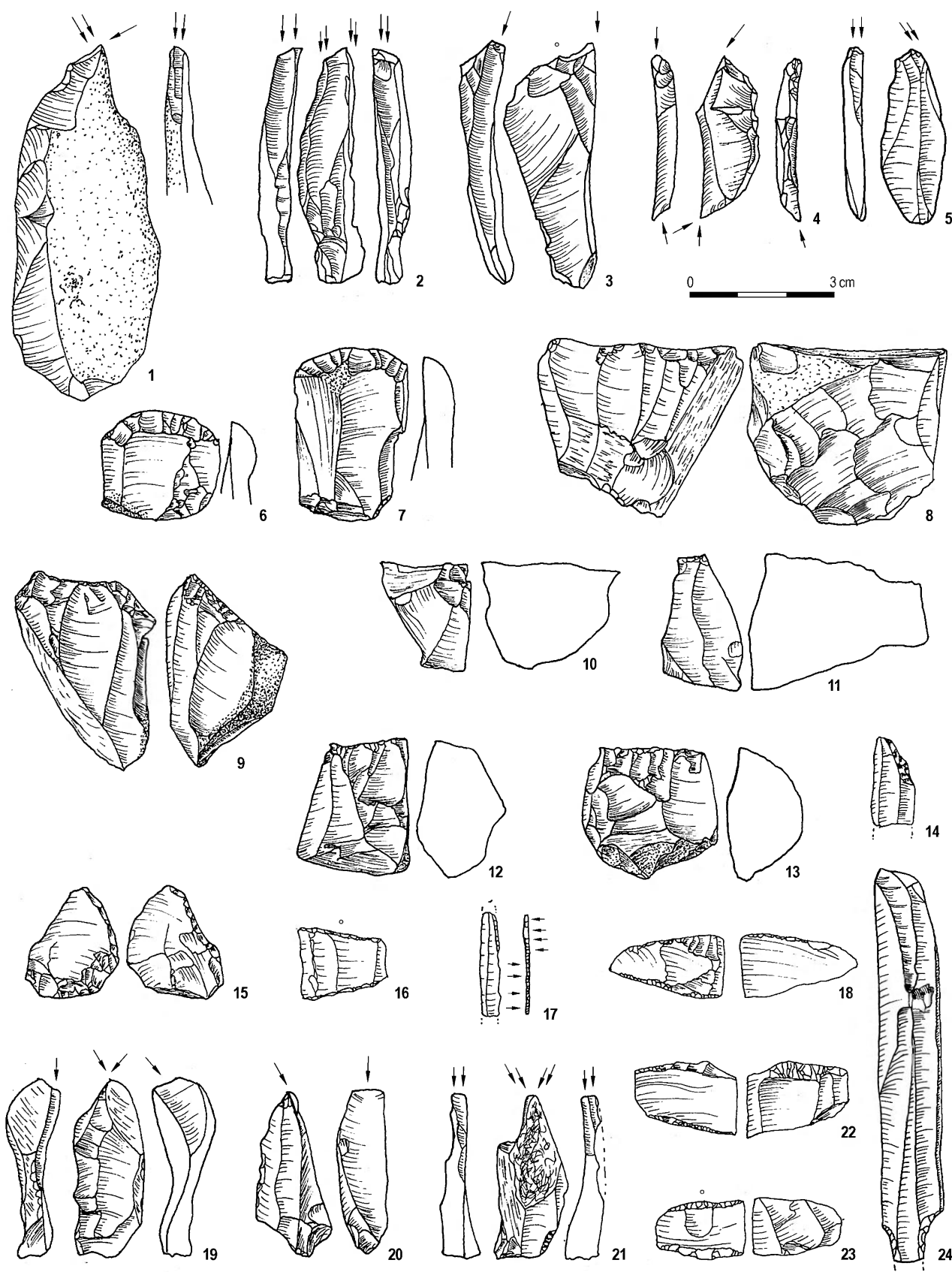
1.5.16 – cores, 2.9.39 – end-scrapers, 3.18.19.35.37 – trapezes, 4.13.22-31.36.38 – micro-side-scrapers, 6-8 – Janisławice points, 10.20.21 – undetermined microlith fragments, 11.40 – truncated pieces, 12 – tanged point, 14 – flake with fragmentary retouch, 15.32 – microburins, 17 – burin, 33 – saw, 34 – flake with fragmentary microretouch.

Chocolate flint (1.5-16.35-37.39), Baltic erratic flint (18-34), Cretaceous flint (38), burnt items (2-4.17.40)

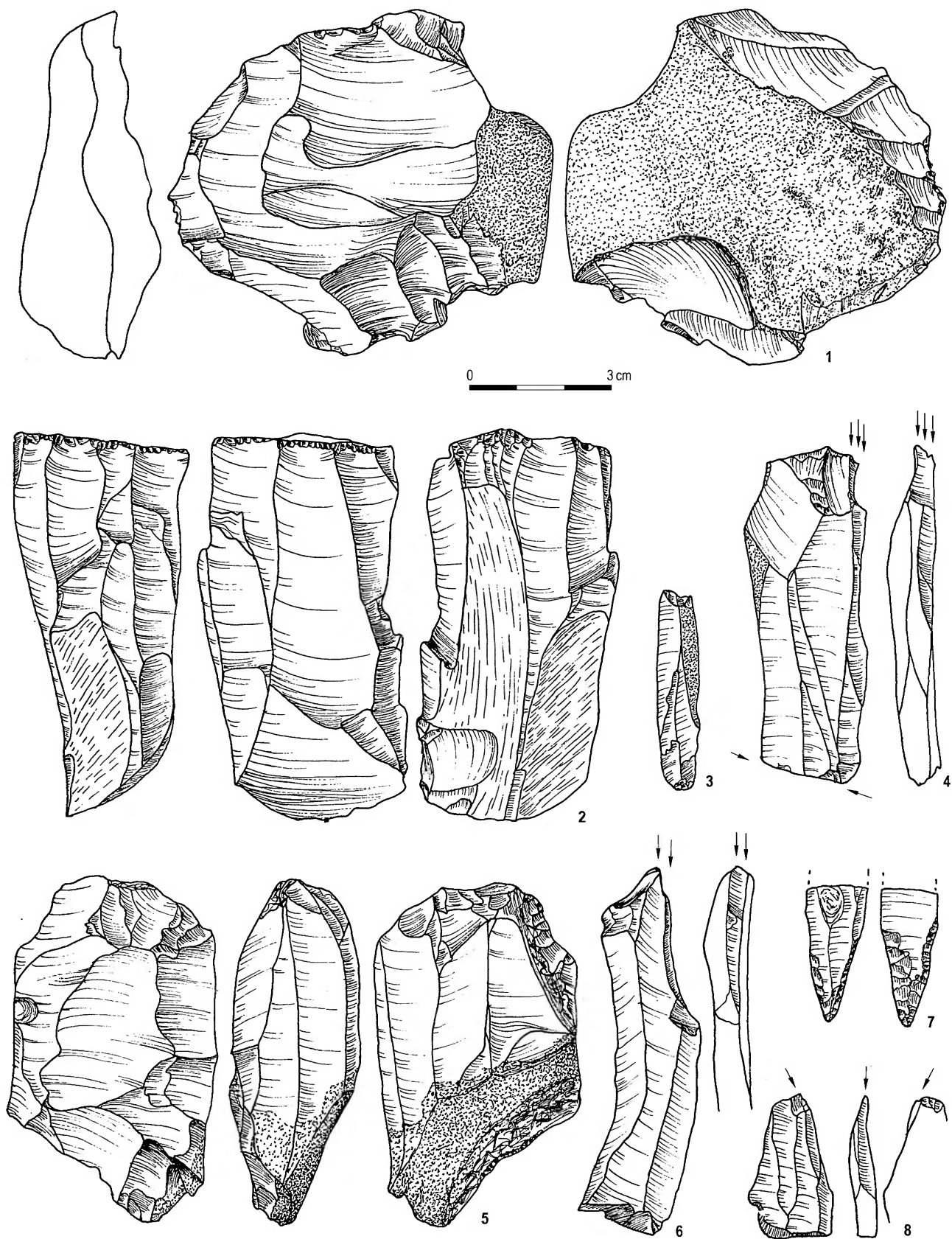

Tabl. X. 1–18 – Końskie (74), 19–25 – Końskie (75), 26–32 – Kozia Wola (79).

1–6.21.26–28.30.31 – drapacze, 7 – przekłuwacz, 8–14.23 – skrobacze, 15 – nieokreślone narzędzie, 16 – odłupek mikrołuskany, 17.25 – półtylczaki, 18.20 – rylce, 19.29 – rdzenie, 22.24 – odłupki łuskane, 32 – zbrojnik janisławicki. Krzemień czekoladowy (1.2.4.7.9.14.15.17.26–32), kredowy (3.8.10.12), bałtycki (11.19–25), surowiec nieokreślony (13.16), okazy przepalone (5.6.18)
 1–6.21.26–28.30.31 – end-scrapers, 7 – perforator, 8–14.23 – micro-side-scrapers, 15 – undetermined tool, 16 – flake with fragmentary microretouch, 17.25 – truncated pieces, 18.20 – burins, 19.29 – cores, 22.24 – flakes with fragmentary retouch, 32 – Janisławice point. Chocolate flint (1.2.4.7.9.14.15.17.26–32), Cretaceous flint (3.8.10.12), Baltic erratic flint (11.19–25), undetermined raw material (13.16), burnt items (5.6.18)

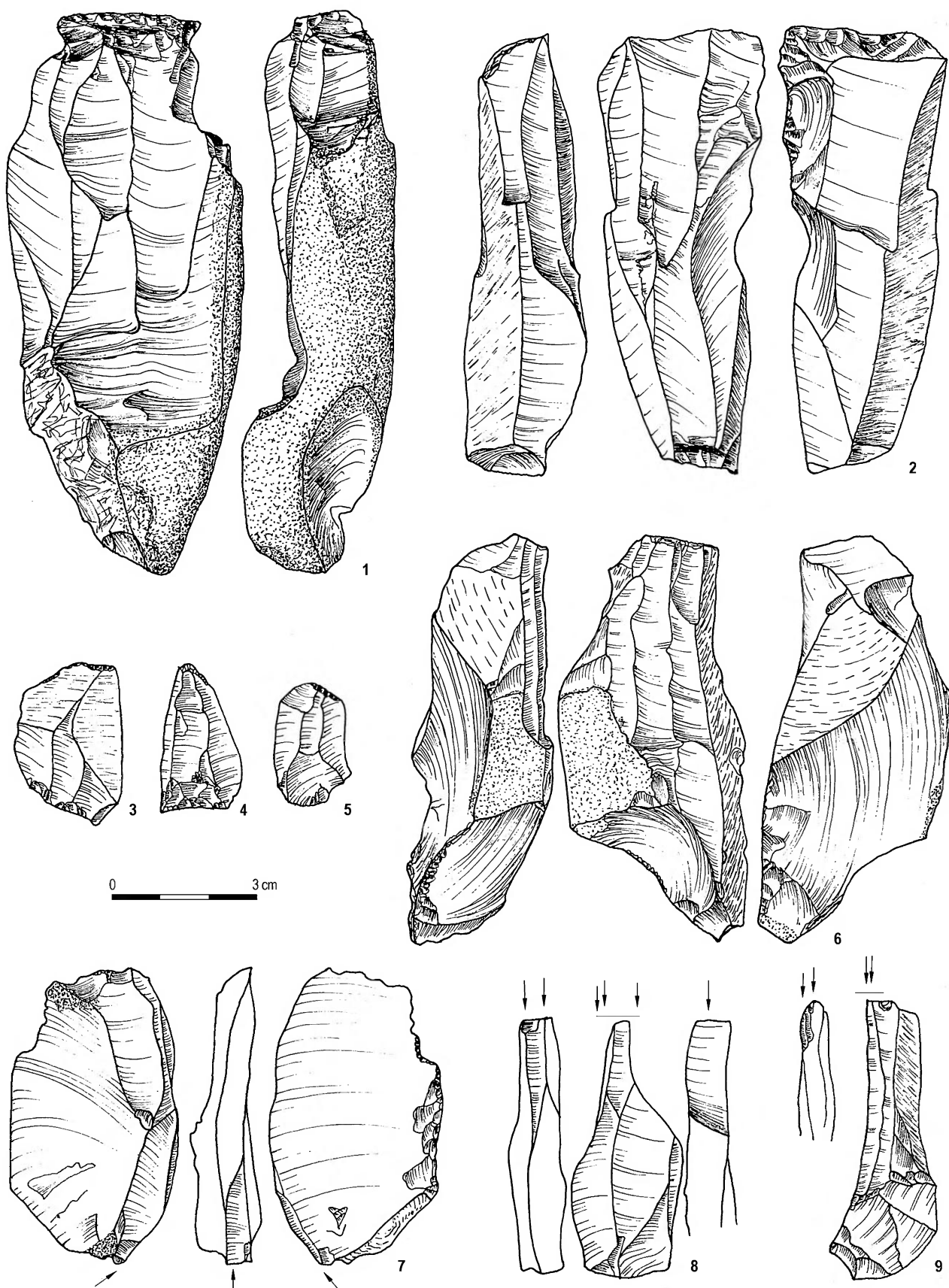

Tabl. XI.1-5 – Kozia Wola (79), 6, 7 – Krogulki (81), 8 – Kraszków (80), 9-23 – Kunów (83), 24 – Lisów (89).
 1-5, 19-21 – rylce, 6, 7 – drapacze, 8-13 – rdzenie, 14 – półtyłczak, 15 – skrobacz, 16, 18, 22, 23 – trapezy, 17 – zbrojnik, 24 – liściak. Krzemień czekoladowy (1-7, 9, 10, 17-20, 22-24), bałtycki (12, 13), pasiasty (11), świeciechowski (16), surowiec nieokreślony (8), okazy przepalane (14, 15, 21)
 1-5, 19-21 – burins, 6, 7 – end-scrapers, 8-13 – cores, 14 – truncated piece, 15 – micro-side-scraper, 16, 18, 22, 23 – trapezes, 17 – undetermined microlith, 24 – tanged point. Chocolate flint (1-7, 9, 10, 17-20, 22-24), Baltic erratic flint (12, 13), banded flint (11), gray dotted Turonian (Świeciechów) flint (16), undetermined raw material (8), burnt items (14, 15, 21)

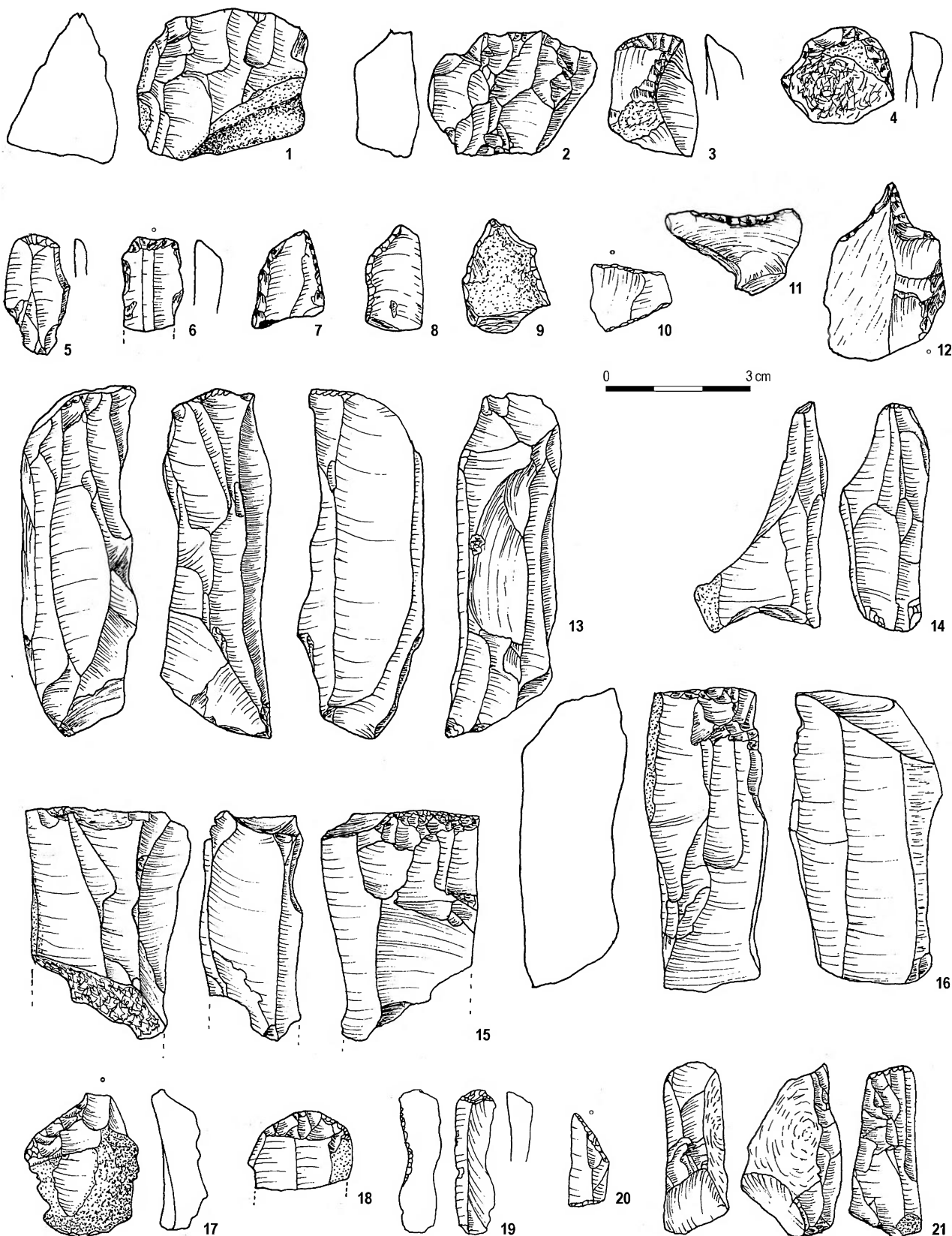
Tabl. XII. 1-8 - Kuźnia (84).

1.2.5 - rdzenie, 3 - półtylczak (?), 4.6.8 - rylce, 7 - liściak. Krzemień czekoladowy (1-8)
 1.2.5 - cores, 3 - truncated piece (?), 4.6.8 - burins, 7 - tanged point. Chocolate flint (1-8)

Tabl. XIII. 1-9 - Kuźnia (84).

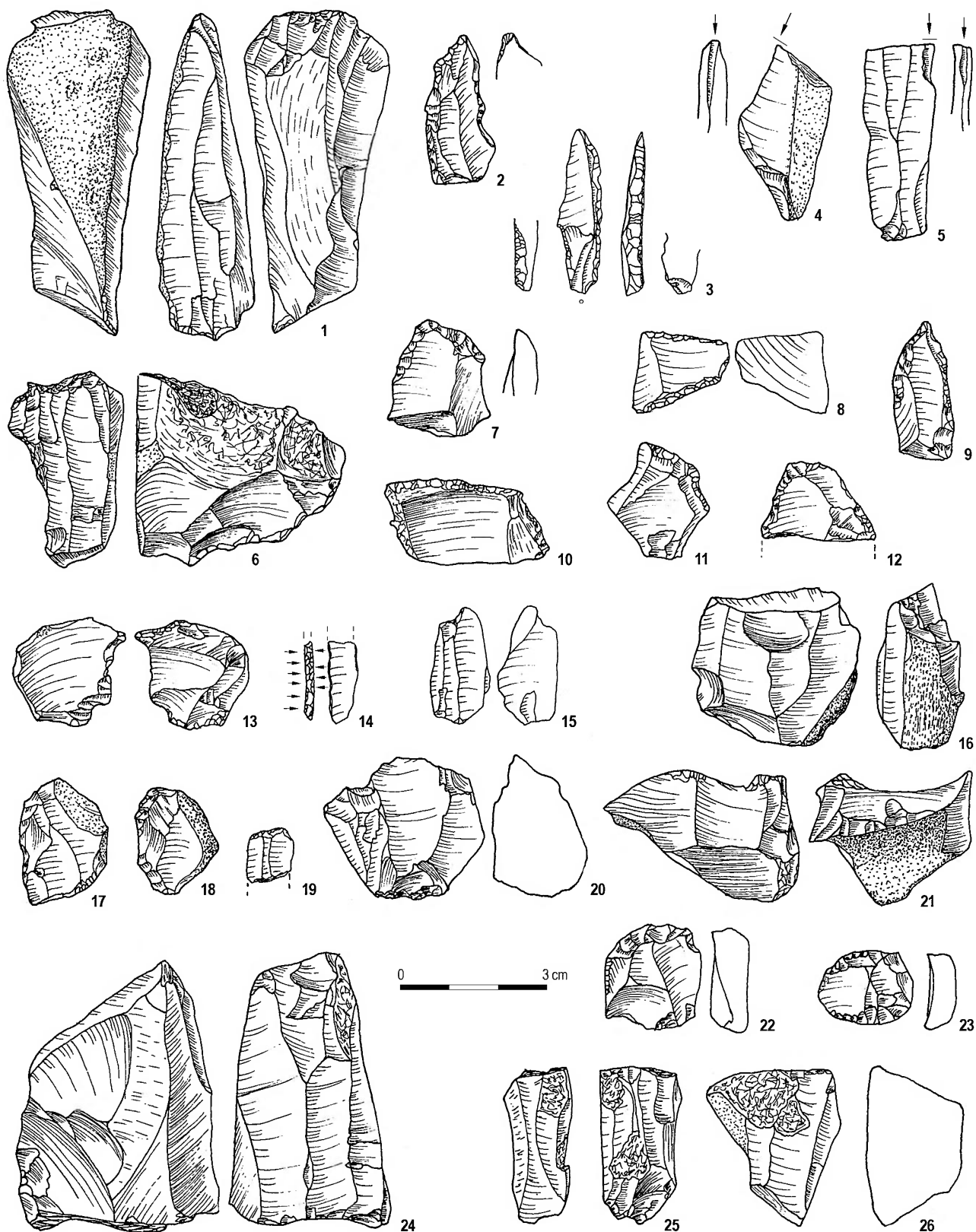
1.2.6 - rdzenie, 3-5 - półtyłczaki, 7-9 - rylce. Krzemień czekoladowy (1-9)
 1.2.6 - cores, 3-5 - truncated pieces, 7-9 - burins. Chocolate flint (1-9)

Tabl. XIV. 1-12 - Lemierz (87), 13-21 - Marcinków (91).

1.2.13.15.16.21 - rdzenie, 14 - dwupiętnik, 3-6.17-19 - drapacze, 7-9.11 - skrobacze, 10.20 - trapezy, 12 - przekłuwacz. Krzemień czekoladowy (1-5.8-10.13-17.19.20), pasiasty (11), kredowy (12), jurajski (18), bałtycki (21), okazy przepalone (6.7)

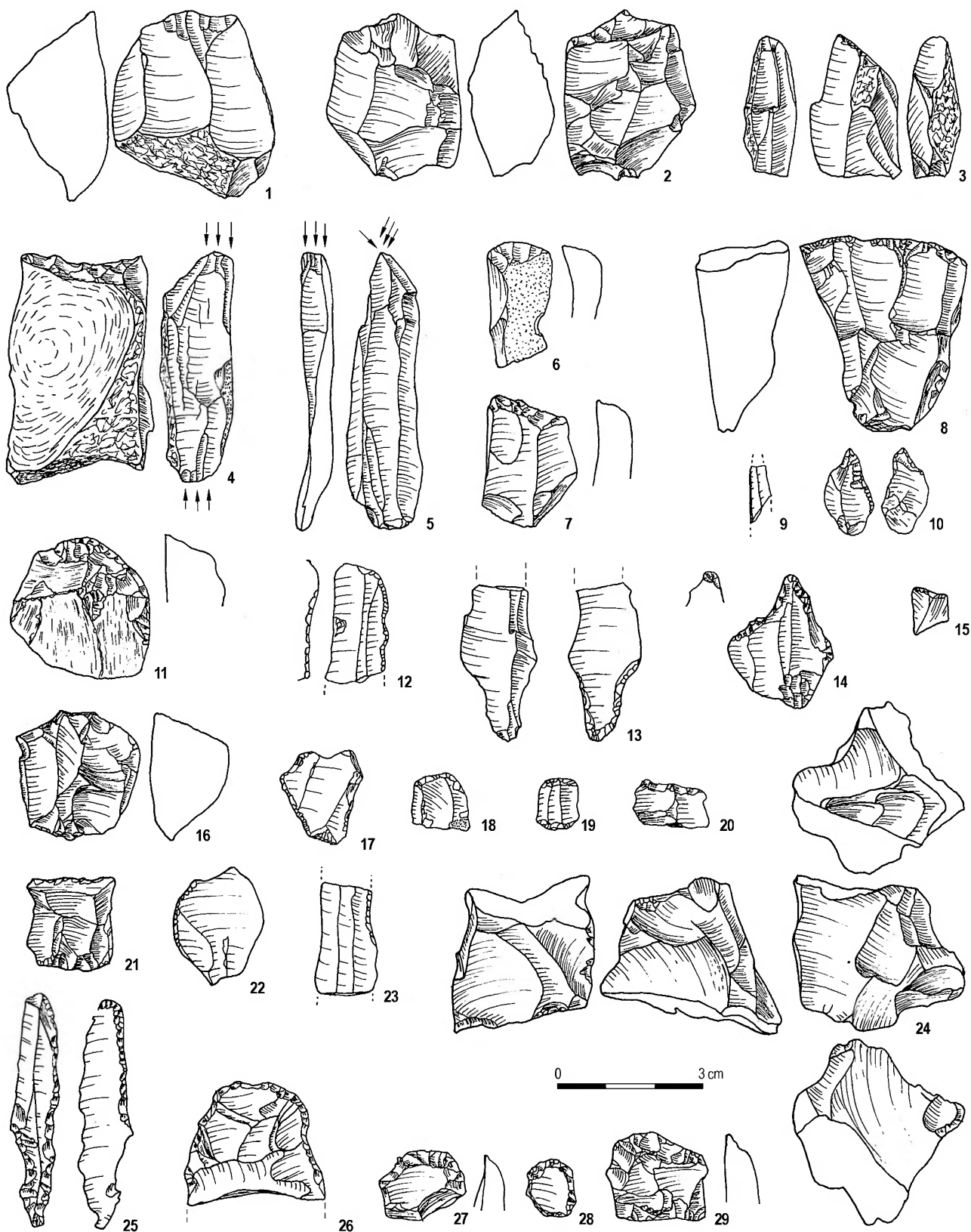
1.2.13.15.16.21 - cores, 14 - blade from double platform core, 3-6.17-19 - end-scrapers, 7-9.11 - micro-side-scrapers, 10.20 - trapezes, 12 - perforator. Chocolate flint (1-5.8-10.13-17.19.20), banded flint (11), Cretaceous flint (12), Jurassic flint (18), Baltic erratic flint (21), burnt items (6.7)

Tabl. XV. 1–5 – Marcinków (91), 6–12 – Marcinków (93), 13–15 – Marcinków (92), 16 – Marcinków (94), 17–20 – Młyn Rzeka (104), 21–23 – Michałów (95), 24 – Mirówek (102), 25, 26 – Młynek Nieświński (105).

1.6.16.20.21.24–26 – rdzenie, 2 – wiertnik, 3 – jednozadziorec, 4, 5 – rylce, 7, 22, 23 – drapacze, 8, 19 – trapez i fragm. trapezu (?), 9 – przekłuwacz, 10–12, 17, 18 – skrobacze, 13 – odłupek łuskany, 14 – tyczak Stawinoga, 15 – rylcowiec. Krzemień czekoladowy (1.2.4–6.11.12.15.16.18.20.21.24), bałtycki (3.17), jurajski (8.13), surowiec nieokreślony (7.22), okazy przepalone (9.10.14.19.23.25.26)

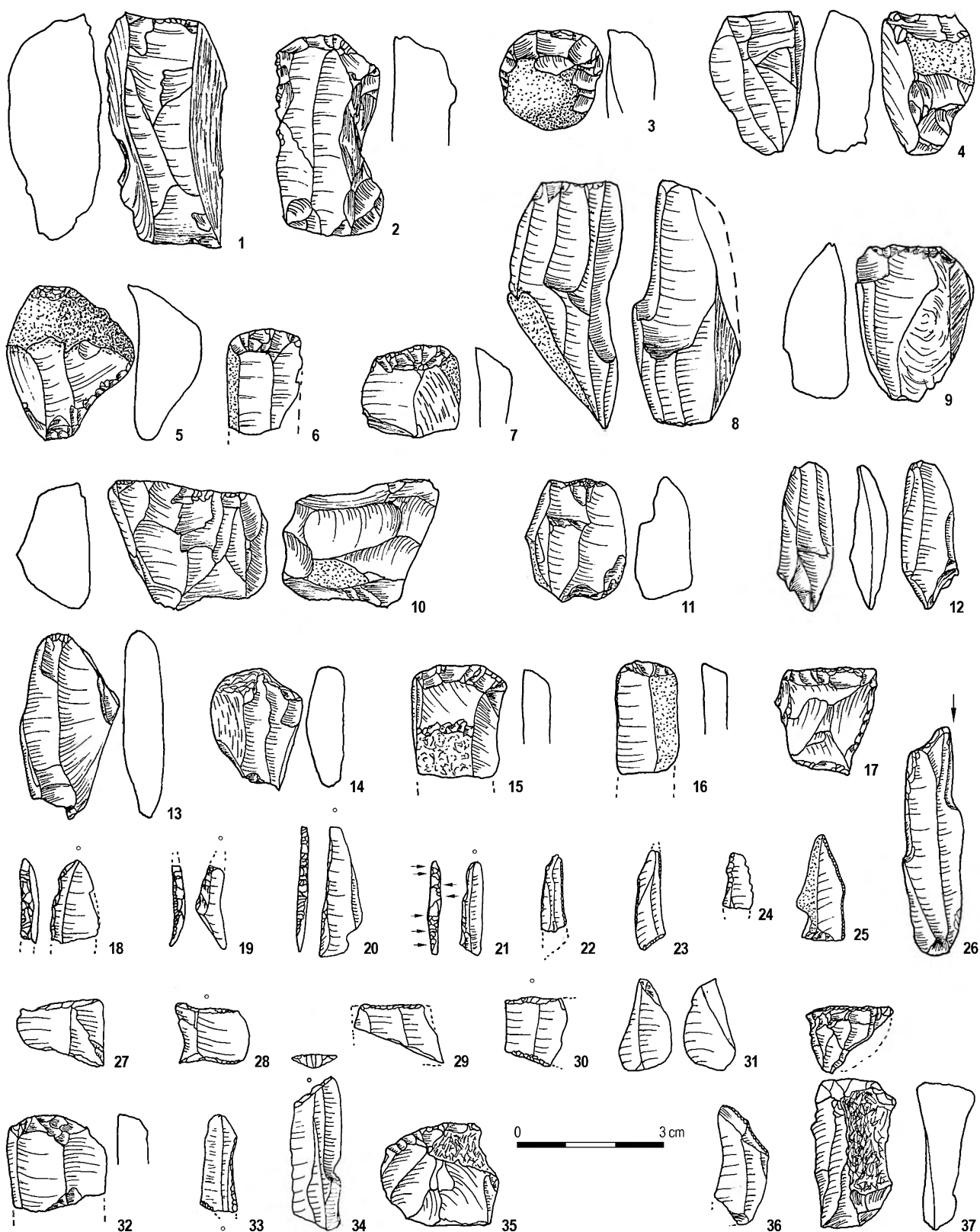
1.6.16.20.21.24–26 – cores, 2 – borer, 3 – shouldered point, 4, 5 – burins, 7, 22, 23 – end-scrapers, 8, 19 – trapeze and trapeze fragment (?), 9 – perforator, 10–12, 17, 18 – micro-side-scrapers, 13 – flake with fragmentary retouch, 14 – Stawinoga backed piece, 15 – microburin. Chocolate flint (1.2.4–6.11.12.15.16.18.20.21.24), Baltic erratic flint (3.17), Jurassic flint (8.13), undetermined raw material (7.22), burnt items (9.10.14.19.23.25.26)

Tabl. XVI. 1–7 – Młynek Nieświński (105), 8–13 – Myślakowice (110), 14, 15 – Nowe (114), 16–18 – Nowe (111), 19–24 – Nowe (112), 25 – Odrzywół (115), 26 – Odrzywół (118), 27–29 – Nowe (113).

1–3.8.16.24 – rdzenie, 4.5 – rylce, 6.7.11.19.27.29 – drapacze, 9 – fragm. zbrojnika, 10.14 – wiertniki, 12 – piłka, 13 – liściak, 15 – odłupek mikrołuskany, 17.18.20–22.26.28 – skrobacze, 23 – wiór z wyretuszowaną wnęką, 25 – przekłuwacz + wiertnik (?). Krzemień czekoladowy (5.9.10.18.25.26), świciechowski (14.17.21–24.27.28), bałtycki (2.19), kredowy (13.16), okazy przepalone (1.3.4.6–8.12.15.20.29)

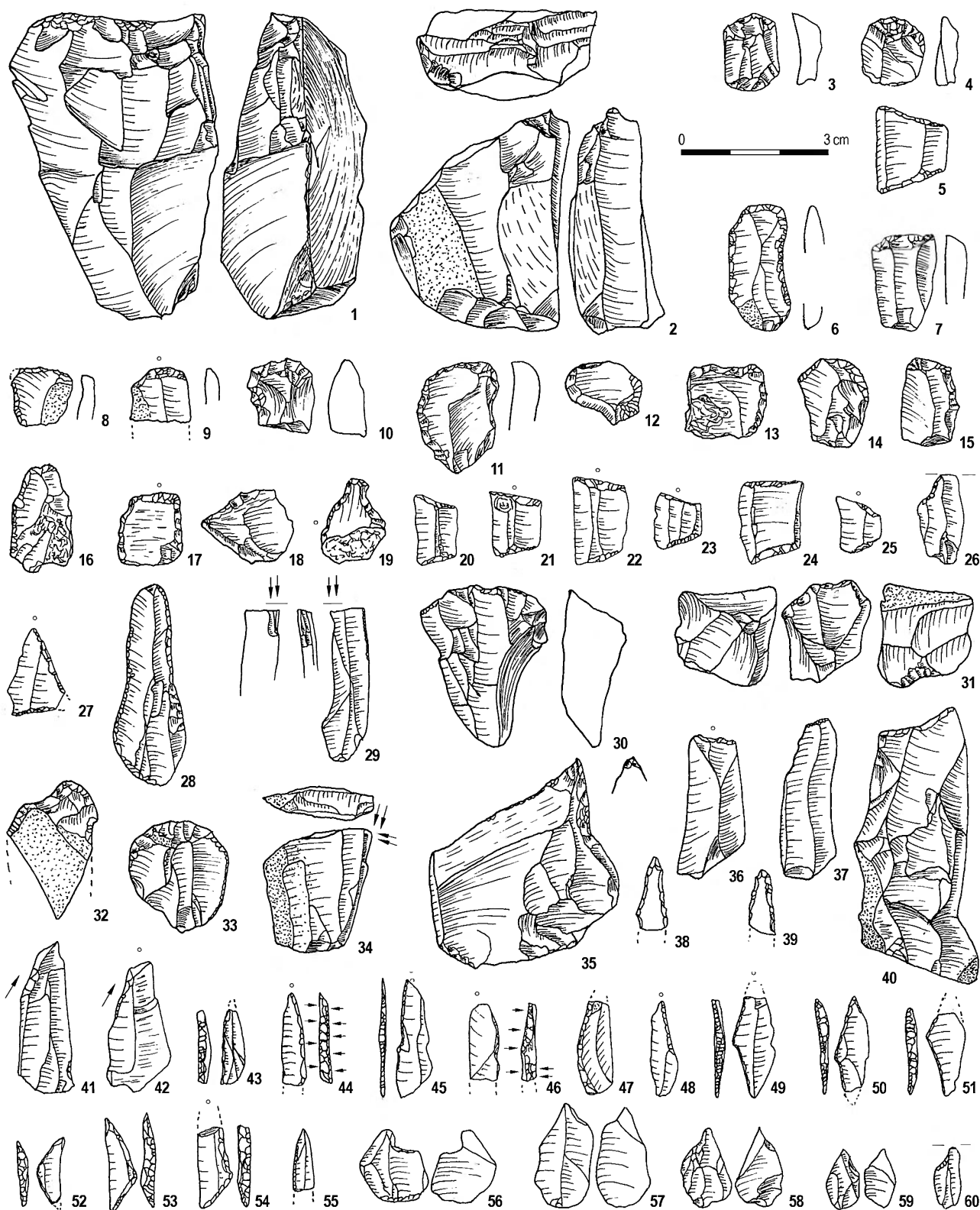
1–3.8.16.24 – cores, 4.5 – burins, 6.7.11.19.27.29 – end-scrapers, 9 – microlith fragment, 10.14 – borers, 12 – saw, 13 – tangd point, 15 – flake with fragmentary microretouch, 17.18.20–22.26.28 – micro-side-scrapers, 23 – notched blade, 25 – perforator + borer (?). Chocolate flint (5.9.10.18.25.26), gray dotted Turonian (Świeciechów) flint (14.17.21–24.27.28), Baltic erratic flint (2.19), Cretaceous flint (13.16), burnt items (1.3.4.6–8.12.15.20.29)

Tabl. XVII. 1-3 – Odrzywół (117), 4-6 – Odrzywół (116), 7 – Osiny (121), 8-31 – Pakosław (126), 32-35 – Piaski Paradyż (129), 36,37 – Piaski Kunowskie (128).

1.4.8-10 – rdzenie, 2.3.5-7.15.16.32.37 – drapacze, 11-14 – łuszcznice, 17.35 – skrobacze, 18 – tylczak, 19 – trójkąt rozwartokątny, 20.21 – tylczaki Stawinoga, 22.23 – trójkąty z retuszem trzeciego boku (?), 24.33 – fragm. zbrojników, 25.36 – odłupki mikrołuskane, 26 – rylec, 27-30 – trapezy, 31 – rylcowiec, 34 – półtylczak. Krzemień czekoladowy (1.2.5.8-17.19-21.23.25-27.31-33.35-37), bałtycki (3.4.7.28.34), okazy przepalone (6.18.22.24.29.30)

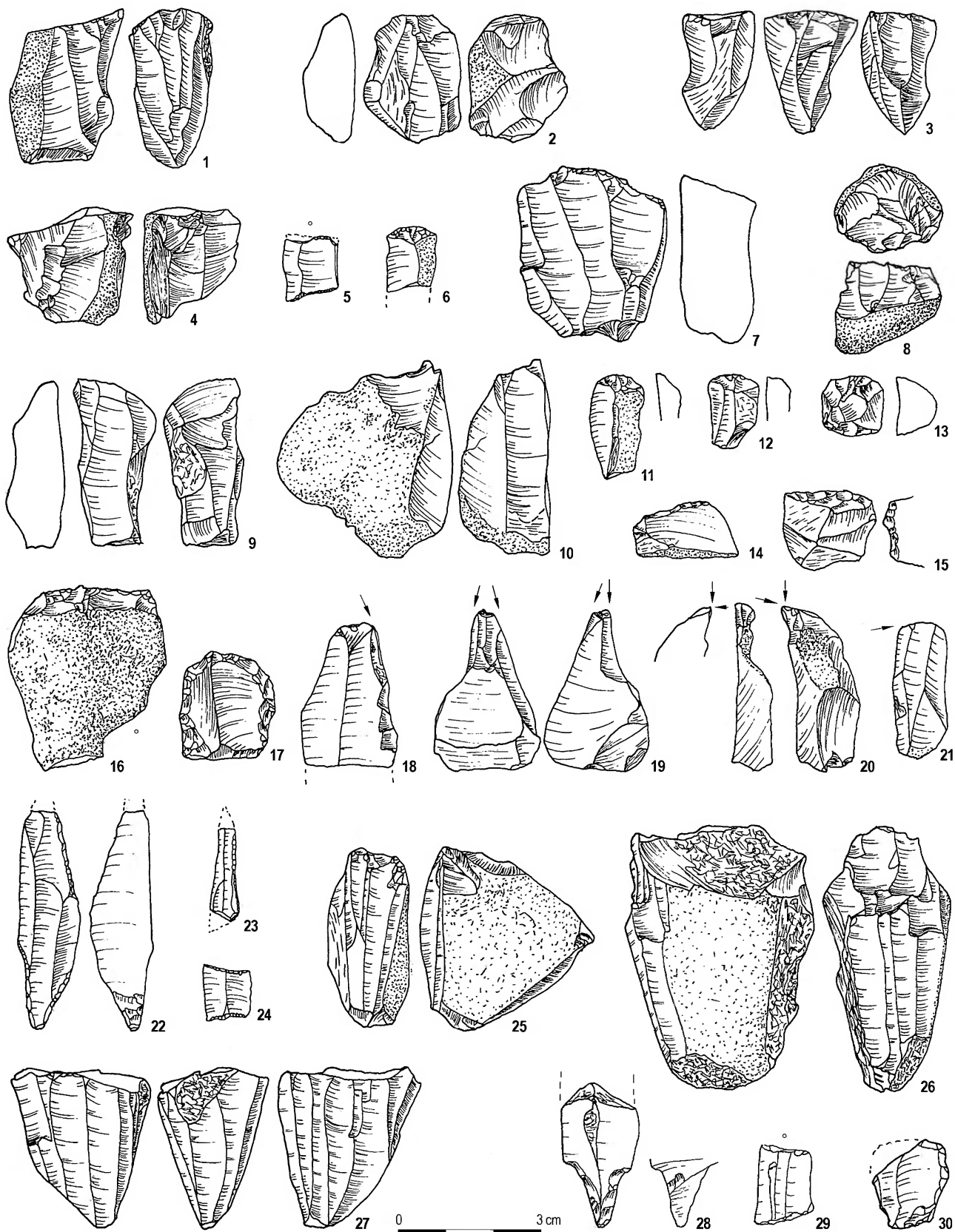
1.4.8-10 – cores, 2.3.5-7.15.16.32.37 – end-scrapers, 11-14 – scaled pieces, 17.35 – micro-side-scrapers, 18 – backed piece, 19 – wide-angled triangle, 20.21 – Stawinoga backed pieces, 22.23 – scalene triangles with retouch of third side (?), 24.33 – undetermined microlith fragments, 25.36 – flakes with fragmentary microretouch, 26 – burin, 27-30 – trapezes, 31 – microburin, 34 – truncated piece. Chocolate flint (1.2.5.8-17.19-21.23.25-27.31-33.35-37), Baltic erratic flint (3.4.7.28.34), burnt items (6.18.22.24.29.30)

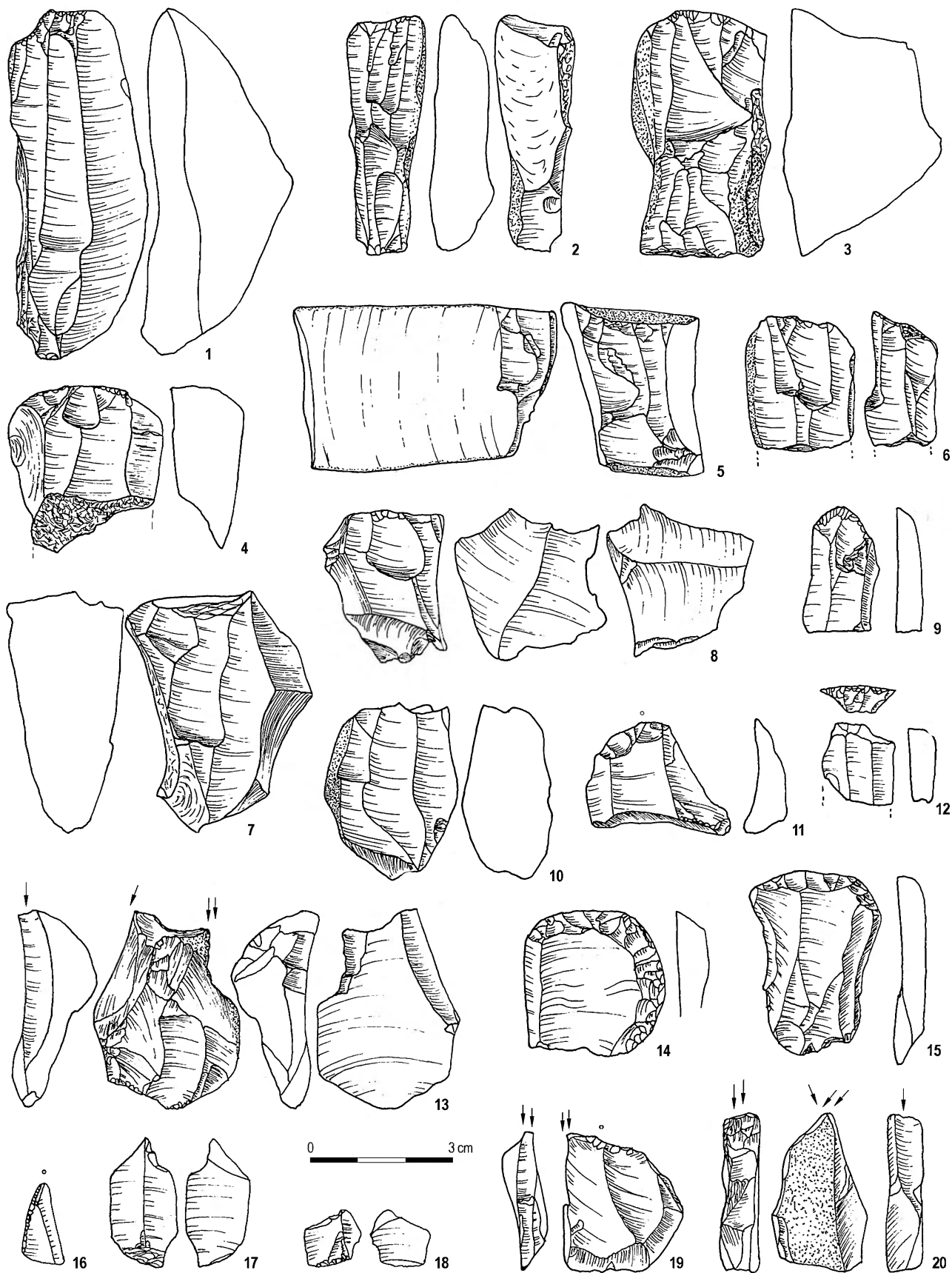
Tabl. XVIII. 1-5 – Piaski Kunowskie (127), 6-29 – Ponikwa (133), 30-60 – Ponikwa (134).

1.2.30.31 – rdzenie, 3.4.6-11.32.33 – drapacze, 5.20-25 – trapezy, 12-18 – skrobacze, 19.38.39 – przekłuwacze, 26.56-60 – rylcowce, 27 – zbrojnik, 28 – wiórowiec, 29.34 – rylce, 35 – wiertnik, 36.37.40 – półtylczaki, 41.42 – zbrojniki janisławickie, 43-45 – tylczaki Stawinoga, 46.47 – tylczaki lancetowate, 48 – półtylczak Komornica, 49-52 – trójkąty równoramienne, 53 – krępy trójkąt nierównoboczny, 54 – trójkąt rozwartokątny, 55 – fragment zbrojnika. Krzemień czekoladowy (3-7.9-12.14-17.20.22.23.26.28.29.32-39.42.44.45.47-53.56-60), bałtycki (8.18.27.30.31.41.43.46.54), kredowy (40), surowiec nieokreślony (1.2), okazy przepalone (13.19.21.24.25.55)

1.2.30.31 – cores, 3.4.6-11.32.33 – end-scrapers, 5.20-25 – trapezes, 12-18 – micro-side-scrapers, 19.38.39 – perforators, 26.56-60 – microburins, 27 – undetermined microlith, 28 – blade with continuous retouch, 29.34 – burins, 35 – borer, 36.37.40 – truncated pieces, 41.42 – Janisławice points, 43-45 – Stawinoga backed pieces, 46.47 – lanceolate backed pieces, 48 – Komornica truncated piece, 49-52 – isosceles triangles, 53 – scalene triangle, short, 54 – wide-angled triangle, 55 – undetermined microlith fragment. Chocolate flint (3-7.9-12.14-17.20.22.23.26.28.29.32-39.42.44.45.47-53.56-60), Baltic erratic flint (8.18.27.30.31.41.43.46.54), Cretaceous flint (40), undetermined raw material (1.2), burnt items (13.19.21.24.25.55)

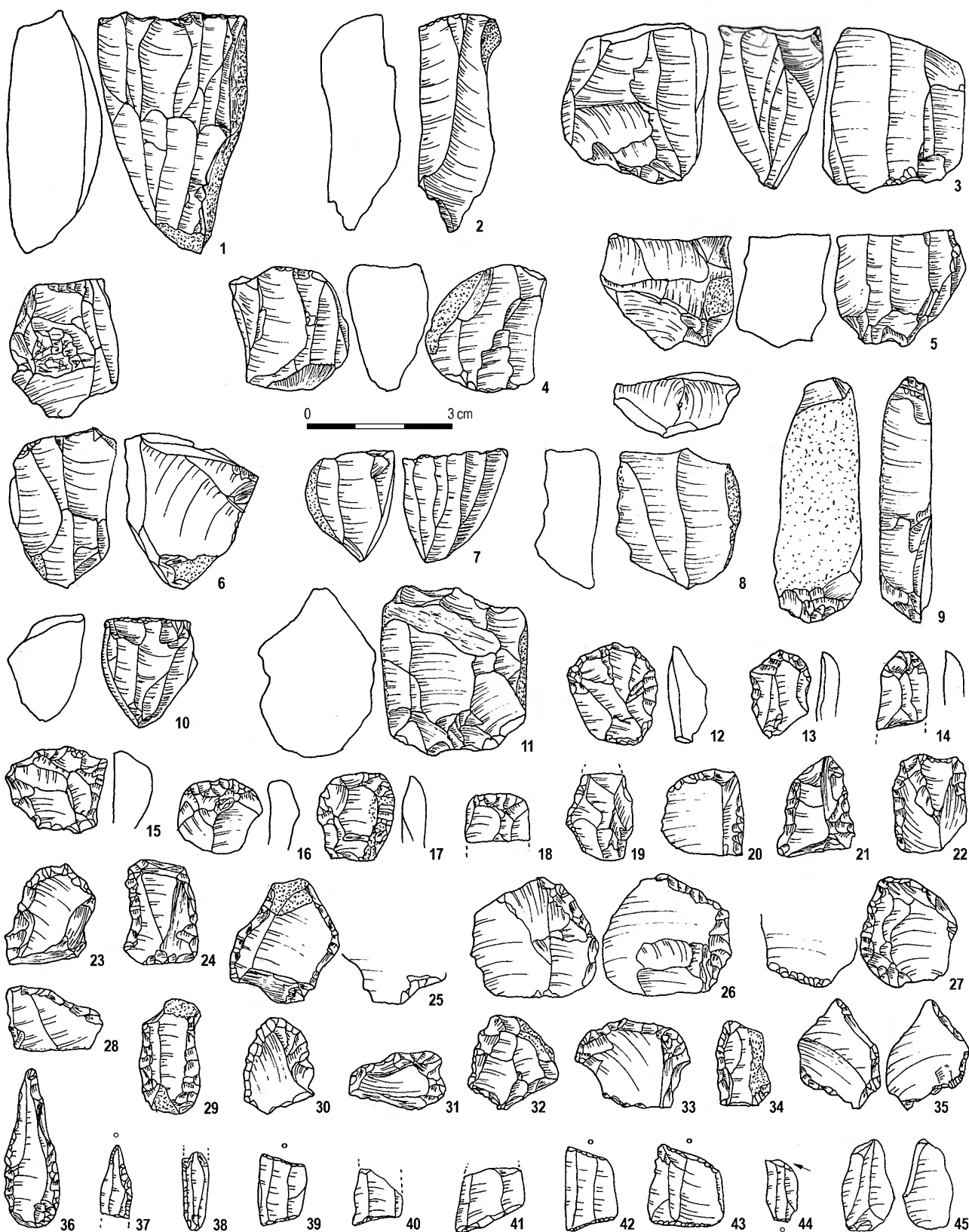

Tabl. XIX. 1-6 – Proćwin (135), 7-24 – Przedbórz (136), 25-27 – Przepaść (138), 28, 29 – Przepaść (139), 30 – Przemoszna (137).
 1-4, 7-10, 25-27 – rdzenie, 5, 24, 29 – trapezy, 6, 11-13 – drapacze, 14-17, 30 – skrobacze, 18-21 – rylce, 22, 28 – liściaki,
 23 – trójkąt rozwartokątny. Krzemień czekoladowy (5, 10, 17, 18, 20, 22-26, 29), bałtycki (2-4, 8, 11, 16), kredowy (21),
 surowiec nieokreślony (7, 13, 28, 30), okazy przepalone (1, 6, 9, 12, 14, 15, 19, 27)
 1-4, 7-10, 25-27 – cores, 5, 24, 29 – trapezes, 6, 11-13 – end-scrapers, 14-17, 30 – micro-side-scrapers, 18-21 – burins,
 22, 28 – tanged points, 23 – wide-angled triangle. Chocolate flint (5, 10, 17, 18, 20, 22-26, 29), Baltic erratic flint (2-4, 8, 11, 16),
 Cretaceous flint (21), undetermined raw material (7, 13, 28, 30), burnt items (1, 6, 9, 12, 14, 15, 19, 27)

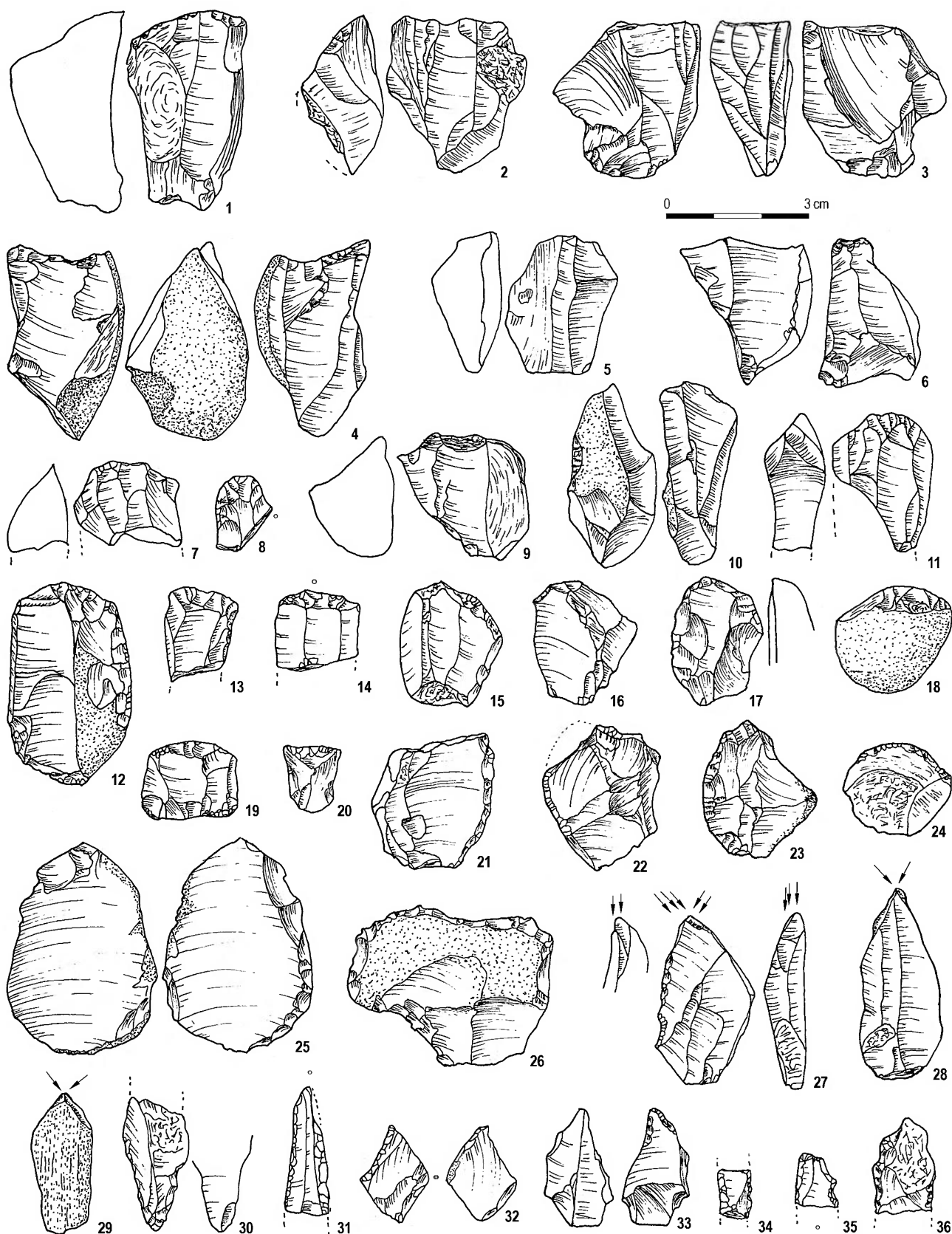
Tabl. XX. 1–20 – Przepaść (141).

1–8.10 – rdzenie, 9.11.12.14.15 – drapacze, 13.19.20 – rylce, 16 – zbrojnik (?), 17.18 – rylcowce. Krzemień czekoladowy (1–6.10.11.14.18), świciechowski (8.9.12.17), kredowy (13.15.19), surowiec nieokreślony (7), okazy przepalone (16.20)
 1–8.10 – cores, 9.11.12.14.15 – end-scrapers, 13.19.20 – burins, 16 – microlith (?), 17.18 – microburins. Chocolate flint (1–6.10.11.14.18), gray dotted Turonian (Świciechów) flint (8.9.12.17), Cretaceous flint (13.15.19), undetermined raw material (7), burnt items (16.20)

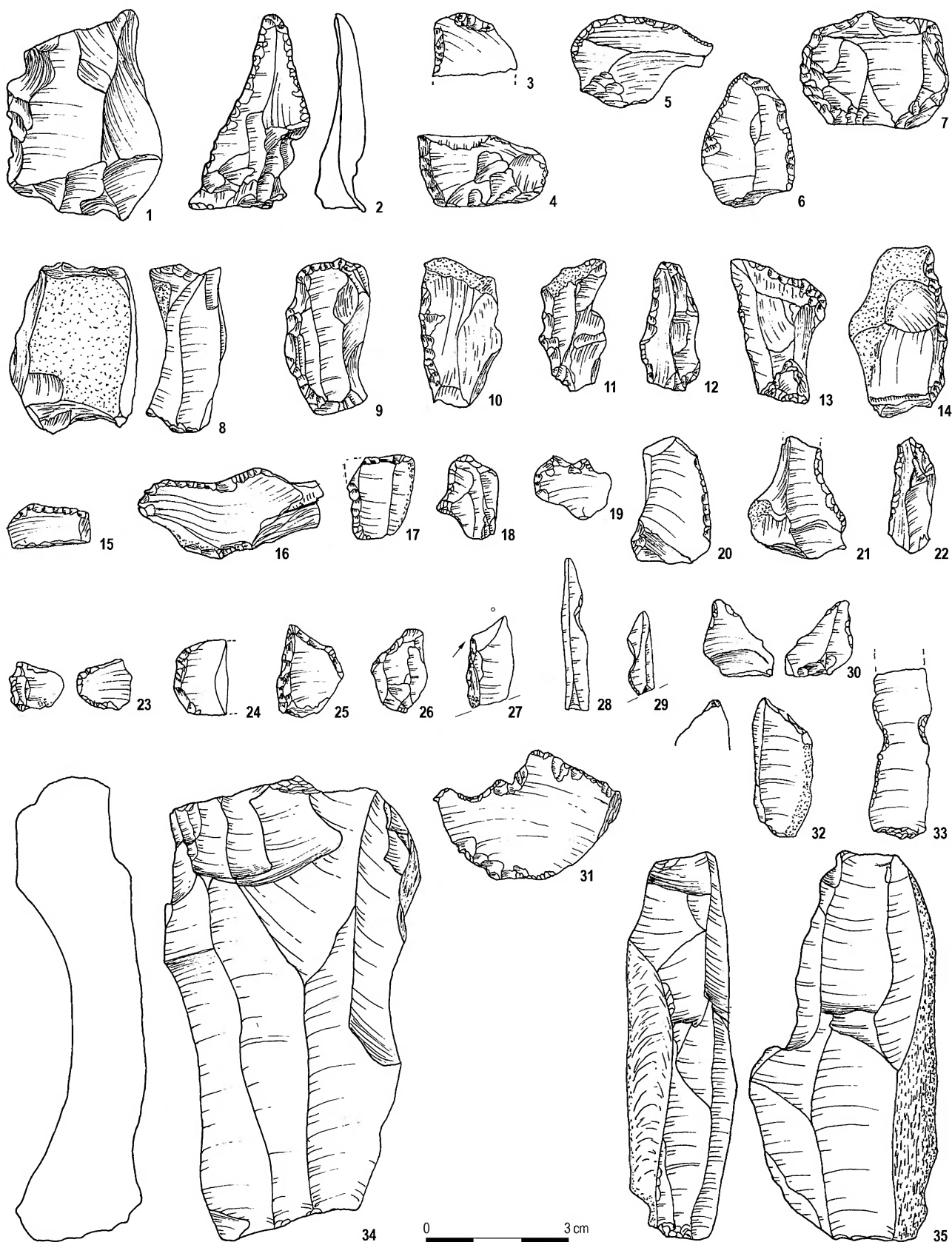
Tabl. XXI. 1–45 – Pyszna Górka (142).

1–11 – rdzenie, 12–18 – drapacze, 19–34 – skrobacze, 35 – wiertnik, 36 – przekłuwacz, 37.38 – fragm. zbrojników,
 39–43 – trapezy, 44 – zbrojnik, 45 – rylcowiec. Krzemień czekoladowy (1.3.6.9.11.12.14.15.17.19.23.25.30–32.37.39.40.42.43.45),
 bałtycki (2.4.5.7.8.9.10.13.18.20.21.24.27.28.29.35.41.44), surowiec nieokreślony (16.22), okazy przepalone (26.33.34.36.38)
 1–11 – cores, 12–18 – end-scrapers, 19–34 – micro-side-scrapers, 35 – borer, 36 – perforator, 37.38 – undetermined microlith fragments,
 39–43 – trapezes, 44 – microlith, 45 – microburin. Chocolate flint (1.3.6.9.11.12.14.15.17.19.23.25.30–32.37.39.40.42.43.45),
 Baltic erratic flint (2.4.5.7.8.9.10.13.18.20.21.24.27.28.29.35.41.44), undetermined raw material (16.22), burnt items (26.33.34.36.38)

Tabl. XXII. 1-36 – Pyszna Górka (143).

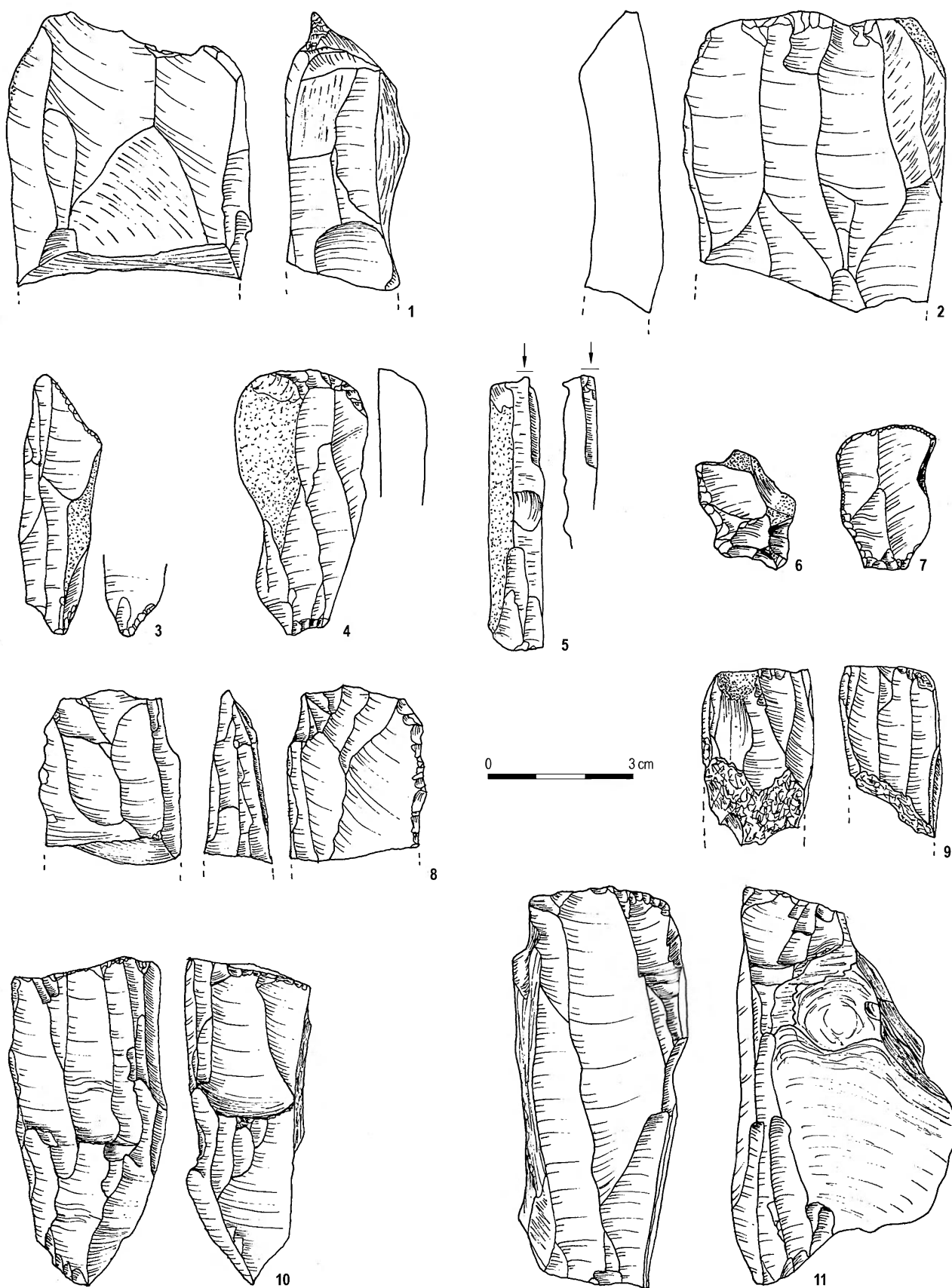
1-7.9-11 – rdzenie, 8.12-19 – drapacze, 20-26 – skrobacze, 27-29 – rylce, 30 – liściak, 31.33 – przekłuwacze, 32 – wiertnik, 34-36 – nieokreślone fragm. narzędzi. Krzemień czekoladowy (3.5.12-14.16.17.19.21-23.27-29), bałtycki (1.4.6.7.9.10.30.32.35), świeciechowski (33), surowiec nieokreślony (11.20.34), okazy przepalone (2.8.15.18.24-26.31.36)
 1-7.9-11 – cores, 8.12-19 – end-scrapers, 20-26 – micro-side-scrapers, 27-29 – burins, 30 – tanged point, 31.33 – perforators, 32 – borer, 34-36 – undetermined tool fragments. Chocolate flint (3.5.12-14.16.17.19.21-23.27-29), Baltic erratic flint (1.4.6.7.9.10.30.32.35), gray dotted Turonian (Świeciechów) flint (33), undetermined raw material (11.20.34), burnt items (2.8.15.18.24-26.31.36)

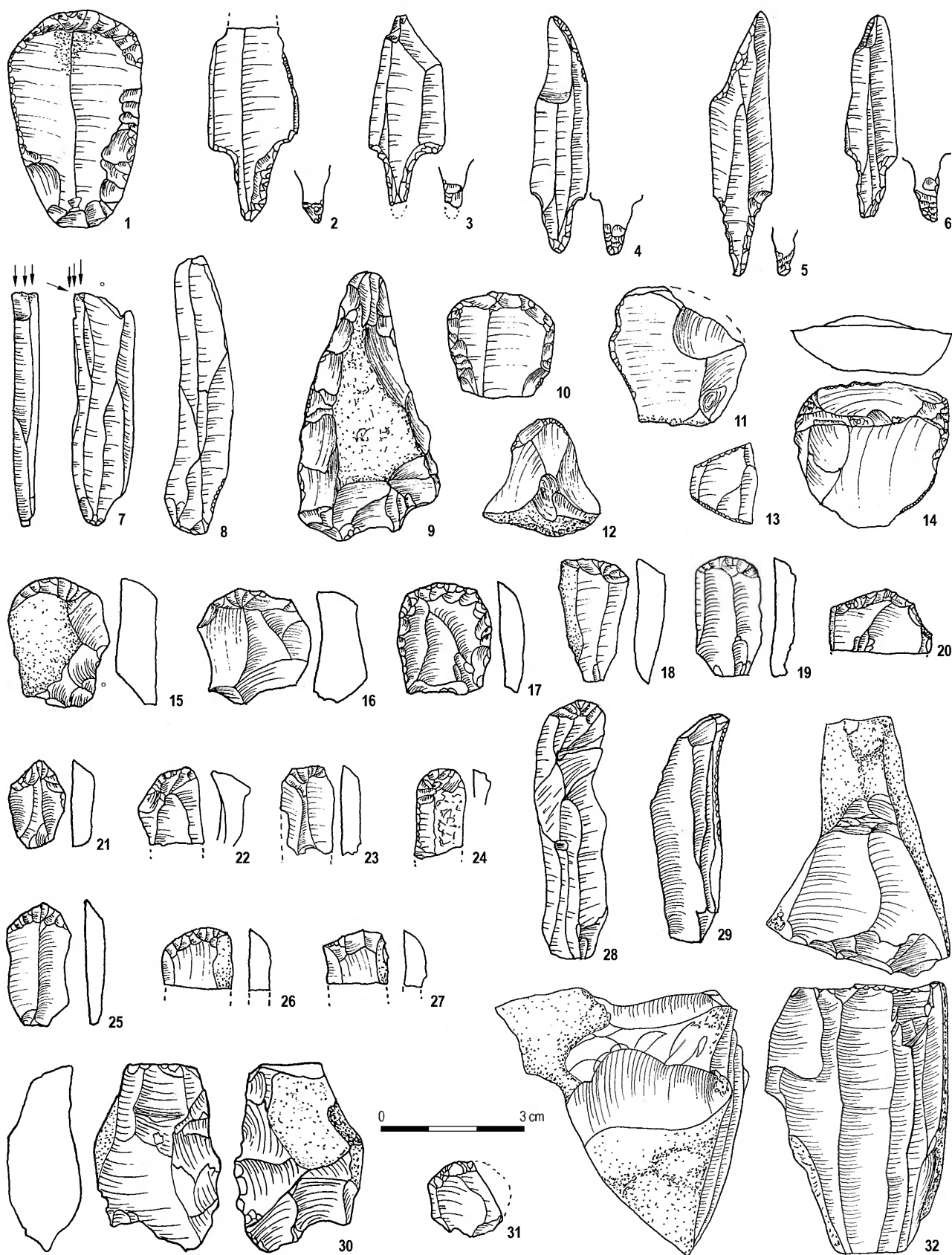
Tabl. XXIII. 1.2 – Pyszna Górka (143), 3.4 – Pyszna Górka (145), 5–7 – Pyszna Górka (146), 8 – Pyszna Górka (144), 9–33 – Pyszna Górka (147), 34.35 – Radom (148).

1.31 – odłupki z retuszem zębatym, 2.25 – przekłuwacze, 3–7.9–24 – skrobacze, 8.34.35 – rdzenie, 26.32 – półtylczaki, 27 – zbrojnik janisławicki, 28.29 – wióry przedrylcowcze, 30 – wiertnik, 33 – wiór z wyretuszowanymi wnękami. Krzemień czekoladowy (1.2.4.10.12.14.16–18.21.26–35), bałtycki (5–8.13.15.22), surowiec nieokreślony (9.11.16.20.23.25), okazy przepalone (3.19.24)

1.31 – denticulated flakes, 2.25 – perforators, 3–7.9–24 – micro-side-scrapers, 8.34.35 – cores, 26.32 – truncated pieces, 27 – Janisławice point, 28.29 – bladelets with pre-microburin notch, 30 – borer, 33 – notched blade. Chocolate flint (1.2.4.10.12.14.16–18.21.26–35), Baltic erratic flint (5–8.13.15.22), undetermined raw material (9.11.16.20.23.25), burnt items (3.19.24)

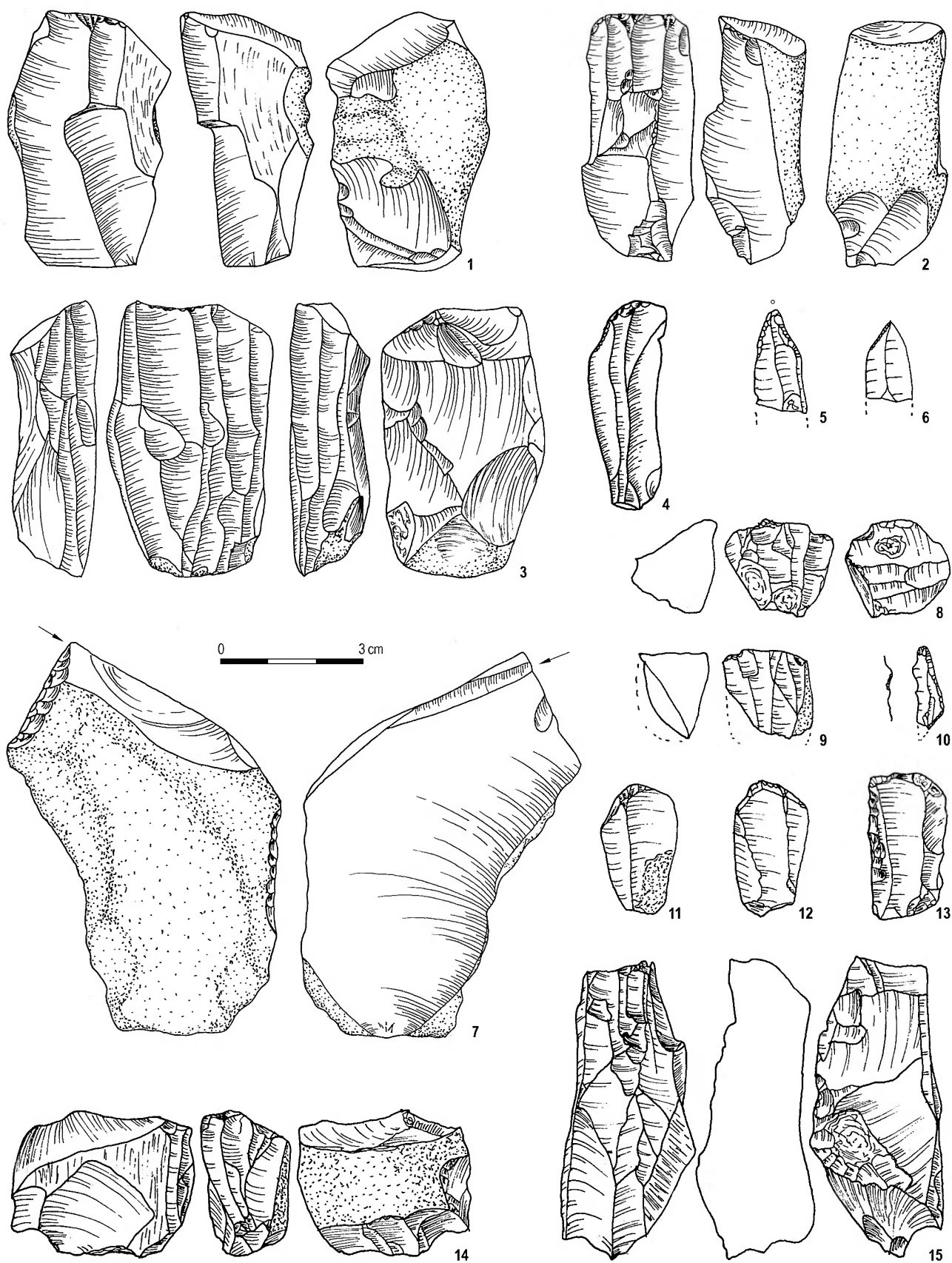

Tabl. XXIV. 1-5 - Radom (148), 6, 7 - Rudka Bałtowska (152), 8-11 - Rudka Bałtowska (151).
 1, 2, 8-11 - rdzenie, 3 - liściak, 4 - drapacz, 5 - rylec, 6 - skrobacz, 7 - odłupek łuskany. Krzemień czekoladowy (1-5, 8), kredowy (7, 10, 11),
 bałtycki (6), okaz przepalony 9)
 1, 2, 8-11 - cores, 3 - tanged point, 4 - end-scraper, 5 - burin, 6 - micro-side-scraper, 7 - flake with fragmentary retouch. Chocolate flint (1-5, 8),
 Cretaceous flint (7, 10, 11), Baltic erratic flint (6), burnt item 9)

Tabl. XXV. 1-8 – Ryczywół (155), 9-14 – Sielec (199), 15-27 – Sielcia Wielka (200), 28-32 – Sielcia Wielka (201).

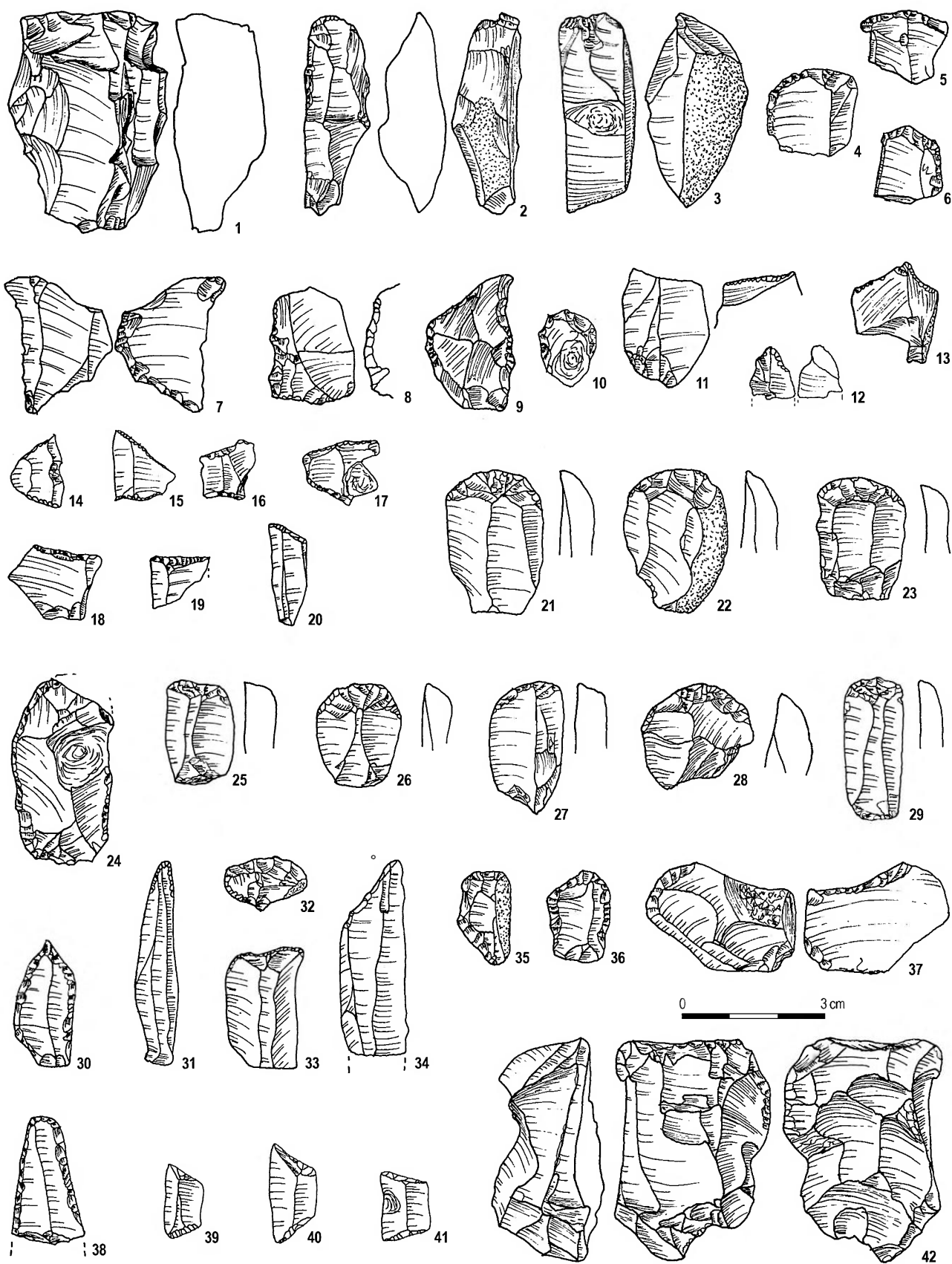
1.10.12.14-19.21-28.31 – drapacze, 2-6 – liściaki, 7 – rylec, 8, 29 – wióry łuskane, 9 – nieokreślone narzędzie (pik?),
 11 – nieokreślony fragm. narzędzia, 13 – trapez, 20 – skrobacz, 30, 32 – rdzenie. Krzemień czekoladowy (3-12.14-29.31.32), bałtycki (30),
 surowiec nieokreślony (1.13), okaz przepalony (2)
 1.10.12.14-19.21-28.31 – end-scrapers, 2-6 – tanged points, 7 – burin, 8, 29 – blades with fragmentary retouch, 9 – undetermined tool (pick?),
 11 – undetermined tool fragment, 13 – trapeze, 20 – micro-side-scraper, 30, 32 – cores. Chocolate flint (3-12.14-29.31.32), Baltic erratic flint (30),
 undetermined raw material (1.13), burnt item (2)

Tabl. XXVI. 1-4 – Sielpia Wielka (202), 5-7 – Sielpia Wielka (203), 8-12 – Sierosławice (204), 13 – Sitowa (205), 14.15 – Sokołówka (207).

1-3.8.9.14.15 – rdzenie, 4 – wiór łuskany, 5 – przekłuwacz, 6 – półtyleczak, 7 – rylec, 10 – trójkąt rozwartokątny, 11 – drapacz, 12.13 – skrobacze. Krzemień czekoladowy (1-4.7.12.15), bałtycki (11.14), surowiec nieokreślony (10), okazy przepalone (5.6.8.9.13)

1-3.8.9.14.15 – cores, 4 – blade with fragmentary retouch, 5 – perforator, 6 – truncated piece, 7 – burin, 10 – wide-angled triangle, 11 – end-scraper, 12.13 – micro-side-scrapers. Chocolate flint (1-4.7.12.15), Baltic erratic flint (11.14), undetermined raw material (10), burnt items (5.6.8.9.13)

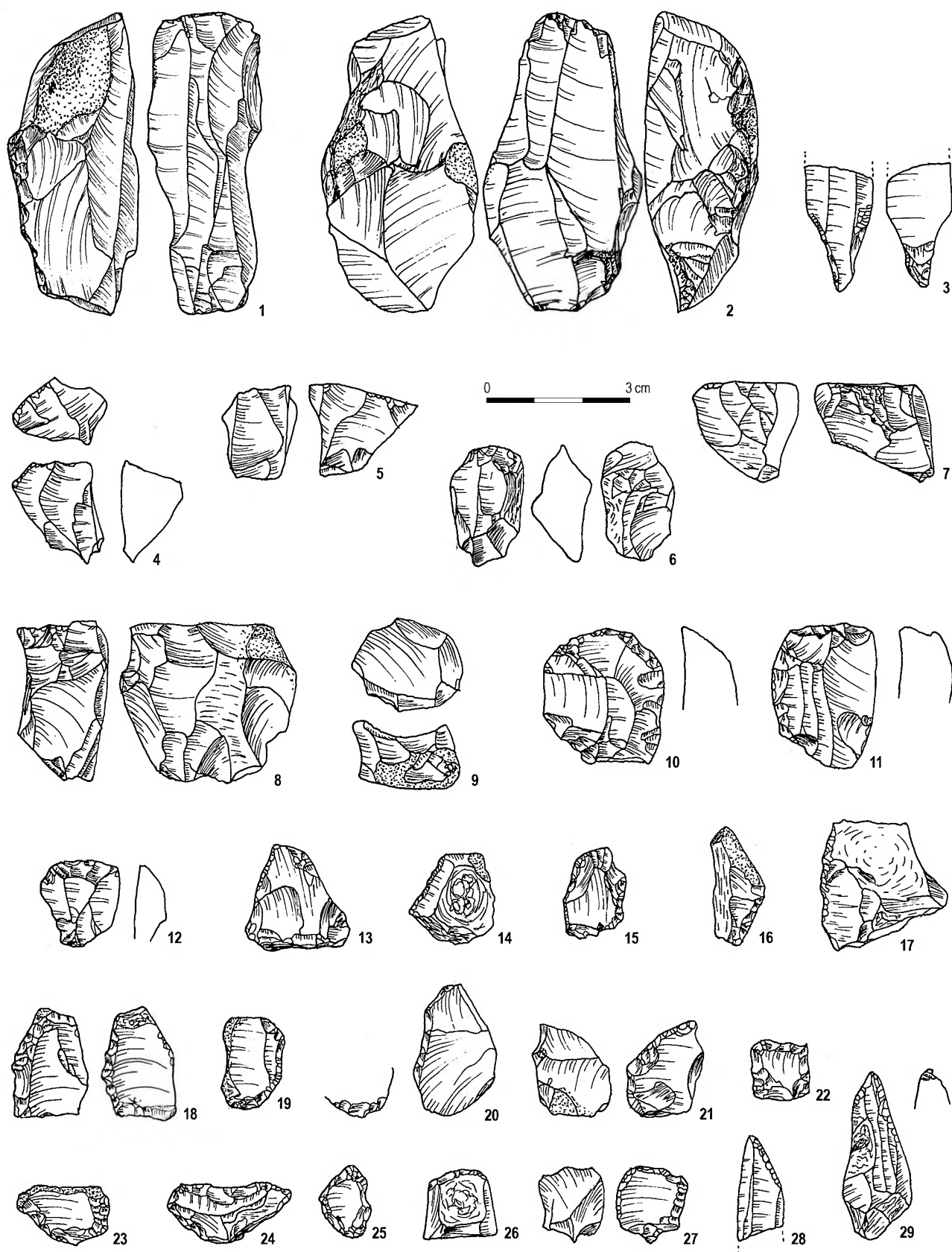
Tabl. XXVII. 1-17 – Sokołówka (207), 18-20 – Sokołówka (208), 21-41 – Stanisławów (209), 42 – Studzianna (211).

1-3.42 – rdzenie, 4-6.21-23.25-29 – drapacze, 7-10.18.24.32.35-37 – skrobacze, 11(?).20.34 – półtyłczaki, 13.30.31 – przekłuwacze, 12 – rylcowiec, 14-17.19(?).39-41 – trapezy, 33 – odłupek mikrołuskany, 38 – nieokreślony fragm. narzędzia.

Krzemień czekoladowy (1-4.6.8.9.11-13.15-17.19-42), okazy przepalone (5.7.10.14.18)

1-3.42 – cores, 4-6.21-23.25-29 – end-scrapers, 7-10.18.24.32.35-37 – micro-side-scrapers, 11(?).20.34 – truncated pieces, 13.30.31 – perforators, 12 – microburin, 14-17.19(?).39-41 – trapezes, 33 – flake with fragmentary microretouch, 38 – undetermined tool fragment.

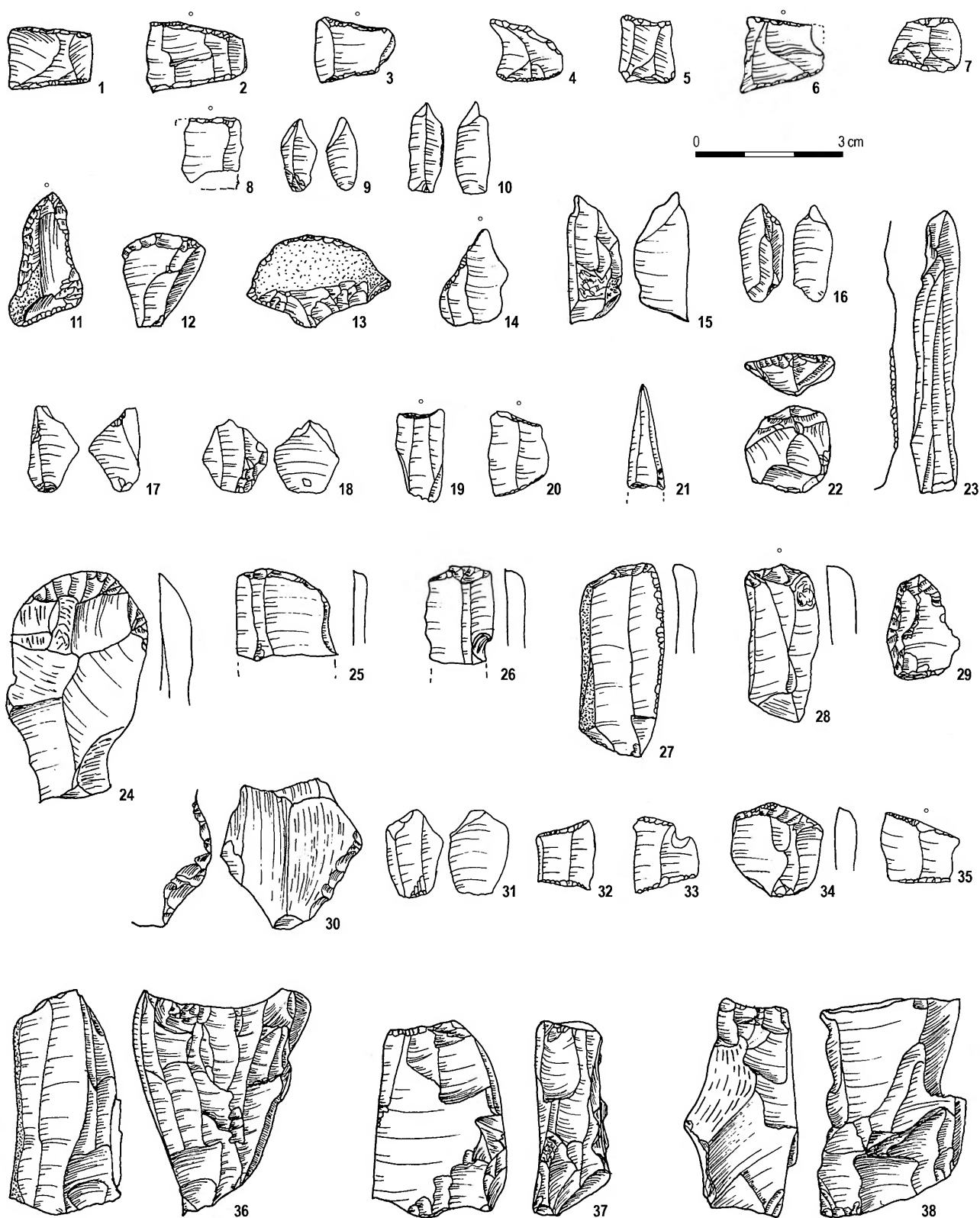
Chocolate flint (1-4.6.8.9.11-13.15-17.19-42), burnt items (5.7.10.14.18)

Tabl. XXVIII. 1.2 – Suchodółka (212), 3 – Teofilów (215), 4–29 – Trupień (221).

1.2.4–9 – rdzenie, 3 – liściak, 10–12 – drapacze, 13–27 – skrobacze, 28 – półtylczak, 29 – wiertnik. Krzemień czekoladowy (3.4.8–10.12.19.21–23.26.27), bałtycki (5–7.13.15.20.25), kredowy (1.2.24), okazy przepalane (11.14.17.18.28.29), surowiec nieokreślony (16)

1.2.4–9 – cores, 3 – tanged point, 10–12 – end-scrapers, 13–27 – micro-side-scrapers, 28 – truncated piece, 29 – borer.
Chocolate flint (3.4.8–10.12.19.21–23.26.27), Baltic erratic flint (5–7.13.15.20.25), Cretaceous flint (1.2.24), burnt items (11.14.17.18.28.29), undetermined raw material (16)

Tabl. XXIX. 1–10 – Trupień (221), 11–18 – Waliska (223), 19, 20 – Wierzbnik (226), 21 – Wąchock (224), 22, 23 – Wąchock (225), 24–33 – Wojciechówka (227), 34, 35 – Wólka Pętkowska (232), 36 – Zakrzew (234), 37 – Wólka Magierowa (231), 38 – Wola Bierwiecka (228).

1–8, 20, 32, 33, 35 – trapezy, 9, 10, 15–18, 31 – rylcowce, 11 – przekłuwacz, 12, 22, 24–28, 34 – drapacze, 13, 29, 30 – skrobacze, 14 – półtylczak Komornica, 19 – półtylczak, 21 – nieokreślony fragm. narzędzia, 23 – wiór łuskany, 36–38 – rdzenie. Krzemień czekoladowy (2, 6–10, 12, 15–18, 21, 24, 25, 29, 31, 32, 34, 36–38), bałtycki (1, 3–5, 13, 19, 20, 22), pasiasty (27), świciechowski (30, 33, 35), surowiec nieokreślony (14, 23), okazy przepalone (11, 26, 28)

1–8, 20, 32, 33, 35 – trapezes, 9, 10, 15–18, 31 – microburins, 11 – perforator, 12, 22, 24–28, 34 – end-scrapers, 13, 29, 30 – micro-side-scrapers, 14 – Komornica truncated piece, 19 – truncated piece, 21 – undetermined tool fragment, 23 – blade with fragmentary retouch, 36–38 – cores.

Chocolate flint (2, 6–10, 12, 15–18, 21, 24, 25, 29, 31, 32, 34, 36–38), Baltic erratic flint (1, 3–5, 13, 19, 20, 22), banded flint (27), gray dotted Turonian (Świciechów) flint (30, 33, 35), undetermined raw material (14, 23), burnt items (11, 26, 28)

WYKAZ SKRÓTÓW TYTUŁÓW CZASOPISM I WYDAWNICTW WIELOTOMOWYCH

LIST OF ABBREVIATIONS OF PERIODICALS AND SERIAL PUBLICATIONS

AAC	– „Acta Archaeologica Carpathica”, Kraków	MZP	– „Materiały Zachodniopomorskie”, Szczecin
AAHung.	– „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, Budapest	PA	– „Památky archeologické” (wcześniej: „Památky archeologické a místopisné”), Praha
AFB	– „Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege”, Berlin (Stuttgart)	PArch.	– „Przegląd Archeologiczny”, Poznań
APolski	– „Archeologia Polski”, Warszawa	PMMAE	– „Prace i Materiały Muzeum Archeologicznego i Etnograficznego w Łodzi. Seria Archeologiczna”, Łódź
AR	– „Archeologické rozhledy”, Praha	PomAnt	– „Pomorania Antiqua”, Gdańsk
B.A.R. Int. Series	– British Archaeological Reports, International Series, Oxford	Prahistoria ziem polskich – <i>Prahistoria ziem polskich</i> , tom I: <i>Paleolit i mezolit</i> (red. W. Chmielewski, W. Hensel), Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1975; tom II: <i>Neolit</i> (red. W. Hensel, T. Wiślański), Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979; tom III: <i>Wczesna epoka brązu</i> (red. A. Gardawski, J. Kowalczyk), Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1978; tom IV: <i>Od środkowej epoki brązu do środkowego okresu lateńskiego</i> (red. J. Dąbrowski, Z. Rajewski), Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1979; tom V: <i>Późny okres lateński i okres rzymski</i> (red. J. Wielowiejski), Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1981	
BerRGK	– „Bericht der Römisch-Germanischen Kommission”, Frankfurt a.M.-Berlin	Prussia	– „Sitzungsberichte der Altertumsgesellschaft Prussia” (później: „Prussia. Zeitschrift für Heimatkunde”), Königsberg i.Pr.
BJahr.	– „Bonner Jahrbücher”, Köln/Bonn	PZ	– „Praehistorische Zeitschrift”, Berlin-New York
BMJ	– „Bodendenkmalpflege in Mecklenburg-Vorpommern”, Lübstorf (wcześniej: „Bodendenkmalpflege in Mecklenburg. Jahrbuch ...”, Schwerin/Rostock//Berlin)	RArch.	– „Recherches Archéologiques”, Kraków
CRFB	– Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum	RB	– „Rocznik Białostocki”, Białystok
FAP	– „Fontes Archaeologici Posnanienses” (wcześniej: „Fontes Praehistorici”), Poznań	RO	– „Rocznik Olsztyński”, Olsztyn
Inf.Arch.	– „Informator Archeologiczny. Badania rok ...”, Warszawa	SJahr.	– „Saalburg Jahrbuch”, Berlin-New York
InvArch.	– „Inventaria Archaeologica, Pologne”, Warszawa-Łódź	SIA	– „Slovenská archeológia”, Bratislava
JmV	– „Jahresschrift für mitteldeutsche Vorgeschichte”, Halle/Saale	SovArch	– „Sovetskaâ Archeologia” (Советская археология), Moskva
JRGZM	– „Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz”, Mainz	SprArch.	– „Sprawozdania Archeologiczne”, Kraków
KHKM	– „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, Warszawa	SprPMA	– „Sprawozdania P.M.A.”, Warszawa
KSIA	– Kratkie soobšeniâ Instituta arheologii Akademii nauk SSSR (Краткие сообщения Института археологии Академии наук СССР), Moskva	WA	– „Wiadomości Archeologiczne”, Warszawa
MIA	– Materialy i issledovaniâ po arheologii SSSR (Материалы и исследования по археологии СССР), Moskva	ZNUJ	– „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, Kraków
MatArch.	– „Materiały Archeologiczne”, Kraków	ZOW	– „Z otchłani wieków”, Warszawa
MS	– „Materiały Starożytne”, Warszawa		
MSiW	– „Materiały Starożytne i Wczesnośredniowieczne”, Warszawa		
MSROA	– „Materiały i Sprawozdania Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”, Rzeszów-Krosno-Sandomierz-Tarnów (-Przemyśl/Tarnobrzeg)		

